

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON SİNEMA ANABİLİM DALI
RADYO TELEVİZYON BİLİM DALI

**TELEVİZYON DİZİ TÜRÜ OLARAK ABSURD KOMEDİLER VE LEYLA İLE
MECNUN DİZİSİ ÜZERİNE İÇERİK ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SARENUR ÖZKAN

İSTANBUL – 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON SİNEMA ANABİLİM DALI
RADYO TELEVİZYON BİLİM DALI

**TELEVİZYON DİZİ TÜRÜ OLARAK ABSURD KOMEDİLER VE LEYLA İLE
MECNUN DİZİSİ ÜZERİNE İÇERİK ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SARENUR ÖZKAN

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ GÖKSEL AYMAZ

İSTANBUL – 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

RADYO, TELEVİZYON VE SINEMA Anabilim Dalı RADYO TELEVİZYON Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi SARENUR ÖZKAN'ın TELEVİZYON DİZİ TÜRÜ OLARAK ABSURD KOMEDİLER VE LEYLA İLE MECNUN DİZİSİ ÜZERİNE İÇERİK ANALİZİ adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 23.05.2019 tarih ve 2019-15/6 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi ...12.../06.../2019...

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

	Öğretim Üyesi Adı Soyadı	İmzası
1.	Tez Danışmanı Dr. Öğr. Üyesi GÖKSEL AYMAZ	
2.	Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi YALÇIN LÜLECI	
3.	Jüri Üyesi Doç. Dr. KAAN TAŞBAŞI	

ÖZET

Absürt komedi mantığı ihlal eden müdahaleleri konu alan bir mizah türüdür. 20. Yüzyılın ikinci yarısında karşılaşılan bu tiyatro akımı zaman içinde kitle iletişim araçlarında da kendini göstermiştir. Popüler kültür ürünü olarak tanımlayabileceğimiz televizyon kitle iletişim araçları arasında en yaygındır diyebiliriz. Bu çalışmamızda Türk televizyonlarında 2011-2014 yılları arasında yayınlanan absürt komedi türündeki yapımlardan biri olan “Leyla ile Mecnun” isimli dizide yer alan absürt komedi öğeleri içerik analizi yöntemi ile incelenerek dizinin konusu, türü, diğer türlerden ayırt edici özellikleri, mizah yaparken kültürel kodları yeniden üretip üretmediği, ne tür ve hangi konulara yönelik mizah yapıldığı ile dizinin Türk televizyon ve mizah tarihi açısından hangi konumda yer aldığı sorularına yanıt aranacaktır.

Anahtar Kelimeler: Absürt, Mizah, Komedi, Televizyon, Leyla ile Mecnun

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Göksel Aymaz, Marmara Üniversitesi, Radyo Televizyon Anabilim Dalı, İstanbul

ABSTRACT

Surreal humor is a form of humor that consists of behaviors created from violating common sense. In the early half of 20th century theatrical trend affected by surreal humor showed itself in the mass media. We can say television is the most popular part of mass media that can be defined as product of popular culture. In our work while observing the comedy elements of one of the turkish surreal humor tv shows called “Leyla ile Mecnun” that aired from 2011 to 2014 in turkish television with content analysis we seek answers for the show’s topic, genre, traits that differs the show from other shows, whether or not the Show recreates cultural codes, what kind and which subjects are used for comedy and the show’s importance for Turkish television and history of turkish comedy.

Keyword: Absurd, Humor, Comedy, Television, Leyla & Mecnun

PhD. Göksel Aymaz Lecturel, University of Marmara, Radio Television and Cinema

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ÖNSÖZ	vi
1. GİRİŞ	1
1.1. Konusu Ve Önemi	2
1.2. Çalışmanın Amacı Ve Varsayımı	2
1.3. Çalışmanın Yöntemi ve Sınırlılığı.....	3
2. KÜLTÜR VE POPÜLER KÜLTÜR	5
2.1. Kültür Kavramının Tanımları	5
2.2. Popüler Kültür Kavramı ve Gelişimi.....	9
2.3. Popüler Kültür ve Televizyon.....	11
3. POPÜLER KÜLTÜR ÜRÜNÜ OLARAK TELEVİZYON.....	13
3.1. Kitle İletişim Aracı Olarak Televizyon	13
3.2. Televizyon Program Türleri	16
3.3. Program Türü Olarak Televizyon Dizileri.....	17
3.4. Komedi Dizileri	19
4. GÜLME VE KOMEDİ	20
4.1. Gülmenin tarihsel Süreci	22
4.2. Gülmeye İlgili Kuramsal Yaklaşımlar.....	25
4.2.1. Üstünlük Kuramı.....	25
4.2.2. Uyumsuzluk Kuramı	27
4.2.3. Rahatlama Kuramı	28
4.3. Bir Kavram Olarak Komedi	29
4.3.1. Biçim Açısından Komedi Çeşitleri	30
4.3.2. İçerik Açısından Komedi Çeşitleri	31
4.4. Türk Kültüründe Komedinin Yeri	31

4.4.1. Keloğlan.....	31
4.4.2. Nasreddin Hoca.....	32
4.4.3. Karagöz ve Hacivat.....	32
4.4.4. Kukla.....	33
4.4.5. Meddah	33
4.5. Absürt Komedi	34
5. LEYLA İLE MECNUN DİZİSİNİN İÇERİK ANALİZİ.....	36
5.1. Dizinin Konusu ve Özeti	36
5.2. Leyla İle Mecnun Dizisinin Hikâyesi	36
5.3. Dizinin Künyesi ve Oyuncu Kadrosu	37
5.4. Dizide Kullanılan Dil ve Argo Ögeleri.....	38
5.5. Karakterler ve Özellikleri	42
5.5.1. Ana Karakterler.....	42
5.5.2. Yan Karakterler	46
5.6. Dizi Bölümlerinin İçerik Analizi İle İncelenmesi	49
5.6.1. Bölüm 3 Halı Saha 1. Sezon	49
5.6.2. Bölüm 10 Dünyanın Sonu 1. Sezon.....	57
5.6.3. Bölüm 17 Şekerpare 1. Sezon.....	65
5.6.4. Bölüm 24 Beyin 2. Sezon	72
5.6.5. Bölüm 27 Uzay 2. Sezon	78
5.6.6. Bölüm 52 Paralel Evren 2. Sezon	83
5.6.7. Bölüm 62 Dönüş 3. Sezon	87
5.6.8. Bölüm 72 Zaman 3. Sezon.....	90
5.6.9. Bölüm 100 bilmem ne 3. Sezon.....	93
6. SONUÇ.....	99
KAYNAKLAR	102

ÖNSÖZ

Önsöz yazılacak

1. GİRİŞ

Popüler kültür ürünü olarak tanımlanabilecek olan televizyon dizilerinin, 1990'lı yıllardan itibaren özel kanalların hayatımıza girmesi ile sayılarının arttığını, önceleri sadece televizyona bağlı iken şimdi dijital medya olarak tanımlayabileceğimiz elektronik platformlardan da izlenebileceğini söyleyebiliriz. Hayatımızın içinde önemli bir yere sahip olan televizyon dizileri için; “Soup Opera” türü, modern döneme geçişten itibaren orta sınıfın kültür hayatındaki “yükselmesiyle” birlikte yaygınlaşan bir türdür (Oskay,2004, s.166), diyebiliriz. Bu yükselmeye birlikte televizyon dizilerinde türler çeşitlenmiştir.

Günümüzün en etkili kitle iletişim aracı olan televizyon aynı zamanda bir eğlence aracı olarak görülmektedir. Eğlence aracı olarak televizyonda en çok izlenen program türü dizilerdir. Televizyon dizileri kendi içinde türsel özelliklerine göre sınıflandırılmıştır ve bu sınıflandırma ile bir alt tür olan absürt komedi dizilerini, popüler kültür ürünü olarak toplum tarafından nasıl karşılandığına dair bir çalışma ile inceleyeceğiz. Komedi ve eleştiri arasında var olan bağdan yola çıkarak, komedi türünün içinde yer alan eleştiri özelliğinin televizyon komedileri içinde geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Örneklem olarak ele aldığımız Leyla ile Mecnun dizisinde bu özellikle çok sık karşılaşılıp konuyu inceleyeceğiz.

Bu tez çalışmasının problemini, medya metinleri egemen söylemler içinde ortaya çıkmış olsalar da eleştirel söylemlerle nasıl bir yapılaşma içinde kodlama ve kod açılımı süreci işlediği oluşturmaktadır. Anlam kurma ve anlamlandırma sürecinin ne şekilde işlediği toplumsal kültür göz önüne alınarak incelenmiştir. Eleştiriye sahip doğası ile komedi türlerinden saçma metinler ile karşımıza çıkan absürt komedi türü medya metinlerinde anlamlar üzerinde süren mücadelenin incelenmesine uygun metinlerdir.

Bu çalışmanın konusunu, ‘Leyla ile Mecnun’ adlı absürt komedi dizisinden hareketle eleştirel anlamlar arasındaki mücadele sürecinde izleyicinin katılımıyla yeniden üretilen eleştirel yapılaşma biçimi oluşturmaktadır.

Bu çalışma bütününde, ele aldığı komedi dizisi üzerine içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenecektir.

Çalışmanın ikinci bölümünü kültür kavramını tanımlamaya ve popüler kültürün etkisi üzerine söylemleri anlatmaya çalışılmıştır. Popüler kültür ürünlerinin kitle iletişim araçları ile

olan bağları incelenecektir. Popüler kültürün kitlelere sunulması, kitleleri yönlendirmesi ve popüler kültürün taşıyıcısı olan televizyona değinilecektir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde popüler kültür ürünü olan televizyon üzerine çalışmalar yapılarak, televizyonun kitle iletişim araçları arasındaki yeri ve önemi üzerinde durulacaktır. Bu amaçla eleştirel bir bakış açısı ile televizyon kültürünün üretim, dolaşım, tüketim ve yeniden üretim süreci ele alınacaktır. Bu doğrultuda televizyondaki program türlerine değinilerek televizyon dizileri incelenip popüler kültür ürünü olan komedi dizileri açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde gülme kavramının tarihsel süreçteki gelişimi incelenerek gülmeye ilişkin kuramsal yaklaşımlardan bahsedilecektir. Bu bağlamda mizah ile komedi kavramının kültürümüzdeki yeri ve türleri incelenecektir.

Çalışmanın son bölümünde Leyla ile Mecnun dizisi üzerine kullanılan dil, karakter özellikleri, sahne tasarımları, dizinin konusu üzerine genel bir araştırma yapıp, içerik analizi yöntemi kullanılarak gülme ve komedi öğeleri bağlamında incelenecektir. Çalışmamızın ilk bölümlerinde kurduğumuz kavramsal çerçeveye bağlı kalınarak son bölüm analiz edilerek ortaya konulacaktır.

1.1. Konusu ve Önemi

Günümüzde hayatımızın bir parçası haline gelen televizyonda yayınlanan yerli dizilere bakıldığında, ekonomik, politik ve sosyokültürel açıdan incelenmesi gereken, konu ve karakter zenginliği, toplumsal sınıfların, temsillerin birebir yansıtıldığı ve bunların farklı bir dil ile ele alındığı Leyla ile Mecnun dizisi en belirgin örneği oluşturmaktadır. Toplumda yaşayan kültür ve devam etmesi gereken kültürel öğelerin sunulduğu dizide kültür kodları kullanılarak nelere vurgu yapıldığından söz edebilir ve kendi özgü bir tarz yarattığından söz edebiliriz. Popüler kültürün etkisiyle yazılan karakterler, gerçek hayata nüfuz ederek dizinin tüketim kültürünün bir parçasına haline gelmesine neden olmuştur. Bunu diziyi izleyen kitlenin günlük konuşmalarında çıkarmak dahi mümkündür. Bu tezin dizinin metin içerikleri ve karakter analizlerinin toplumdaki kültürel ayrımlar bakımından incelenmesi ve absürt komedi öğelerinin öne çıkarılması ve araştırılması bakımından önem taşımaktadır.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Varsayımı

Bu çalışmada absürt komedi türünün kullanıldığı televizyon dizilerinde mizah olgusunun nasıl ele alındığı, sinematografik unsurlar ve anlatım tekniklerine değinilmesi

amaçlanmaktadır. Antik çağdan günümüze kadar mizahın farklı dönemlerde ve farklı kültürel yapılarda toplumsal bir eleştiri aracı olarak nasıl kullanıldığını, Türkiye’de yayınlanan Leyla ile Mecnun dizisini ele alarak ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmanın varsayımı mizahın bir muhalefet etme aracı olarak kullanılabileninden hareketle Leyla ile Mecnun isimli televizyon dizisinde eleştirel bir bakış açısına dayanmaktadır. Bu çerçevede Leyla ile Mecnun dizisi içerik ve biçimsel özellikleri bakımından incelendiğinde absürt komedi türündeki diğer televizyon dizilerinden ayrılmaktadır. Mizahı eleştirel bir araç olarak kullanan bir örnek olması sebebiyle Türk televizyon ve mizah tarihinde önemli bir noktada yer almaktadır.

Bu çalışmanın problemini televizyonda, mizaha eleştirel bağlamda yer verilip verilmediği, yer veriliyorsa nasıl veriliyor, mizah aracılığı ile hangi konulara yönelik eleştiriler yapılıyor, eleştirel mizah yapılırken bir yandan da egemen kültürel ve ideolojik kodların yeniden üretilip üretilmediği ve bunun Leyla ile Mecnun dizisindeki yeri oluşturmaktadır. Bu bağlamda Leyla ile Mecnun dizisinin diğer dizilerden ayırt edici özellikleri ve dizinin Türk televizyon ve mizah tarihi açısından hangi noktada yer aldığı sorularına eleştirel bir bakışla yanıt aranacaktır.

1.3. Çalışmanın Yöntemi ve Sınırlılığı

Türkiye televizyonlarında yayınlanan yerli dizilerden biri olan Leyla ile Mecnun dizisi bireylerin toplumsallaşma temsillerinin çözümlenmesine ilişkin olarak Roland Barthes’ın yan anlam ve mit kavramsallaştırması modeli kullanılarak içerik analizi yöntemi ile incelenecektir. Göstergeler bilimsel çözümlemenin temellerini atan Ferdinand de Saussure’u takip eden ve bu fikri geliştiren Barthes’a göre anlamlandırmanın düz anlam ve yan anlamdan oluşan iki düzeyi vardır. Bir göstergenin yan anlamı, gerçek dünyadaki nesne değil, o nesnenin zihnimizde yarattığı yansımadır (Yengin, 1996:109). Düz anlam bir göstergenin taşıdığı gerçek anlam ile ilgilidir (Berger, 2012:93). Düz anlam, nesnenin neyi temsil ettiği, yan anlam ise nasıl temsil ettiğini gösterir. Düz anlam genellikle ortak bir fikri ortaya koyar ve kişiden kişiye değişmez. Yan anlam ise bize hangi alt metinler ve fikirlerin sunulmak istendiğini gösterir. Yan anlamlar, kitlenin içinde bulunduğu toplum, kültürel alışkanlıklar gibi sebeplerle kişiler tarafından birçok farklı şekilde çözümlenebilir.

Barthes, mit kavramı üzerinden ise filmlerin, reklamların, yiyecek ve içeceklerin yarattığı burjuva değerlerini, bunların farklı söylemlere nasıl dönüştüğünü inceler. Yapılan çözümlenmeler, toplumların kültürel değerlerini ve ahlak anlayışlarını ortaya çıkarır. Mitin işlevi

hem göstermek hem de bildirmektir. Mitin ilk gösterilen kısmı gelip geçicidir ve ilk anlamlarından sonra başka bir değer ifade eder. (Ünal, 2016: 395-396)

Bu çalışmanın sınırlılığını 2011-2013 yılları arasında yayınlanan ve absürt komedi türündeki yapımlar içerisinde yer alan Leyla ile Mecnun isimli televizyon dizisinin 3 sezon içerisinde yayınlanan 104 bölümünden, her sezondan rastgele seçilmiş 3 bölümünden, toplamda 9 bölüm oluşturmaktadır. Çalışmanın evrenini absürt komedi türündeki diziler oluştururken örneklemini Türkiye’de yayınlanan Leyla ile Mecnun dizisi oluşturmaktadır.

2. KÜLTÜR ve POPÜLER KÜLTÜR

2.1. Kültür Kavramının Tanımları

Kültür, kelime kökeni olarak Cultura'dan gelmektedir. Latince kökenli bu kelime, ekip biçmek anlamına gelmektedir ve 17. yüzyıl başlarına kadar bu anlamda kullanılmıştır.

Birçok farklı alanda kullanılan “kültür” sözcüğü, geniş ve uzun bir tarihe sahiptir. Kültürü sözcük ve kavram olarak inceleyen Krober ve Kluchoh (1952) yayımladıkları derlemede, kültürü tarihsel evrimine 60 sayfa ayırmışlardır. (Güvenç, 2003:30)

Krober ve Kluchoh'a göre kültür, temelde insanların var olduğu maddi yapılar da dâhil olmak üzere, insan gruplarının etkinliği sonucunda oluşan, semboller aracılığıyla kazanılan ve iletilen düşünce, algılama ve sembolize edilmiş belirli tepki biçimlerine dayanmaktadır. Kültürün çekirdeğini geleneksel düşünceler ve özellikle bu düşüncelerin bağlı olduğu değerler oluşturmaktadır. (Mejuyev, 1987: 128).

Erol Mutlu'ya göre kültür, insan topluluklarına kimliklerini veren ve onları birbirlerinden ayırt eden özelliklerinin toplamıdır. İnsanların simgeler ve eşyalar yaratıp kullanmasıdır. Kültür bütün bir toplumun yaşam biçimini oluşturur, bu da hal ve hareket kodlarını, giyim kuşamı, dili, kut törenlerini, davranış normlarını ve inanç sistemlerini içerir. Anayol iletişim araştırmalarında kültür genel olarak davranışçı ve işlevselci terimlerle kavramlaştırılır ve bu kavram üzerinden toplumsal-bilimsel yöntemler aracılığıyla genellenebilir hipotezlerin sınanmasıyla nesnel bilgi birikimi sağlanabileceği öne sürülür. (Mutlu, 2008:108)

Berberoğlu kültürün tanımını şöyle yapar, insanların yaşam içerisinde karşılaştıkları olay ve durumlar karşısındaki davranışlarını ve hayata olan bakışlarını belirlerken, içinde yaşadığı toplumun diğer bireyleriyle bir şekilde bu yaklaşımları paylaşmasında etkin rol oynamaktadır. Aynı zamanda kültür; tutum, davranış ve inançların nesillerden nesillere geçmesinde etkin rolü olan bir kavramdır. (Berberoğlu, 1991: 39).

Bozkurt Güvenç, üzerine fazlaca inceleme yapılmış “kültür” sözcüğü ve kavramının tanımlarını bir araya getirirken, onları bazı üst başlıklar altında toplamıştır. Oluşturduğu bu başlıklar;

- *Sosyal miras ve gelenekler birliği olarak,*
- *Hayat yolu ya da biçimi olarak,*

- *İdealler, değerler ve davranışlar olarak*
- *Çevreye uyum olarak*
- *Geniş anlamda eğitim olarak*
- *Bireysel psikoloji olarak*
- *Oluşumu ve kökeni yönünden*
- *Düşünüş olarak*
- *Simge (sembol) olarak” kültür tanımlarıdır.*

Bu başlıklar çerçevesinde örneklendirilen kültür tanımları ise şöyledir:

Sosyal miras ve gelenekler birliği olarak

- *Kültür, varlığımızın yapısını (ilişkilerini) belirleyen, sosyal bir süreçle öğrendiğimiz uygulama ve inançların, maddi ve manevi öğelerin birliğidir – Edward Sapir*

Hayat Yolu ya da Biçimi Olarak

- *Kültür, bir toplumun tüm hayat biçimidir. - Ralph Linton*
- *Kültür, bir grubun yaşama biçimidir. - Jacques Jérôme Pierre Maquet*

İdealler, Değerler ve Davranışlar Olarak

- *Kültür, sosyal-kültürel evrendeki açık seçik eylemlerin ve araçların ortaya koyduğu ve nesnelleştirdiği anlamlar, değerler ve kurallar, bunların etkileşim ve ilişkileri, bütünleşmiş ve bütünleşmemiş gruplandır. - Pitirim Sorokin*

Çevreye Uyum Olarak

- *İnsanların [içinde bulunduğu] yaşam koşullarına uyumlarının toplamı, onların kültürüdür. - William Graham Sumner ve Albert Galloway Keller*

Geniş Anlamda Eğitim Olarak

- *Kültür, toplumsal olarak öğrenilen ve aynı yoldan yeni kuşaklara aşılanan davranış örüntüleri ya da kalıplardır. - Alfred Tozzer*

Bireysel Psikoloji Olarak

- *Kültür, büyütülerek [bilimsel] ekrana yansıtılmış bireysel psikolojidir. - Ruth Benedict*

Oluşumu ve Kökeni Yönünden

- *Kültür, sosyal etkileşimin ürünüdür. - Sanford Richard Winston*
- *Kültür, yaşam çevremizin insan yapısı olan kesimidir. - Melville J. Herskovits*
- *Kültür, doğanın yarattıklarına karşılık, insanoğlunun yarattığı hemen her şeydir. - Karl Marx*

Düşünüş Olarak

- *Kültür, belli bir düşünceler sistemi ya da bütünü külliyesidir. - Clark Wissler*

Simge (Sembol) Olarak

- *Kültür, maddi öğelerin, davranışların, düşünce ve duyguların, simgelerden oluşan simge (sembol) 'lere dayalı bir örgütlenmesidir. - Leslie White (Güvenç,2003:100)*

Güvenç tüm bu kültür tanımlarını bir araya getirmesinin yanı sıra oluşturduğu tablolarla kavramın ayrıntı ve karmaşasını daha kolay anlamamızı sağlar.

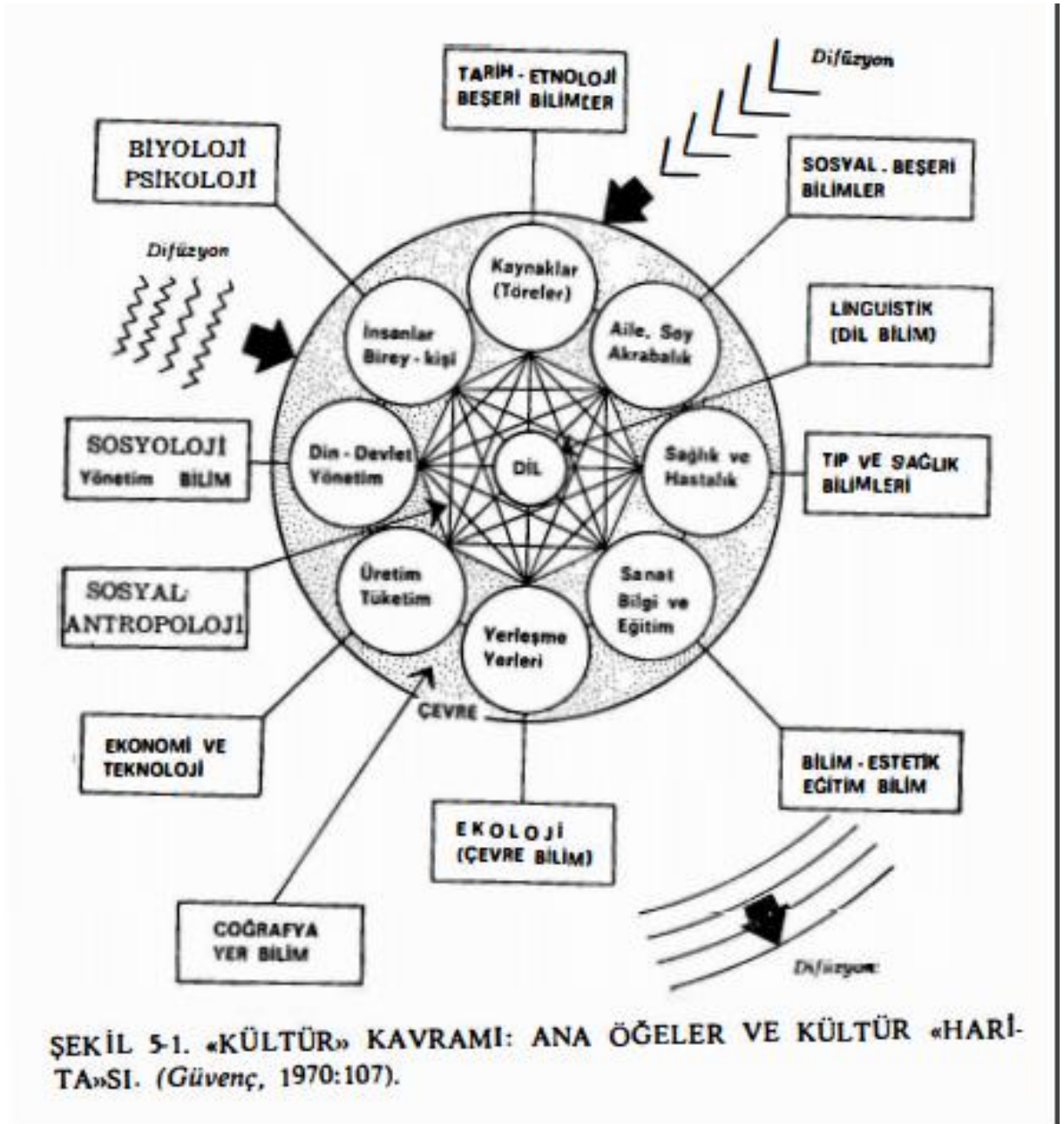
Bozkurt Güvenç, kültürü tanımı hakkında oluşturduğu tablolarla, bize bu kavramın ne kadar ayrıntılı ve karmaşık olduğunu gösterir.

TABLO 5-1.
ÇEŞİTLİ KÜLTÜR KAVRAMLARI VE ANLAMLARI

KAVRAMLAR	ANLAMLAR		NİTELİKLER GÖREVLER
	Genel	Özel	
<i>Kullanma Alanlarına göre</i>			
Bilimsel alanda «kültür»	<i>Uygartık</i>	Çin, Hint, Fransız, Batı ve İslam <i>kültürü</i> ya da <i>uygarlığı</i> , gibi.	Tarihsel, bütünsel ve evrimsel.
Beşeri alanda ve günlük dilde «kültür»	<i>Eğitim</i>	Genel, mesleki ve teknik eğitim; tıp, hukuk, din, sanat ve fen eğitimi; örgün ve yaygın <i>eğitim</i> ya da <i>öğretim</i> , gibi.	Değerlendirici, eleştirici, geliştirici, öğretici ve yayıcı.
Estetik alanında «kültür»	<i>Sanat</i>	Gotik, Barok, Rönesans ve Modern Sanat; resim sanatı, müzik sanatı, ilkel ve modern sanat; romantik ve gerçekçi <i>sanat</i> , gibi.	Eleştirici, yaratıcı, eğitici, değerlendirici güzel ya da güzelleştirici, estetik.
Maddi (teknolojik) ve biyolojik alanda «kültür»	<i>Üretim</i>	Avcılık, tarım ve endüstri <i>kültürü</i> , «mikrop <i>kültürü</i> », «ekin <i>kültürü</i> », gibi.	Günlük toplumsal yaşamı destekleyici: üretici, deneyici, çoğaltıcı, yönlendirici ve besleyici.

Şekil 1 Kültür Tanımı

(Güvenç, 2003:101)

Şekil 2 Kültür Tanımı

(Güvenç, 2003:109)

2.2. Popüler Kültür Kavramı ve Gelişimi

Popüler kültür kavramı sanayileşme ve kentleşme ile hayatımıza giren yüksek kültürden ve halk kültüründen farklılıklar gösteren, günlük yaşantımıza etki eden kültürdür. Topluları etkisi altına alan kapitalizm popüler kültürün gelişiminde ve üzerine araştırmalar yapılmasında etkili olmuştur.

Popüler kültür (İng. popular culture / Fr. culture populaire / İt. cultura di mas' sa) Toplumun bütün katmanlarında oluşup gelişen kültür. İnsan yaşamının sürdüğü ortamın koşullarının dönüşümüne yönelik düşünsel, bilimsel, sanatsal, siyasal, teknolojik üretimin toplumun ayrıcalıklı katmanlarına yönelik olması “seçkin” bir kültür yaratır. Kitle iletişim araçlarının, baskı makinesinin icadıyla başlayan yayılımı ve sanayi devriminin sermaye sınıfının yanı sıra zamanla orta katmanları da göreceli bir refaha kavuşturması, bu katmanların kültür üretimini ve tüketimini hızlandırmıştır. Sinema ve uzantısı sayılabilecek televizyon, kimi kez küçümseyici anlamda kullanılan popüler kültür kavramının günümüzdeki en önemli üretim ve tüketim alanları arasında yer alır (Teksoy, 2012:209)

Bir toplumda yaygın biçimde paylaşılan inançlar, pratikler ve nesnelere vardır. Bunlar hem kökleri yerel geleneklerde bulunan “halk” inançlarını, pratiklerini ve nesnelere, hem “popüler” inançları, pratikleri ve nesnelere, hem de siyasal ve tecimsel merkezlerden yayılan “kitlesele” inançları, pratikleri ve nesnelere içerir. Popüler kültürün tüm halkın ortak kültürü de olması gerekmez. Popüler kültür ürünlerindeki çeşitlilik ya da farklılık izler kitleleri arasındaki yaş, cinsiyet, sınıf, vb. bakımından bölünmüşlüğü yansıtmaktadır. (Mutlu, 2008: 236-237).

Popüler kültür tanımlamasından önce onu oluşturan popüler ve kültür kavramlarını incelediğimiz zaman günümüzde kullanılış biçimiyle popüler, genel olarak beğenilen ve tüketilen anlamını vermektedir. Bu durumda, popüler kültürün içinde barınan ticari nitelik öne çıkmaktadır ve bu niteliğe Stuart ‘ticari’ tanım demıştır. 18. yüzyılda yaşayan Herder' e kadar dayanan antropolojik tanıma yakın diğer bir tanımlama da ise popüler "halka ait" anlamına gelmektedir bu ikinci tanıma Stuart ‘betimleyici’ tanım demektedir. (Özbek,1994:81)

1950’li yıllarda Türkiye’de yaşanan köyden kente göç, beraberinde popüler kültür kavramını da getirmiştir. 1960’lı yıllara kadar devletin tekelinde oluşturulan kültür politikasıyla gelişme gösterdikten sonra 20 yıllık bir süreçte gelişimini ulusal ve evrensel bir çizgide sürdürmüş, 1980’li yıllarda ise ülkenin genel gündeminin de etkisiyle İslami unsurların daha ön plana çıktığı bir hal almıştır. 80 sonrası dönemde popüler kültür ülkemizde tam anlamıyla kendini göstermeye başlamıştır. Türk toplumunun genelinde yaşamın içine tam olarak sızan popüler kültür ulusal marşımızın hemen her yerde kullanılıyor olmasında, ilahilerin rahatlıkla dinlenmesinde, milli müsabakalarda ulusal sembollere daha fazla önem verilmesinde ve okullarda ikinci dil olarak öğretilen İngilizce’nin günlük konuşmalar içinde yer almasında etkili olmuştur. Türkiye’de popüler kültür etkisini sadece söylemsel olarak değil, aynı zamanda hayatın kendisinin tamamında da göstermiştir. Kabul edildiğinin tam tersine ülkemizde popüler

kültür, içinde barındırdığı farklı kültürler arasındaki karşılaşmanın sonucu değil, günlük yaşam içinde neredeyse her şeyin küçümseyici bir biçimde popülerleştirilmesinin sonucudur. (Sözen, 1999: 64).

Popüler kültürün en büyük dışa yansması toplumu tüketime teşvik etmesidir. Eğer bunu gerçekleştiremezse bir özenti toplumu yaratmayı amaçlar ve bu yönüyle de endüstriyel piyasanın bir aracı biçimine dönüşerek kültür endüstrisini oluşturur. Bireyleri etkisi altına alarak, kendi sınırları içerisinde bireylere özgürlük sunan popüler kültür, bireyleri bir çıkmaza ve bunalıma da sokmaktadır. Her şeyden önce bireylere yaşama başkasının gözüyle bakmayı ve başkası gibi yaşamayı öğretir. Bir bakıma bireyleri kendilerinden uzaklaştırır ve kendi aidiyetine ya da özüne yabancılaştırır. Kendi ürünlerinin kullanım alanını oluşturması açısından, kendi ürünlerini gereksinim hâline getirir ve yaşamın olmazsa olmazı olarak toplum karşısına çıkar (Coşgun, 2012: 837)

2.3. Popüler Kültür ve Televizyon

İçinde bulunduğumuz çağda herkesin ulaşabileceği bir alanda olan ve herkesin kullandığı bir araç olan televizyon örgütlü bir teknolojik yapının ağıyla üretilmiş kendisi de popüler olan bir araçtır. Bu durum televizyonu ve televizyonu yaratan koşulları popüler yapan bir araç haline getirmiştir. Televizyon, var olan bir olguyu popüler yapma gücüne sahiptir, bu özelliği ile yönetsel bir araç olduğunu söyleyebiliriz, popüler yapılmak isteneni gösteren, yücelten ve popüler olana talebi arttıran bir araçtır. Televizyon popüler bir kitle iletişim aracı olarak kendisinin de içinde bulunduğu endüstriyel oluşumun devamlılığını sağlayan, egemen ideolojinin ekonomik, kültürel ve siyasal bilinci oluşturma ve devam ettirmesini sağlayan bir araçtır. (Erdoğan ve Alemdar, 2005:103-104)

İçinde bulunduğu yapıyı popülerleştiren televizyon bunu, insanların algısını başka yöne çekerek yapmaktadır. Yayınlanan eğlence programları, yarışma programları, filmler ve diziler insanları içinde buldukları dünyadan uzaklaştırarak keyif vermektedir. Bu programlar izleyici sayısını arttırmak için tasarlanmış ve tek tip bireyler yaratmak için üretilmiştir. (Akgül, 2006:88-90)

Televizyon teknolojisi ile kültürel kodlar kayıt altına alınarak geçmişe ışık tutmaktadır. Kültür ve sosyal aktivitelerin diğer türlerinin kabul gören biçimleri arasında çözülmesi güç bir etkileşim söz konusudur. Birçok insan temelde televizyonun; gazete, halk toplantıları, eğitim sınıfları, tiyatro, sinema, stadyum, reklam sütunları ve reklam panoları gibi daha önceki biçimlerin bir karışımı ve gelişimi olduğunu savunmaktadır. Bu gelişim, radyo ile

karşılaştırıldığında daha karmaşıktır ve bütün bu örneklerin üzerinde düşünülmesi gerekmektedir. Bu sadece bir gelişim meselesi değildir, aynı zamanda kabul görmüş biçimlerin yeni teknolojilere uyarlanmasıdır. Bu biçimleri pek çok önemli değişikliğe ve niteliksel farklılıklara uğratmıştır. (Williams, 2003:37)

Popüler kültür ürünleri insanlara sahip oldukları hayattan kaçış için yapay mutluluklar satar. Bu yapay mutluluklardan biri de televizyon ile karşımıza gelmektedir. Büyük kentlerde yaşayan insanlar mutlu olmak için çalışıp para kazanırlar ama bu durum onları yeteri kadar mutlu etmez; üretimden istedikleri hazzı alamayan insanlar kaçışı üst sınıfın yaşam tarzlarını izlemekte bulurlar. İçinde buldukları döngüden asla çıkamazlar, çalışmadan kalan boş saatlerinde mutlu olmak üst sınıfın hayatını izlemekte değil içinde buldukları gerçek hayattan zevk almaktadır. Üst sınıftan etkilenip onun kimliğine sahip olmak isteyen insanlar fantazyalara sığınır. Benjamin'e göre 'fantazyalar dünyası insan için yakını uzak, uzağı yakın kılmanın en etkin aracıdır. (Oskay, 1981:12). Bu fantazyalarda insanlar alt sınıfın başkaldırısını görseller de hikâyeler var olan düzeni destekler ve geçerli olanın gücünü daha da arttırır.

3. POPÜLER KÜLTÜR ÜRÜNÜ OLARAK TELEVİZYON

Yapay bir ürün olan popüler kültür kendi içinden çıkardığı televizyonun elinde gelişimini devam ettiren, egemen ideolojinin ekonomisi ile yönetilen, içinde bulunduğu kültürü devam ettiren bir güçtür. Popüler kültür planlı bir oluşumdur, her şey önceden planlanıp medya tarafından işlenerek sunulur. Hangi koşullarda nasıl davranılacağı önceden hesaplanan ve tarihsel süreçteki oluşumlardan edinilen tecrübe ile ortaya çıkan bir sistemler bütünüdür. Popüler kültürü karşımıza çıkaran ve bizi bu duruma maruz bırakan medya dolayısıyla televizyondur. Televizyon popüler kültürü olmanın yanı sıra tam olarak kültürü üretendir. Televizyon insanlara ürettiğini satar ve daha çok satabilmek için ürettiğinin hemen tüketilmesi gerekir. Bu süreçte akıllara bireylerin kültür ürünlerini nasıl ve neden tükettiği sorusu gelmektedir. Televizyonda yayınlanan bir program en çok izlenen saat olan prime time'da iken nasıl birkaç bölüm sonra yayından kaldırılacak kadar popülerliğini kaybediyor.

Her ürünün üreticisi ve tüketicisi vardır, popüler kültür ürünlerinin olduğu gibi. Popüler kültür ürünü olan televizyonda üreticiler yapımcılar ve televizyon kanallarıdır, tüketiciler ise izleyicilerdir yani televizyon başında üretim yapmadan zamanını tüketen ve televizyondan gelen hayatı kendi hayatına dayatmak isteyen o ürünü satın alanlardır. Yayıncılar yani üreticiler en çok izlenen diziyi yayınlamaya en çok reklamı almayı amaçlarlar. Bu nedenle üreticiler toplumun değişen dinamiklerine hâkim olup toplumun ihtiyaçlarına göre en çok satan yapımları yapmak zorundadırlar.

3.1. Kitle İletişim Aracı Olarak Televizyon

Latince kökenli bir sözcük olup, “uzağı görmek” anlamına gelen Televizyon, insanın zaman ve mekân sınırlılıklarıyla çizili gündelik yaşam deneyiminin çeperini geliştirmiş, geliştirmekle de kalmamış, bu deneyimin nitel ve nicel örüntüsünde önemli değişikliklerin önünü açan bir teknolojidir. (Mutlu, 1991:15-16)

Alman Nipkow telsiz yoluyla resim yayınlayan bir diskin patentini almasıyla birlikte 1894 yılında televizyonla ilgili ilk çalışmalar başlamıştır. 1890 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde Jenkins adında bir fizikçi ile başlayan televizyon çalışmaları 1900'lerin ilk yıllarında Fransa'da Rignoux ve Fournier isimli fizikçiler ile devam etmiştir. Bu fizikçiler tarafından ilk televizyon deneyi yapılmıştır. 1915 yılına gelindiğinde Marconi tarafından görüntülü telefondan fikri ortaya çıkmıştır. Zworykin televizyon tüpü olan iconoscope'un patentini 1923'de almış, bu olaydan iki yıl sonra, Jenkins ilk mekanik TV setini tasarlamıştır.

1926 ve 1927 yıllarında ilk yayın denemeleri Alexanderson, Farnsworth ve Baird tarafından başlamıştır. İlk televizyon yayın nakli tel ile 1927 yılında Bell Telephone Laboratuvarı tarafından New York ile Washington gerçekleştirmiş, sonraki yıl aynı laboratuvar ilk kapalı devre deneme yayınlarına başlamıştır. 1928 yılına gelindiğinde Amerika'da birkaç deneme istasyonu kurulmuş ve aynı yıl naklen ilk tiyatro yayını yapılmıştır. 1928 yılında RCA firması geniş ekranlı TV üretmeye başlamış ve televizyon istasyon sayısı artmaya başlamıştır. 1937 yılına gelindiğinde deneme yayını yapan TV istasyonlarının sayısı on yediye bulmuştur. 1939 yılında Başkan Franklin D. Roosevelt, New York Dünya Fuarı açılışı televizyondan naklen yayınlanmış, aynı yıl çeşitli boks ve futbol maçları televizyonda yayınlanmaya başlamıştır. 1940 yılında, Cumhuriyetçiler ile Demokrat adayların seçim konuşmaları televizyondan verilmiş ve ilk olarak uzun mesafe coaxial cable kullanımına başlanmıştır. (Ünsal,1971:17).

Televizyon alanındaki çalışmalar, hız kesmeden devam etmiş, Amerika'da ticari yayın yapan istasyon sayısı 1942 yılında ona ulaşmışken, Türkiye'de ilk televizyon yayını 1954 yılında yapılmıştır. İstanbul Teknik Üniversitesi, Elektrik fakültesindeki frekans laboratuvarlarından yararlanılmış ve kapalı devre yayın yapılmıştır. İlk kapalı devre stüdyo yayını 1966 yılında yapılmış, 1968 yılında üç günlük deneme yayınları yapılmaya başlanmıştır.

Türkiye'de uzun bir süre tek kanal egemenliği devam etmiştir TRT 1990 yılına gelene kadar bu gücü elinde bulundurmuştur. 1990 yılına gelindiğinde MAGIC BOX ile ilk özel televizyon kanalı kurulmuş ve kamu yayıncılığı devam ederken özel yayın başlamıştır. Özel televizyonun kurulması ile kamu televizyonundaki denetim şekli özel televizyon üzerinde uygulanamamış bu durumun önüne geçmek için 1994 yılında Radyo Televizyon Üst Kurulu RTÜK kurulmuştur. Böylece özel televizyon kanallarının da denetimi de devletin eline geçmiştir. RTÜK her ne kadar özel kanalları üzerinde ceza ile disipline etmek istediye de verilen cezaların miktarının düşük olması, RTÜK'ün özel televizyon kanallar üzerindeki etkisini düşürmüştür.

Diğer kitle iletişim araçlarına göre daha geç ortaya çıkmasına rağmen televizyon, toplumlara olan etkisi bakımından ele alındığında yeni bir kültür yaratacak kadar etkili olmuştur. Geçmişte gündem yazılı basın ile takip edilirken, günümüzde görsel basının yazılı bir taklidi halini almıştır. Gücü elinde bulunduran görsel basın kuralları kendisi belirlemekte ve kitleler üzerinde büyük bir etkiye sahip olmaktadır. (Yılmaz, 2001:36)

Televizyon radyoya göre bir üstünlüğe sahip olması radyonun sırf ses kanalıyla sınırlı olmasına karşılık, televizyon sesle birlikte görüntüyü de getiriyordu. Bu televizyon ve radyoyu

tanıyan herkesin dile getirmeyi bile düşünmeyeceği kadar basit ve önemsiz görünen nitelik farklılığı, televizyonla ne kadar ileriye gidilebileceğini öngören zihniyet için çok önemli bir özellikti. Eğer kalkınma seferberliğinin çok önemli bir parçası nüfusun eğitim-öğretim seviyesinin yükseltilmesi ise o zaman nüfusun eğitim ve öğretiminde televizyon görüntü unsuru sayesinde radyoya oranla çok daha etkili bir araç olacaktır. Radyoda sadece sözle anlatılanla görüntüyle desteklenerek, ne öğretilmek isteniyorsa televizyon sayesinde hedefin bunu kavramasında daha da kolaylık sağlanacaktır. Televizyon böylece Türkiye’de kalkınma aracı olarak işlev görecektir. (Mutlu, 2005:249)

Televizyon diğer kitle iletişim araçlarına göre farklılıklar gösterse de teknik özellikler ve ilettiği mesajlar bakımından radyo ile benzerlikler göstermektedir. Radyo televizyonun öncülü sayılarak zamanlama ve programlama bakımından önde olmuştur. Bu benzerlikler nedeniyle radyo ve televizyon arasında oldukça sıkı bir bağ bulunmaktadır ve televizyonun ‘görüntülü radyo’ olarak nitelendirilmesine olanak sağlamıştır. Radyonun elinde bulundurduğu bu öncül durum ile televizyon radyoda yayınlanan programlarla tanışmış ve bu durum radyo ile aynı zamanda bu programların televizyonda yayınlanmasında etkili olmuştur. Soap opera, yarışma programları, haber programları gibi radyoya özgün formatlarda daha sonraları televizyonda da kendisine yayınlanmaya başlamış, müzikal yapımlar, dramatik yapımlar ve durum komedisi gibi yapımlar daha sonraları televizyonun kendi yapısına uydurarak dönüştürdüğü formatlar arasında yer almaktadır. (Mutlu, 1991:42-43)

Televizyonun kendine özgü iletişim biçimleri vardır bu biçimleri dört ana başlık altında toplamak mümkündür. Bunlardan ilki, televizyon ve sinema arasındaki farktır diyebiliriz. Televizyon sinemaya göre daha mahrem bir alanda izleyici ile buluşmaktadır bu nedenle televizyonda iletilen mesajlar daha etkili olmaktadır. İkinci başlık ise, televizyon ekranındaki olaylar ve karakterler süreklilik ve zamana yayılarak anlatımı izleyici ile televizyon arasında daha yakın ve etkili bağ kurulmasını sağlar. Üçüncüsü ise, televizyon izleyicisinin odaklanmasını sağlamak amacıyla televizyon yapımları dramatik ve teknolojik yollara başvurmaktadır. Sonuncusu ise, yapım sahiplerinin ve yapımın izleyici ile buluşturan kanal yöneticilerinin programların içeriklerini etkileyen stratejileri bulunmasıdır. (Mutlu, 1991:53-54)

Kitle iletişim araçlarının yönetimini elinde tutan kişiler, toplumu iyi tanıyan toplumun hangi koşullarda nelerden etkileneceğini bilen, iyi eğitilmiş kişilerdir. Kitle iletişim araçlarının sahip olduğu gücün farkında olan yöneticiler yayınlanan programlara ideolojik olarak yön

vermektedir. Bu durumda halkın yararına olması gereken programlar medya patronlarının ve egemen ideolojinin etkisi altında karşımıza çıkmaktadır. Yöneticiler aldıkları eğitim ve inandıkları değerler ile karar vermekte kamu yararını gözetmemektedir. Egemen ideoloji kitle iletişim araçları arasında en güçlü olan televizyonun gücünü kullanarak tek tip bireyler yaratan bir konumdadır. Televizyonun izlenme yaşı ne yazık ki yoktur insanlar doğdukları andan itibaren televizyona maruz kalmaktadır. Okul öncesi çocukların gelişiminde etkili olan televizyon, çocukların zihinsel gelişiminde okuldan aldıkları eğitim kadar etkili olabilmektedir. (Çoban, 2013:136-139)

Televizyonun, egemen ideolojinin kitleler üzerinde oluşturduğu etkide diğer kitle iletişim araçları gibi büyük bir etkisi vardır. Kitle iletişim araçları halkın içinde bulunduğu durumları manipüle edip istediği yönde yönlendirme gücüne sahiptir, bu durumda halk içinde bulunduğu durumun ya farkında olmamakta ya da farkında olsa bile durumu doğal karşılamakta, normalleştirmektedir. Televizyonun icadı elektrik alanındaki çalışmaların gelişmesiyle 19. yüzyılın sonları, 20. yüzyılın başlarında gerçekleşmiştir.

3.2. Televizyon Program Türleri

Türk Dil Kurumu sözlüğünde anlamına baktığımızda ‘Tür’ kelimesi kendi içinde bir birim olan ve üzerinde cins kavramının bulunduğu mantıksal kavramdır.(TDK, 2019). Fransızca genre kelimesine kökeni dayanan ‘tür’, Mutlu’ya göre ‘Sanat ve etkileşimde özgül anlatım biçimleri’dir. (Mutlu, 2012:309).

Tür kavramının; sanat dalların arasındaki bazı yönlerden benzerlik gösteren, ortak nitelikleri olan, birbirine benzeyen ama aynı olmayan eserlerin sınıflandırması diyebiliriz. Kitle iletişim araçlarında bize ulaşan tüm yapımlar için bu sınıflandırma geçerlidir. Televizyon türlerinin incelenebilmesi için öncelikle televizyonun ortaya çıkmasından önce var olan radyo ve sinemanın kavranması gerekmektedir. Radyo ve sinema ile televizyon arasındaki bağ yadsınamaz derecede büyüktür. Televizyon ile diğer kitle iletişim araçları arasındaki teknik ve anlatsal bağlar olduğu gibi farklılıklarda mevcuttur. (Özmen, 2004:104-105)

Televizyon programlarının metin formatları türlerine ve yapım tekniklerine göre değişmektedir. Programların bazıları ayrıntılı bir metine ihtiyaç duyarken, bazı programlar daha özet bir metinle yaratılabilirler. Bazı programlarda ise metne hiç gerek yoktur ve yayın akışı ile program yapılabilir. Eğer detaylı bir program metni yazılacaksa programda kullanılacak bütün ses ve görüntü yönlendirmeleri, bütün söz dizilimi içerikte yer almalıdır. Tüm drama

programları, haber bültenleri, eğitim programları ve bazı belgesel yapımlar ayrıntılı bir metinle gerçekleştirilirler. (Mutlu, 1995:64)

Televizyon kitle kültürünün üretici kurumlarının başında gelmektedir, bunun nedeni televizyon kuruluşlarının yalnızca kazanç sağlamak amacıyla parayı ödeyen izler kitlenin taleplerini göz önüne alması ve onların isteklerini karşılamaya çalışmasıdır. (Mutlu, 1991:19)

Televizyon programları, bu talepler çerçevesinde hazırlanan yapımlardır ve amaçlarına göre çeşitli türlere ayrılır. Başlıca televizyon türlerini şöyle sıralayabiliriz:

- Haber Bülteni ve Haber Programları
- Spor Programları
- Eğitim ve Kültür Programları
- Dramalar
- Belgeseller
- Müzik ve Eğlence Programları
- Çocuk Programları
- Yarışma Programları
- Reklam Programları

Nejat Özün televizyon türlerini “programların belli bir konuyu işlerken kullandığı gerece, çeşitli öğelerin kullanım biçimine, belli bir konuyu ele alış açısına göre ortak yönleri bulunarak yapılan kümelenmeler sonunda ortaya çıkan bölümler” şeklinde tanımlıyor. Bunlara örnek olarak haber, belgesel, gezi-görüşüm, açık oturum, yuvarlak masa, spor, televizyon oyunu, dinletirler, eğlence, yarışma, hava durumu, tanıtı (reklam) programlarını gösteriyor. (Mutlu, 1991:36)

3.3. Program Türü Olarak Televizyon Dizileri

Televizyon draması olarak tanımlayabileceğimiz seriyaller ve diziler tek bölümden oluşan formatlardır. İçinde bulunduğumuz dönemde dizi ve seriyaller arasında büyük farklar bulunmamaktadır. Diziler her bölümün kendi içinde başlayıp bittiği, her bölümde konunun değiştiği, karakter ve mekânların aynı kaldığı yapımlardır. Seriyaller ise heyecan uyandırmak amacıyla bölüm sonlarında sonu belli olmayan, ana karakterler yanında yan karakterlerinde olaylarına yer veren devam eden bir türdür. (Mutlu, 1991:197-198)

Televizyon dizileri diğer bir sylenişle seriyaller, aynı ana karakterler ve aynı meknlarda çekilen, her bölümde farklı olayların işlendiği dramatik yapımlardır. Bölümlerde geçen olaylar bir diğerinden farklı olmasına rağmen, olaylar genel bir bütünlük içinde anlatılır ve her bölüm için bir giriş-gelişme-sonuç sıralaması vardır. (Apaydın, 2012:56)

Seriyallerin izleyici üzerindeki etkisi dizilere göre daha fazla olmuştur, merak duygusunun ağır bastığı yapımlar 1970'li yıllardan itibaren yapımcıların ilgisini çekmiştir. Bu durum diziler ve seriyaller arasındaki bağı güçlendirmiş ve birbirine benzer yapımlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu benzerlik sonucunda dizilerde seriyaller gibi ana karakterler bölüm sonunda çözmesi gereken olayı geciktirmiş ve çözümü bir sonraki bölüme bırakmıştır. (Yörük, 2005:50)

Dizi formatının en yaygın alt kategorileri, her bir yapımın ana karakterlerinin içinde bulunduğu mesleklere göre nitelendirilmesiyle tanımlanan türleri kapsar. Diziler, değişmeyen ana karakterler ile sürekli bir mekân ortak paydasına dayanan ama birbirinden farklı olay örgülerinden meydana gelen dramatik anlatılar bütünüdür ve bu bütünü meydana getiren bölümlerin her biri olarak tanımlar. Bir televizyon dizisinin en önemli unsurlarından biri kavramdır, kavramdan sonra yapımın senaryo yazımı gelmektedir. (Mutlu, 1991: 222)

Dizi ve seriyallerin de tıpkı televizyon gibi öncülleri olduğunu söyleyen Raymond Williams, bunu şöyle açıklamaktadır:

Televizyon dizi ya da serilerinin önemli ve temel gerçeği vardır. Bunların öncülleri sinemada ve radyoda, daha öncesinde ise 18. ve 19. Yüzyılın sonlarındaki serileştirilen romanda vardır. Ancak dizilerin son yıllardaki artışı çok büyük olmuştur. Bir dramatik eylemin bölümlere ayrıldığı seri biçimi daha tanıdıktır. Ve öncüllerin çoğu da bu biçime yöneliktir. Dizinin daha az öncülü vardır ve bunlar başlı başına 19. ve 20. Yüzyılın sonundaki edebiyata, özellikle de dedektif öyküleri, westernler ve çocuk öykülerine ait belirli kategorilerdir. Burada süreklilik bir hareketin bir olayın değil, bir ya da daha fazla karakterin sürekliliğidir. (Williams, 2003:50)

3.4. Komedi Dizileri

Televizyonda yayınlanan komedi dizilerinin kökeni Amerika Birleşik Devletleri'nde radyo komedi programlarına dayanmaktadır. 1930 ve 1950 yılları arasında yaygın olan komedi programları oldukça tercih edilen bir türdür. Radyoda yayınlanan programlar içerisinde en tanınmış olanı 'The Benny Show'dur. Bu program otuz dakika sürmektedir, bu süre içinde altı dakika skeç yapılmaktadır, skeç yapılan bölüm komedi formatının ilk örneklerinden sayılmaktadır. (Neale ve Krutnik,1994:214-215)

Komedi dizilerinin Amerika'daki ilk örneklerinden biri 1961 yapımı olan 'I Love Lucy'dir. Aile komedisi olan dizinin giriş bölümünde başroldeki karakter bir hata sonucu varolan düzeni bozar, gelişme bölümünde diğer karakterler bir araya gelerek durumu düzeltmeye çalışırken durum daha çok karıştırır. Dizinin sonuç bölümünde ise iyilik ve şans ile durum çözülür, iyilik daima kazanır mesajı verilir.

Türkiye'de ise ilk komedi dizi örneğini 1974 yılında yayınlanan 'Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz' dizisi ile görürüz. Amerikan komedi yapımlarından farklı olarak Türk komedi dizilerinde bulunduğu coğrafyanın kültürel izleri görürüz. Türk güldürü geleneğinden izler taşıyan komedi dizileri Batıdaki örneklerinden de bu özelliği ile ayrılmaktadır. Türkiye'de bu türün devamı 'Kaynanalar' dizisi ile devam etmiştir (Özsoy, 2011:140)

Komedi anlatılar evreninin ele avuca sığmayan, haşarı çocuğu olarak tanımlayan Mutlu'ya göre neyi ne zaman söyleyeceğini, üstelik nasıl bir hınzırlıkla söyleyeceği pek kestirmek mümkün değildir. İnsanın varoluşun koşulları saydığı düzen, incelik, saygı, sevgi, kurallar, görenekler, gelenekler, tüm bunlar komedide yok sayılmaktadır. Komedi böylesi düzgünlüklerle, sürekliliklerle, uyumlarla dalaşarak var olmuş bir türdür. (Mutlu, 1991:228)

Türkiye'de ise ilk komedi dizi örneğini 1974 yılında yayınlanan 'Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz' dizisi ile görürüz. Amerikan komedi yapımlarından farklı olarak Türk komedi dizilerinde bulunduğu coğrafyanın kültürel izleri görürüz. Türk güldürü geleneğinden izler taşıyan komedi dizileri batıdaki örneklerinden de bu özelliği ile ayrılmaktadır. Türkiye'de bu türün devamı 'Kaynanalar' dizisi ile devam etmiştir. (Özsoy, 2011:140).

4. GÜLME ve KOMEDİ

Gülme teorilerinin tartışma konularını belirleyen öğeler; gülme ve komediyle, ahlaki değerlerin toplumsal geçerlilik düzeyi arasında bir ilişki kurmanın ne kadar doğru olduğu, gülme ve komedinin toplumsal işlevinin ne olduğudur. Bunların yanı sıra beklentinin gerilerek artırılması veya zayıflatılması üzerine kurulan komedilerde seyircinin kendini özleştirebileceği kahramanların, tragedyalardaki gibi meydan okuma veya ızdıraplı bedel ödemelerin olmaması gülmenin tartışma konularını belirlemektedir. (Şentürk,2010:47).

Güldürü (Ing. comedy/Fr. comédie/İt commedia) Okuru ya da seyirciyi güldürmek amacı güden yapıt. Kökeni tiyatro tarihinin başlangıç yıllarına dayanan güldürü, sinemanın başlangıç yıllarında da en çok üretilen film türü oldu. Bunda hiç kuşkusuz filmlerde rol alan oyuncuların hemen tümünün vodvil ve müzikhol oyuncularının etkisi vardı. (Teksoy, 2012:108).

Günümüzde insanlığın sahip olduğu kültürel ve entelektüel tüm birikimler, tarih boyunca edindiği bilgilerin toplamıdır. Tamamlanmış ve devam eden bilimsel çalışmalara rağmen hayatımızda birçok sorunun yanıtı henüz bulunamamıştır. Yanıt aramaya devam edilen sorulardan biri neden ve neye güldüğümüz sorusudur. Gülme eylemi üzerine ilk çağlardan günümüze kadar birçok teori üretilmiş, tanımlar yapılmış ve gülme eylemi anlaşılmasına çalışılmıştır. Türk Dil Kurumu (2019) sözlüğünde “gülme” kelime anlamı olarak gülmek eyleminin isim halidir ve ikinci anlam olarak kahkaha kelimesine karşılık gelmektedir. Genel olarak gülme, insanların mutlu oldukları olaylar karşısında hissettiği neşe duygusunu açığa çıkardığı bir eylem olarak tanımlanabilir (Güler ve güler, 2010:1).

Şeytansı, hınzırca bir şeydir; yani alabildiğine insansaldır. İnsandaki kendini yüksek görme düşüncesinin bir sonucu olarak vardır. Gerçek şu ki gülme öz olarak insansal olduğu içindir ki, öz olarak çelişkilidir. Demek oluyor ki, gülme, sonsuz bir yüceliğin ve aynı zamanda sonsuz bir düşkünlüğün imidir. Sonsuz düşkünlük dediğimiz şey, Mutlak Varlık (Tanrı); sonsuz yücelik dediğimiz şeyse hayvanlar karşısında algılanır. İşte gülmeyi bu iki sonsuzdan sürekli olarak ortaya çıkan düşüşler oluşturur. Gülünç, yani gülmeyi yaratan güç, asla gülmenin nesnesinde değil, gülen kişidedir. (Baudelaire, 1997:11)

Sanders, insanların davranışlarını toplumsal hareketler aracılığı ile belirli bir kalıp içerisinde gerçekleştirdiğine inanmaktadır. Ona göre domuzlar gibi yemek yememek, aslanlar gibi öfkelenmemek ve tilki gibi kurnazca davranışlar sergilememek insanın toplum içerisinde belirli kurallar çerçevesinde yaptığı davranışlardır ve bu nedenle gülme kendisini belirli şekillerle kısıtlamayanların benliklerinden vazgeçip yakaladığı rahatlama duygusundan ileri gelmektedir (Sanders, 2001:31).

Derviş gülmenin çoğu zaman bir neşe ifadesi olmasına karşılık, bazı zamanlarda farklı duyguların ortaya çıkardığı bir eylem olmayabileceği noktasına dikkat çekmektedir. Bazen öç alma, bazen ağlayamadığımız ve sinirli olduğumuz durumlarda ortaya çıkan bir kırgınlık ifadesi olabileceğini belirtmektedir. Ona göre bu davranışların tamamında sinirsel olarak bir gevşeme ve rahatlama durumu söz konusudur. Derviş'in bu yaklaşımı teorik olarak "rahatlama kuramı" başlığı altına dâhil edebiliriz. (Derviş, 2002:121)

Ferit Öngören insanın olaylara karşı verdiği tepkilerden birinin gülme oluşunu ve bir davranış, söz veya görüntü ile karşılaştığımızda güldüğümüzü şu şekilde ifade etmiştir;

Tek başına gülen birisini gördüğümüz zaman deli mi ne diyoruz. Oysa tek başına ağlayan birisini görünce acaba derdi nedir diye bir katılma içerisine giriyoruz. Buna göre gülmenin sağlanması için birden fazla tarafın olması gerekiyor. Gülmenin karşısında bir olay olabilir, bir kişi olabilir, bir anlatı olabilir, bir yazı, bir karikatür olabilir. O zaman güleni anlayışla karşılıyoruz. Demek ki ortada gülünecek bir şey var diyerek katılmak istiyoruz (Öngören, 2002:23)

Yapılan tanımlamalardan yola çıkarak gülme eylemin insana ait bir özellik olduğunu söylememiz yanlış olmaz. Gülme eylemini akıldan ve kültürden bağımsız düşünemeyiz. Gülme eylemin gerçekleşmesi için öncelikle etrafımızdaki olayı anlamamız ve çözümlememiz gerekmektedir. Bu da insana özgü bir özelliktir. Bergson'a göre;

Bir manzara güzel, zarif, görkemli, silik ya da çirkin olabilir; ama hiçbir zaman gülünç olamaz. Bir hayvana gülünebilir ama bu onda insana ait bir davranışı ya da insana özgü bir yüz anlatımı bulduğumuz için güleriz. Bir şapkaya gülüyorsak burada bizi güldüren keçe ya da hasır parçası değil, insanoğlunun bu şapkaya verdiği biçim, ona kalıbını veren insan kaprisinin girdiği kalıptır. (Bergson, 2011:5)

Gülmeye ilişkin bu kadar çok tanımın yapılması, gülmenin tek bir tanımının olmamasından ve tarih içindeki gelişiminden kaynaklanmaktadır. Günümüze kadar gülmenin değişen bu tanımlarını kuramlara temel oluşturmaları bakımından önem teşkil etmektedir.

4.1. Gülmenin tarihsel Süreci

Antik Çağ kaynaklarında bebeklerde ilk gülüş doğumdan kırk gün sonra ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Bebeğin gülmesi bebeğin ruhla dolduğunun işareti olması sebebi ile çok önemliydi. Gülmenin kendisi hiç değişime uğramasa da, insanın neye güldüğü çağdan çağa ve kültürden kültüre sürekli değişim halinde olmuştur. Buradan hareketle, bir toplumun kültürel değişimlerini çözümlmek ve anlam haritalarını çizebilmek için gülme biçimlerini anlamamız gerekmektedir.

Komedi, daha önce de belirtildiği gibi, ortalamadan aşağıda olan karakterlerin taklit edilmesidir; bununla birlikte komedi, kötü olan her şeyi taklit etmez; aksine, eğlendiren, düşündürten ve gülünç olanı taklit eder; bu da soylu olmayanın bir kısmıdır. Çünkü gülünç olan özünde, soylu olmayışa ve sahip olduğu kusura dayanır. Ancak bu kusur, hiçbir acılı, hiçbir zararlı etkide bulunmamaktadır.(Aristoteles, 2017:20)

Mizah kelimesi 17. yüzyılın başlarında ilk kez komik kavramı çerçevesinde Ben Jonson tarafından geliştirilerek duyulmaya başlamıştır. Anlam olarak eğlence ve şakanın yerine de kullanılan mizah zaman içerisinde birçok alanda kullanılmıştır, toplumda ve toplumsal yaşayışın içinde eskiye göre daha fazla öne çıkmaya başlamıştır. Bu gelişmeler mizahın zaman içerisinde toplumsal bir kavram olarak kabul edilmesini sağlamıştır. Böylece içinde bulunduğu toplumun sahip olduğu tüm değer kavramlarını (ahlaki, manevi, sosyoekonomik ve siyasi) doğrudan doğruya yansıtmaktadır. Bu açıdan toplumsal bir işlevinin önemli derecede olduğu da düşünülmüştür (Usta, 2009:42-43)

Gülmenin yetkeye karşı korkunç bir düşman haline gelebileceğini bilir ve her yurttaşın, mevkiinden bağımsız olarak, tek bir gülüşle her şeyi havaya uçurma gücü taşıdığını görür. Üstelik alaycı gülüş mahkemenin yerini almakta, kendi adaletini hemen ve kesin olarak dağıtmaktadır. Aslına bakılırsa, yasaları o anda yeniden yazmaktadır. Devlet yetkeye karşı böyle bir tehdide tahammül göstermez (Sanders, 2001:111-112).

Gülme eylemini açıklarken mizahi olmayan ve mizahi olan gülme olarak ayıran John Morreal (1997:3-4) mizahi olmayan gülme eylemine; sihirbazlık, gıdıklama, tehlikenin geçmesi

ve kendini güvende hissetme, şans oyunlarını kazanma gibi örnekler vermiştir. Mizahi olan gülemeye ise; fıkra, normalden farklı giyinen birini görme, taklit yapma, bir yetişkinin çocuk gibi konuşması, usturuflu hakaretler işitme, ses ve hecelerinin karışması sonucu oluşan cinaslar gülme örnekleri verilmiştir.

Platon'un gülme eylemine ilişkin tanımları ve tarihsel süreçteki gülmeye ilişkin yaklaşımları 'Üstünlük Kuramı'na ilişkin fikirleri ile ortaya atan ilk kişi olduğunu görüyoruz. Bu kuram insanın bir olay ya da kişi karşısında kendisini daha üstün görmesinden ileri gelen bir gülme biçimini temel almaktadır. Platon'a göre üstünlük ve kibir duygusu ile ortaya çıkan bu gülme biçimi düzen bozucu bir etkiye sahiptir; bu nedenle Platon bu tarz bir gülüş biçimine karşı çıkmaktadır.

Platon gülmenin uygun nesnesinin, insani şeytanlık ve budalalık olduğunu düşünmektedir. Platon için bir kişiyi gülünç kılan şey onun kendisini bilmemesidir. Gülünen kişi kendini sahip olduğu özelliklerden farklı olarak daha varlıklı, daha hoş, daha erdemli ya da daha akıllı sanmaktadır. Bu durum karşısında gülmekten zevk almamız belirli bir kötülük içerir ve kötölemenin zararlı etkileri vardır. Platon onu bir "ruh acısı" olarak adlandırır. Bunlarla birlikte gülmede dikkatimizi kusur üzerine odaklanmaktayız. Platon göre, gülmeyi beslememeliyiz, ola ki güldüğümüz kusurlardan bazıları bize de bulaşırsa şiddetli gülmelerde akılsal kontrolümüzü bütünüyle kaybedip, insansal olan yanımız yitirilmiş oluruz demektedir. (Morreall, 1997:8)

Platon gülmede aşırıya kaçmaya, gülmenin toplum üzerinde oluşturacağı olumsuz etkilerden dolayı karşı çıkmaktadır. Platon aşırı gülmenin şiddet ile sonuçlanacağını ve bu şiddetin toplum düzenini bozacağını savunmaktadır. Aşırı gülme sonucu şiddet ortaya çıkmasa bile birey bir çeşit gülme nesnesi haline gelmektedir. Gülme nesnesi haline gelen kişiler kontrolsüz davranışları ile öfke ve nefreti üzerlerine çekerek toplumsal düzensizliğe yol açmaktadır.

Platon okuryazarlığın toplumu nasıl yeniden yapılandırıldığını bilir. Batı'daki ilk gerçek edebiyat adamı olarak, okuryazarlığın hemen yetkeyi merkezileştirdiğini anlar, çünkü yalnızca iktidar mevkilerinde olanlar, onlardan da yalnızca birkaçı, kendilerine okuryazar payesini verebilir. Bütün yasalar, bütün kararname ve sözleşmeler bu birkaç kişinin elinden çıkar yazılı olarak. Gülme tam tersi etkiyi yaratır, iktidarı her bireye vererek merkezi yapıyı kırar, konuşmadan da daha etkili olarak, çünkü gülen herkes

bunu büyük bir ustalık ve hitabetle yapar. Gülme eğitim gerektirmez, herhangi bir kural da. (Sanders, 2001:114)

Aristoteles Platon'dan farklı olarak gülmeye tam anlamıyla karşı çıkmamış, gülmenin bir sınırının olması gerektiğini savunmuştur. Buna 'orta yol' kuralı demiştir. Bu kurala göre gülme eyleminde aşırıya kaçma ve nükte insanı saygısızlaştırır ve dostlukları yok eder. Aynı şekilde hiç gülmemekte insanı kaba biri haline getirir ve bu da dostlukları yok eder. Gülmenin fazlalığı da yetersizliği de toplumsal ilişkilerde önemli rol oynar ve insanın toplumdaki yerini belirler. (Sanders, 2001:129-130)

Gülmeye ilişkin fikirlerin temellerini atmış olan Antik Çağ filozofları bununla beraber gülmenin yıkıcı gücünün etkisinin farkında olmuş ve yasaklanması gerektiğini savunmuşlardır. Antik Çağ'dan Orta Çağ'a gelindiğinde gülmeye ilişkin geçmişten gelen yasaklanma fikirleri ile birlikte kilisenin de etkisiyle gülmenin baskı ve tekrar yasaklamalara maruz kaldığını görmekteyiz. Orta Çağ kiliseleri gülmenin şeytanın bir icadı olduğunu savunmuşlardır, Umberto Eco, bu dönemde Aristoteles'in Poetika isimli kitabının gülmeye ışık tutması nedeniyle yakıldığını öne sürmüştür. O döneme kadar yasaklı yasaksız kendine saygın bir yer edinen gülme, bu çağdaki din adamları tarafından tamamıyla yasaklanmıştır. (Şahinalp, 2010:31)

Ortaçağ'da gülme, ideolojinin tüm resmi alanlarının ve toplumsal ilişkilerin tüm resmi, katı biçimlerinin dışında kalmıştı. Gülme, dinsel kültürden, feodal törenler ve devlet törenlerinden, adabımuaşeretten ve tüm yüksek spekülasyon türlerinden dışlanmıştı. Hoşgörüsüz, tek yanlı bir ciddiyet havası, resmi ortaçağ kültürünün tipik özelliğiydi. Ortaçağ ideolojisinin içerdikleri -çilecilik, kasvetli kadercilik, günah, ceza, ıstırap, baskıcılığı ve sindiriciliğiyle feodal rejimin karakteri- bu öğelerin tümü, buz gibi taşlaşmış bu ciddiyet havasını belirlemiştir. Doğruyu, iyiyi, temel ve anlamlı olan her şeyi ifade etmeye uygun yegâne havanın bu olduğu sanılıyordu. Bu ciddiyetin öğeleriye korku, korkuyla karışık dinsel saygı ve alçakgönüllülüktü.”
(Bakhtin, 2001:94)

Orta Çağ Hristiyan dünyasında gülmenin yasaklı olması bu konudaki çalışmaları arttırmıştır. Eker'e göre, Orta Çağ üç evrene ayrılmaktadır, dünya bu evrenlerden birini temsil etmektedir ve en kötü evrendir öyle ki bu evrende gülmenin her türlü yasaktır;

Orta Çağ kozmolojisi evreni üçe ayırır: Cennet, cehennem ve ikisi arasındaki yeryüzü. İki uç nokta olan cennet ve cehennemi, gülme ve ağlama simgeler. Ağlamayla gülme birbirine üstün gelmek üzere uğraşırlar. Yeryüzü, bir Hristiyan için cehennemdir, ceza yeridir. Burada tövbe etmemiş günahkârlar acı çeker, eziyet ve işkencelere katlanırlar. Ruhun doğal yurdu olan cennet, neşe ve kakkahayla yankılanır. Ölüm anında ruh tensel tutsaklığından kurtulur, böylece bütün ağırlığını ve ciddiliğini kaybeder. Yeryüzünde kilise egemendir. Kilise, mutlak ciddiyeti, kederi ve gözyaşını savunur. Ciddiyet ve gözyaşı dışındaki bir tepki, hoppalık, budalalık ya da kibir göstergesidir. (Eker, 2014:191)

4.2. Gülmeyle İlgili Kuramsal Yaklaşımlar

4.2.1. Üstünlük Kuramı

Gülme eylemi üzerine yapılan çalışmaların son yıllara kadar az olmasının sebebi, gülme üzerine çalışma yapılmasının anlamsız olduğunun düşünülmesinden kaynaklanmaktadır. Bunun nedeni ise gülmenin yakın zamana kadar ciddiye alınan bir eylem olmayışındır. Morreall ise gülme olayını ciddiye almış ve “Gülmeyi Ciddiye Almak” isimli bir kitap yazmıştır. Morreall gülmeyi anlamının insanı anlamak olduğunu savunmaktadır ve bu konu üzerine çalışmalar yapmıştır. Gülme kuramına ilişkin kuramlar incelendiğinde karşımıza çıkan ilk kuramlardan biri ‘Üstünlük Kuramı’dır. Bu kuramla ilgili ilk görüşleri ortaya atan kişi Platon’dur. Bu kurama göre bir olay ya da kişi karşısında kendini üstün görme durumuna bağlı olarak gülme ortaya çıkar ve bu gülme üstünlük ve kibir duygusundan ileri gelmektedir. Böyle bir gülme düzeni bozabilir ve toplumda yıkıcı bir etkisi vardır.

Platon’a göre, gülmenin uygun nesnesi, insani şeytanlık ve budalalıktır. Platon için bir kişiyi gülünç kılan şey onun kendisini bilmemesidir. Gülünç kişi kendisini gerçekte olduğundan daha varlıklı daha hoş daha erdemli ya da daha akıllı sanan kişidir. İşte biz böyle insanlara gülmekten zevk alırız ancak bizim onlara gülmemiz belirli bir kötümeyi içerir ve kötümeye de zararlı bir şeydir. Platon onu bir “ruh acısı” olarak adlandırır. Bunu dışında gülmede dikkatimiz kusur üzerine odaklanmaktadır. Platon gülmeyi beslememeliyiz der, ola ki güldüğümüz kusurlardan bazıları bize de bulaşabilir. Şiddetli gülmelerde ussal kontrolümüzü bütünüyle

kaybederiz, bu anlamıyla insansal olan yanımız yitirilmiş olur. (Morreall, 1997:8)

Aristoteles, gülmenin özünde aşağılama ve alay olduğunu savunan Platon ile aynı görüşleri savunmaktadır. Ona göre nükte bir küstahlıktır, nükte ve şakacı tutum insana önemli zararlar vermektedir ve onu ciddi davranıştan uzaklaştırmaktadır. Bu durumda kişinin karakteri zarar görmektedir. (Baki,2011:23)

Aristoteles gülmenin kötü bir eylem olduğunu düşünmesine rağmen insanların kendilerine gülünmesinden hoşlanmadıkları için onlara yol gösterici olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle Aristoteles gülmeye tam anlamıyla karşı çıkmamaktadır. Gülmenin aşırı olması durumunda ahlaksal olarak doğru yoldan sapılacağı görüşünü savunmaktadır. Bu nedenle otoritenin gerekli gördüğü takdirde aşırı gülme eylemine yasaklama getireceğini savunmaktadır. (Morreall, 1997:9-10).

‘Demokritosçu gülüş’ ismi verilen alaycı gülüş, üstünlük kuramına verilebilecek örneklerden biridir. Bu görüşe ismini veren Demokritos toplumda karşılaştığı her türlü uyumsuzluk ve soruna karşı gülere tepki vermesi ile ön plana çıkmıştır. Demokritos neye güldüğünün sorulduğu bir kitapta şu şekilde cevap vermiştir.

İşte benim gülüşümün hedefi; kötülüklerinin, cimriliklerinin, doymazlıklarının, kinlerinin, kurdukları tuzakların, fesatlarının, hasetlerinin kefarecini ödemeye mahkûm ettiğim sağduyudan yoksun insanlardır. Kötülüğün becerikliliği tarafından icat edilen her şeyi sayıp dökmek zor bir iştir; burada da karşımıza bir sonsuzluk çıkmaktadır! Kurdukları tezgâhlarda hainlik ve sinsilik yarışına girişen ve düşünceleri gizli kapaklı olan insanlara gülüyorum. Benim gülüşüm, onlarda üzerinde düşünülmüş hiçbir tasarının bulunmamasını mahkûm etmektedir; olanı ve olacağı ancak sağlam bir düşünceyle aydınlanan insan duygusu kestirilebilirken, bunların ne gözleri, ne de kulakları vardır. İnsan doğal olarak bazen kendi kendine tuzaklar kurmakta; bazen de şan ve şeref tutkusuyla tepelere tırmananlar, kötülüklerinin ağırlığı altında dipsiz uçurumlara yuvarlanmaktadır. Önce tahrip edilmekte, sonra yeniden yapılmaktadır; birine bir hizmette bulunmakta, sonra bundan pişmanlık duyulmaktadır; dostların birbirlerine karşı yükümlü oldukları ödevlerden kaçılmakta, kötü yöntemler kin haline

gelecek kadar ileri götürülmekte, aileyle kavgaya girişilmektedir ve bütün bu saçmalıklara para aşkı neden olmaktadır. (Hippokrates, 1997:28-29)

Demokritos'un bu düşünceye iten etmenlerden biri insanın sahip olduğu hırsları karşısında hissettiği üstün ve erdemli insan olma duygusudur.

4.2.2. Uyumsuzluk Kuramı

İnsanların hayatları önceden belirlenmiş bir takım kurallar ve düzen içerisinde sürmektedir. 'Uyumsuzluk Kuramı' da işte bu düzen ve kuralları temel alarak oluşmuştur. İnsanların zihinlerinde belirli bir yer edinmiş olan bu kurallar gündelik hayatı daha kolay ve yaşanılabilir kılmaktadır. İçinde yaşadığı topluma uyum sağlamak isteyen her birey doğduğu andan itibaren bu kuralları benimsemektedir.

Gündelik hayat akışında, ortalamada kabul görmüş normlar ve standartlar belirlidir. Kişiyile objeler arasındaki ilişkinin alışılmışın dışında gelişmesi şaşkınlığa ve dolayısıyla gülmeye yol açar. Beklenmedik bir olay ile standart algılar alt üst olmuştur. Eğer bu uyumsuzluk durumu ciddi anlamda "kötü sonuçlar" doğurmuyorsa, gülmeye yol açacaktır.(Şahinalp, 2010:52)

Uyumsuzluk kuramında kişinin karşılaştığı durumlar karşısındaki zıtlıklarda zihninin verdiği tepki söz konusudur. İnsanlar içinde buldukları toplumda belirlenen kurallar ve kalıplar dışındaki olaylarla karşılaştıklarında ortaya çıkan gülme, uyumsuzluk kuramına örnek olabilir. (Şahin, 2014:243)

İnsanlar içinde buldukları toplumun belirlenmiş kalıpları içinde yaşamaktadır, bu kalıbın dışında bir olay meydana geldiğinde gülme eylemi ortaya çıkmaktadır. Bu gülme uyumsuzluk kuramının ortaya çıkardığı bir eylemdir. Aristoteles bu kuram ile ilgili görüşlerini Retorik isimli eserinde açıklamıştır, ona göre dinleyicilerde bir beklenti oluşturulup, beklentinin aksinin verilmesi iyi bir güldürme yöntemi olabilir.(Morreall,1997:25)

Kant ve Schopenhauer bu kuramın en etkili savunucularındandır, mizahın sadece uyumsuzluklardan doğabileceğini savunmaktadırlar.(Güler ve Güler, 2010:243) Kant gülmenin sadece uyumsuzluk kuramı ile açıklanamayacağını, rahatlama da açığa çıkardığı savunmaktadır.

Kant'a göre her durumda gülmenin nedeni, bir kavramla, o kavram ilişkisi içinde düşünülen gerçek nesnelere arasındaki uyumsuzluğun aniden algılanmasıdır ve gülmenin kendisi bu uyumsuzluktan başka bir şey değildir.(Akt. Morreall, 1997:28)

4.2.3. Rahatlama Kuramı

Gülme eylemi sırasında insan vücudunda ortaya çıkan fizyolojik tepkimeler insan sağlığı açısından oldukça faydalıdır. Kan basıncını düşürüp, kana karışan oksijen düzeyini yükselten gülme eylemi göğüs duvarı, karın ve diyaframı kasarak kalp kasımları ile birlikte organlara kan akışını hızlandırmaktadır. Uzun süre gülen bir insanın kendini yorgun hissetmesi bu nedendir. (Güler ve Güler, 2010:74-75)

İnsan vücudunda ortaya çıkan bu fizyolojik tepkimeler insana rahatlama hissi vermektedir. Bu rahatlama hissi 'Rahatlama Kuramı' olarak kendinden söz ettirmektedir, bu kurama göre insanların baskı altında kalan ya da yasaklanan istekleri karşısında oluşan sinirsel enerji birikmesi, gülme eylemi ile yerini sinirsel enerjinin boşalmasına ve rahatlama bırakmaktadır. Böylece insan gülme eylemi sonrasında kendini hem psikolojik hem de fizyolojik olarak rahatlamış hissetmektedir.

Morreall'a göre rahatlama kuramına ilk olarak Shaftesbury'nin 'Nükte ve Mizahın Özgürlüğü' makalesinde rastlanmıştır. Dışa açık insanların hareketlerini kısıtlanıp, denetim altına alındığında, insanlar bu durumdan rahatsız olacaklar ve çıkış yolu arayacaklardır. Bu çıkış yolu ister taşlamayla, öykünmeyle, ister soytarılıkla olsun, bu insanlar az ya da çok kendilerini gösterdikleri için bu durumdan hoşnut olup, üzerlerindeki baskılardan öç almış olacaklardır. (Morreall, 1997:32)

Sigmund Freud'a göre insanların gülme için harcadıkları enerjinin kaynağı, gülünecek durumlar karşısında insanlarda biriken ruhsal enerjidir. Bu enerjinin kullanılmayan kısmının daha sonra gülme şeklinde kullanıldığını düşünmektedir. Bu kuramda bahsedilen ruhsal enerji, toplumca yasaklanan bazı dürtülerin (saldırganlık, cinsellik, kıskançlık vb.) bastırılması ile ortaya çıkan ruhsal ve içsel enerjidir, insana dışarıdan gelen bir enerji değildir. Freud'un yapmış olduğu bu analiz daha çok psikolojik ve fizyolojik bir analiz olarak görünmektedir. Bununla birlikte toplumlarda yıkılması zor olan her türlü yasağın bir şekilde açığa vurulduğu ve bu açığa vurma şekillerinden birinin de yıkılması zor olan konular üzerine yapılan espri ve şakalar olduğu düşünülmektedir. (Uluğ, 2013:33-35)

Baki'in rahatlama kuramı üzerine görüşleri şu şekilde ifade edilmiştir:

Baskı altında hisseden, türlü şekilde zulüm gören insanoğlu, gülmeyi bilmeseydi, dünya bugünkü dünya olur muydu? Gülmesini bilmeyen, yaşadığı sıkıntılara karşı hayata küsen insanların ne kadar tatsız tuzsuz olduğunu basit bir gözlem gücüne sahip olan herkes bilir. Bir de bu noktada her türlü cefayı çektiği halde hayata misilleme yapar gibi gülen insanları düşünmek gerekir. Güler yüzlü, şen ruhlu insanlar, iktidara ya da baskı altında olduğunu hissettiği kurumlara karşı bir gülme eylemi gerçekleştirir, bir şekilde rahatlama olur, mağdur olduğu için pankartlarla, eylemlerle değil de gülerek tepkisini ortaya koyar. Kaba bir ifadeyle baskı altında olan bir insan, tepki gösterecek gücü kendinde bulamıyorsa, bu biriken enerjiyi gülme olarak dışarı atar.” (Baki, 2011:31)

Genel olarak kuramlar incelendiğinde insanların gülme biçimlerinin ortaya çıkışında bir şekilde psikolojik ve fizyolojik tepkimeler etkilidir. Gülmeye ilişkin tüm bu fikirlerden, yola çıkarak Bergson'un insana ait olan dışında bir gülüşün söz konusu olmadığı görüşüne katılmak mümkündür. Ancak bununla birlikte insanların algı ve duyu dünyaları, bilincin nesnelere yüklediği anlamlar üzerinden de ifade edilebilmektedir, böylece insan bilinci ve kavrayışı aracılığı ile anlamlar yüklenen gülme eylemini ortaya çıkmaktadır. Eylemi ortaya çıkaran etkenlerden birisi olan 'komedi' kavramına değinmek gerekmektedir.

4.3. Bir Kavram Olarak Komedi

Türk Dil Kurumu'nda sözlük anlamına baktığımızda komedinin, 'güldürü', 'gülmeye neden olan olay ve olaylar' ve 'insanların ve olayların gülünç taraflarını ortaya koyan sahne eseri' olarak tanımlarını görmekteyiz.(TDK, 2019)

Komedi sözcüğü, Aristoteles'in Poetika adlı eserinin dördüncü bölümünde belirttiği gibi Yunanca bir kelimedir ve bir yerden bir yere gezinip duran, köylü gezginler, köy anlamına gelen komen/komos/komikos ile şarkı söylemek anlamına gelen ado kelimelerinin birleşmesinden türemiştir. (Şentürk, 2010:19)

Temel amacın güldürme olduğu bir alandan söz ederken, nasıl ki gülmeyi basit bir şekilde tanımlayıp geçemediysek, komedi türüne de aynı şekilde yaklaşmalıyız. Komedi türü Antik Yunan'dan beri sanat ve edebiyatın konusu olmuştur. Hitap ettiği izleyici kitlesi ve konuları

açısından ele alınmış, birçok farklı alt başlıkta kategorilendirilmiş bir anlatı biçimidir. Temel amacı güldürmek de olsa, gülme eklemlendiği anlatıdan ayrı düşünülemez. (Şahinalp, 2010:13)

Komedi akıldan ve erişkinlikten bağımsız düşünülemez komedi öğelerin anlaşılıp, gülme eylemine dönüşebilmesi için belirli erişkinlik seviyesine ulaşmak gerekir. Aristoteles, bu konuya şöyle yaklaşmıştır.

Yasalar belirli yaştaki erkeklerin, karıları ve çocuklarıyla birlikte bu tanrıların önünde eğilmelerine ve onlara saygılarını göstermelerine izin vermektedir. Ancak bir ziyafette içki içme hakkı kazanacak kadar büyümedikleri sürece gençlerin komedi oyunlarını ve iambosları6 seyretmelerini yasaklamak gerekir. Çünkü ancak büyüdükleri zaman kendilerini bu tür şeylerin zararlarından koruyabilecek seviyeye ulaşırlar.(Aristoteles, 2017:254)

4.3.1. Biçim Açısından Komedi Çeşitleri

- Karakter komedisi: Moliere'in Cimri oyununda olduğu gibi bir karakterin ön planda olduğu karakter komedileridir.
- Tip komedisi: Tipleştirilmiş, tekrar eden maske, jest ve mimiklerle tanınabilir kılınmış rol dolayısıyla karakterize edilmiş tip komedileri; Commedial Dell'arte ve Orta Oyunlarında olduğu gibi.
- Durum komedisi: Dramatik aksiyon süreçlerinin birbirine karışmasını, şaşırtıcı nedenselliklerin ve entrikaların zincirleme ilişkisini öngören oyunlar; Kleist'in Kırık Testi oyunu gibi.
- Söyleşi komedisi: Toplumun üst sınıf üyeleri arasında geçen nükteli söyleşiler etrafında gelişen oyunlar; Oscar Wilde'nın Ciddi Olmanın Önemi adlı oyunu gibi.(Şentürk, 2010:32)
- Absürt Komedi: *Didaktik tiyatrodan farklı bir görev ve işlev anlayışına sahiptir. İdeolojik görüşlerin taşıyıcısı olmaktan çok, insanın umarsızlığını gözler önüne sermekle doğru bir görev yaptığı inancında olan absürt tiyatro yazar ve uygulamacıları tiyatroyu yön verici bir sanat olarak değil, yön saptamada yararlı olacak verileri gözler önüne seren bir sanat olarak değerlendirilmiştir. (Şener, 2016:307)*

4.3.2. İçerik Açısından Komedi Çeşitleri

- Entrika komedisi: Kurgunun bütünüyle entrikalar üzerinden yürütüldüğü oyunlardır; Shakespeare'in Windsor'un Şen Kadınları adlı oyunu gibi.
- Hicivsel-toplum eleştirisi yapılan komedi: İçinde ince nükteler ve alaylar ile toplumsal ilişki biçimlerinin ve değerlerin eleştirildiği oyunlar, Octa ve Mirbeau'nun İş, İştir adlı oyunu gibi.
- Grotesk komedi: gülünç, saçma ve korkutucu etkiler uyandıran keyfice bozulmuş, abartılmış canlandırmaların yer aldığı oyunlardır. Toplumun alt kesimlerinde yer alan figürlerin tuhaf, korkunç şartlar içinde gülünç sergilendiği oyunlar; Friedrich Dürrenmatt'ın Fizikçiler ve Yaşlı Kadının Ziyareti oyunları gibi.
- Bulvar komedisi: XVIII. yüzyılda Fransa'da ortaya çıkan ve bütün Avrupa'ya yayılan komedi türü. Bu tür komediler dramaturginin sürprizlerle ve karışıklıklarla dokunmuş mekanik yapısının figürlerin gerçekçi canlandırmasından, toplum eleştirisinden veya eserin edebi içeriğinden çok daha önemli olduğu turne oyunlarıdır. (Şentürk, 2010:33)

4.4. Türk Kültüründe Komedinin Yeri

Komedi var olduğu kültürün birikiminden doğup ve beslenip kendini ifade etmektedir. Komedinin kültürlenme sürecinin sonucu olarak ortaya çıkmakta olduğunu düşünen Eker, kültürü, kimlik göstergesi olarak koruyan ve yaşatanların toplumu oluşturan bireyler olduğunu düşünmektedir. Türk kültüründeki komedi öğelerini anlayabilmek için geçmişten günümüze gelen karakterleri analiz ederek açıklayacağız.

4.4.1. Keloğlan

Türk masal kahramanları içinde önemli bir yere sahip olan Keloğlan, zeki, dürüst, kötülere karşı olan ölümsüz bir karakterdir. Keloğlan'ın sahip olduğu olumsuz özellikler masalların başında verilir, bu özelliklerin başında uykuculuk, kellik, cıızlık, uyuzluk gelmektedir. Zorunda kalmadıkça harekete geçmeyen Keloğlan balık tutmak, ağaç kesmek gibi kabiliyetler öğrenmek için yola düşer ve maceraları bu şekilde başlar. Masallarında genellikle toplum düzenini bozan, hak ve eşitliği yerine getirmeyen kişiler cezalandırılır. Keloğlanın cezalandırma tekniği genellikle kendine kurulan tuzağı, kötülüğü ve kurnazlığı karşısındakine uygulamasıyla gerçekleşir. Keloğlan masallarında gerçek üstü motiflere sıklıkla karşılaşılır,

canavarlar, devleri bilek gücü ile değil, Keloğlan'ın kurnazlığı ve zekâsı sayesinde yenilgiye uğratılır. Bu kurnazlık ve karakterler arasındaki iyi kötü zıtlığı mizahın oluşmasına uygun ortam hazırlamaktadır (Öngören, 1998:45).

4.4.2. Nasreddin Hoca

Halk filozofu olarak adlandırılan Nasreddin Hoca'ya ait hikâyeler nesilden nesile aktararak günümüze kadar gelmiştir. Bulunduğu toplumda akıl danışılan kişi olan Nasreddin Hoca ile kendisine akıl danışan kişiler arasında gerçekleşen diyaloglarla ortaya mizah öğeleri çıkmaktadır (Öngören, 1998:65).

Türk halkının mizah sembolü olan Nasreddin Hoca'nın hazırcevap kişiliği, insanları kırmadan doğruyu söylemesi, yeri geldiğinde kendisiyle de alay edebilmesi mizahi bir ürün malzemesi olduğunu göstermektedir. Fıkralarının çoğunda sıradan bir köylü gibi tarlasında, bağında çalışır, ormana odun kesmeye gider, zaman zaman da şehre iner. Bu şehir çok defa Akşehir, Sivrihisar veya Konya'dır. Ancak hocanın bazen bir âlim, bazen bir bilge kişi, bazen kadı, tabip, hoca ve elçi kişiliğine büründüğü de görülür (Albayrak, 2006:418)

4.4.3. Karagöz ve Hacivat

Nesilden nesile günümüze aktarılan hikâyeleri ile Karagöz ve Hacivat hikâyeleri kültürümüzde önemli bir yer tutmaktadır. Türk mizah kültüründe önemli bir yere sahip olan bu karakterler ilk olarak gölge oyunu ile karşımıza çıkmıştır. Karagöz eğitimsiz ve halk ağzıyla konuşan biri iken Hacivat kelime oyunları yapabilen, çokbilmiş, her şeye burnunu sokan bir karakterdir. Bu iki karakter arasındaki karakter çatışması ile mizah ortaya çıkmaktadır.

Karagöz ve Hacivat arasındaki çatışmalarda içinde buldukları dönemin zengin etnik kökeninden ve dilsel özelliklerinden yararlanırlar. Karagöz ile yan karakterler arasındaki sözselsel ve kaba atışmalar ile komik unsurlar ortaya çıkmaktadır. Yanlış anlamalar üzerine kurulu diyaloglar ile yaratılan ortam el şakaları ile desteklenerek insanları güldürür.

Karagöz, halkın ve onun kültürünün temsilcisi iken Hacivat lonca eğitiminden geçmiş usul, nizam, edebiyat bilen bir münevver portresi çizmekteydi. Aslında Hacivat, iktidara dalkavukluk eden, ukala, gizli hesapçı, fırsatçı bilgiç gözükten bir tipti. Karagöz temsilinin mizah gerilimi bu iki tipin çatışması üzerine kuruluydu. (Avcı, 2003:80-89)

Karagöz oyunlarında açık seçik bir üslup ile toplumsal yaşama ait karşıtlıklar, söz cambazlıkları ve hareket komikliği ile gülmece ortaya çıkar. (Makal, 201:464)

4.4.4. Kukla

Türk kuklasının kökeni eski çağlara kadar dayanmaktadır. Kullanılan deyimler ile yapılan tespitlerde; hayalbaz, şehbaz, suretbaz, lu'betbaz, piyade çadırları, ayak kuklası gibi, karagöz ve gölge oyunundan eski olduğu anlaşılmaktadır (Makal, 2017:465).

Kukla oyunlarında, içinde bulunan kültürün ortak özelliklerini görebiliriz. Mizahı yaratan unsurlar başında, karakterlerin görünüşleri, karakterler arasında yaratılan zıtlıklar ve kavga gibi aksiyonlar gelmektedir. Ayrıca, seslendirmede başvurulan; peltek, gırtlaktan konuşma gibi yöntemler, çeşitli sözcük ve tümce oyunları, hazırcevaplık ile mizah yaratılmaya çalışılmaktadır (Özhan, 2010:41).

Kukla oyunlarının sözlü gelişmesi nedeniyle Türk kuklasında karakterlerin kişilikleri hakkında kesin bilgiler bulunmamaktadır. Kukla oyunları hem karakterler hem de oyunların içeriği olarak tuluat tiyatrosuna benzemektedir (And, 2014:38).

4.4.5. Meddah

Meddah önemli bir sahne oyun türüdür, anlatı türü olması nedeniyle Karagöz ve ortaoyunundan ayrılır, ancak içinde bulundurduğu taklit, parodi, kişileştirme unsurları ile dramatik türlerdendir. (And, 2014:31).

Köroğlu efsanesinden, Dede Korkut hikâyelerine kadar zengin bir kültür birikiminin bir parçası olan Meddah, doğaçlama ve taklit yeteneği son derece gelişmiş bir oyundur. Meddah'ın en önemli imgesi akıllarda yer eden sahne görseli ahşap bir iskemlede oturan, elinde bir baston, tek omzunda katlı duran bir mendil bulunan anlatıcıdır (Makal, 2017:466).

Meddahın elindeki baston, oyunun gidişatına göre işlev kazanmaktadır. Oyun esnasında bastonu kullanarak oyunun başladığını bildirmekte, yeri geldiğinde efekt üretme aracı olarak kullanılmaktadır (And, 2014:33).

Meddah'ın sözlü mizah geleneğinin olması, seyircinin düşünsel duyusuna göre şekillendirdiği atıflardan beslenerek toplumun farklı kesimleri arasındaki zıtlık ile mizah oluşturmaktadır (Avcı, 2003:13).

4.5. Absürt Komedi

Absürt'ün kelime anlamı, mantık kurallarına uymayan, anlamsal öğeleri birbirini tutmayan, toplumdan benimsenmiş kuralların aksine birbirleriyle bağdaşmayan saçma düşüncelerdir. Sözlükte absürt kelimesinin karşılığı widersinnig, unsinnig (usdışı, saçma), ungereimt ya da dissonant (uyumsuz) 'dur. (İpşiroğlu:1996:10)

Absürt komediye ait incelemeler yaparken birçok kaynakta saçma komedi, uyumsuz komedi olarak karşımıza çıkmaktadır. Gülmenin kuramlarını incelediğimizde karşımıza çıkan uyumsuzluk kuramı ile bağdaşan absürt komedi var olan düzen içerisinde var olandan farklı bir olgu ile karşılaştığımızda verdiğimiz gülme tepkisi ile insanları eğlendirir ve rahatlatır. Böylece gülmenin bir diğer kuramı olan rahatlama kuramı ile bağdaşmış olur.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında toplumsal yaşama ve akla aykırılığı ile ortaya çıkan, o zamana kadar bilinen tüm sanatsal uyumları bozan sahne oyunları absürt tiyatro (uyumsuzluk tiyatrosu) olarak adlandırılmıştır.(Şener, 2016:297)

20. Yüzyılın ikinci yarısında Batı Avrupa yazınında yeni bir tiyatro akımıyla karşılaşılıyor: Uyumsuz (Absürt) tiyatro. Önceleri dar bir aydınlar çevresi içinde kapalı kalan, avantgardistler arasında türlü tartışmalara ve değişik yorumlara yol açan bu tiyatro, bugün sesini daha geniş bir seyirci kitlesine duyurabiliyor.(İpşiroğlu, 1978: V)

Absürt komedi İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkmıştır, insanların içinde buldukları çaresizlik ve değersizlik hissi onları yeni bir arayış içerisine sokmuştur. Böyle bir ortamda yaşam mücadelesi içinde boşuna bekleyiş ve saçmalıkların doğurduğu çaresizlik ile absürt komedi insanlar için yeni bir ümit kaynağı olmuştur. İkinci Dünya Savaşına kadar insanlar geleneklerine bağlı olarak daha küçük topluluklar halinde yaşamaktaydı. Endüstrileşmenin başlaması ile birlikte küçük topluluklar yerini kentleşmeye ve kalabalık bir hayata sürüklemiştir. Birçok farklı kültürden, dinden, sosyal hayattan bir araya gelen insan toplulukları kalabalıklaşmış ama aslında yalnızlaşmaya başlamıştır. Karşısında bulunan insanın farklılığı ile ortaya çıkan absürt komedi bu anlayış ile beslenip bugüne gelmiştir.

Absürt komedi tarzına benzer ilk örnekler, Antik Çağ'da Mimus tiyatrosunda görülmüştür Bir halk tiyatrosu olan Mimus, klasik komedya ve tragedya türünün birleşiminden oluşmaktadır, müzik, pantomim ve dans ile anlatım yapan bir türdür. Açık ve kaba güldürü öğeleri ile halkı güldürmeyi amaçlayan bu oyun türü, genellikle aldatan eş tipleri üzerine

oyunlarını kurmaktadır. Shakespeare'in komedyalarında Mimus tiyatro geleneğinden etkilendiği görülmektedir, yaşadığı döneme kadar olan tiyatro geleneğinden bağımsız eserler ortaya koyar.

Fransız yazar Alfred Jarry'nin Kral Übü isimli oyunu 1896 yılından ilk kez Paris'te sergilenmiştir. Geleneksel tiyatrodan farklı olarak gerçekçi olmayan bir oyun biçimi ile absürt tiyatronun ilk örneği sayılabilir. Gerçek hayatta olmayacak öğeleri konu alan bu oyunda kral küçük bir burjuva tarafından öldürtülmüş ve burjuva iktidarı ele geçirmiştir, burjuva bunları planlarken karısı tarafından aldatılmış ve ülkeden kaçmak zorunda kalmıştır. Salt tiyatro imkânlarından yararlanan bu kukla oyunundan sonra benzer tarzda oyunlar olmamıştır. (Yiğit, 2017:6)

Antonin Artaud'un 1939'da yayımlanan Tiyatro ve İkizi isimli yapıtı absürt komedinin ilk örneklerinden sayılabilir. İnsanların bastırılmış duygularının ortaya çıkartılarak, uyarılması ve böylece bilinçaltı özgür kalarak varoluşu anlaması sağlanmaktadır. 20. yüzyılın başlarında Charlie Chaplin ve Buster Keaton'un sessiz sinema filmleri yeni bir dünya yaratılmıştır, absürt komedi bu yeni dünyanın dayandığı ilkelere etkilendirilmiştir. Kafka'nın roman ve öykülerinde yer verdiği hayal ve gerçeğin güvensiz ortamında mücadele eden insan yapısı absürt komediyi etkileyen faktörlerden olmuştur.(Yiğit, 2017:8)

Absürt komedi ortaya çıkışı bakımından birden çok sanat dalı ve akımdan etkilenmiştir. Bu biçimin özünde var olan tepki gerçek olana karşı çıkma vardır. Çeşitli tarzlarda sergilenen eserler ilk etapta karşımıza tiyatro eseri olarak çıkmaktadır, sinemanın hayatımıza girmesi ile sinema eserlerinde absürt komedi öğelerine rastlamaktayız. Televizyonla birlikte artan dizi kültüründe absürt komedi örnekleri vardır. Bu tezin örneğini oluşturan Leyla ile Mecnun dizisi Türkiye'de absürt komedi dizilerine bir örnektir.

5. LEYLA İLE MECNUN DİZİSİNİN İÇERİK ANALİZİ

5.1. Dizinin Konusu ve Özeti

Leyla ile Mecnun dizisi, 2011-2014 yılları arasında çekilmiş absürt komedi örneği bir dizidir. Dizinin senaryosunu Burak Aksak yazmıştır, yapımcılığını Orkun Ünlü, yönetmenliğini Onur Ünlü ve Eyüp Boz yapmıştır. Dizinin konusunu şöyle özetleyebiliriz; aynı hastanede, aynı gün dünyaya gelen bebeklerden birine Leyla diğereine Mecnun adı verilir ve bebekler hastanede yer olmadığı için aynı beşikte uyur. Doğar doğmaz birbirlerini bulduklarının düşünen aileler bebekleri beşik kurtması yaparlar. Aradan yıllar geçer ve bebekler büyür. Mecnun orta halli bir ailenin tek oğludur, Mecnun'un ailesi bir sabah Mecnun'a beşik kurtması olduğunu söyler ve akşam Leyla'yı istemeye giderler. Leyla'nın ailesi ise çok zenginleşmiştir ve yıllar önce verdikleri sözü unutmuşlardır. Dizinin örgüsü burada başlamaktadır, Leyla'yı görür görmez âşık olan Mecnun bir gece rüyasında Aksakallı Dede'yi görür ve Aksakallı Dede ile Leyla'ya kavuşmak için elinden geleni yapar.

5.2. Leyla İle Mecnun Dizisinin Hikâyesi

Leyla İle Mecnun dizisi, hayata aynı şartlarda başlayan iki bebeğin, yıllar sonra değişen şartlar altında bir araya gelebilmek için verdikleri çabayı anlatan bir dizidir. Mecnun'un 25 yaşında, ailesi ile yaşayan, Açık öğretim fakültesinde işletme okuyan bir gençtir. Leyla 25 yaşında ailesi ile villada yaşayan, özel bir Üniversite'de Amerikan dili ve edebiyatı okuyan bir kızdır. Dizinin ilk bölümlerinde karakterler arasında verilen zıtlık zenginlik-fakirlik üzerinedir. Mecnun'unun babası (İskender) taksi şoförlüğü yapmaktadır ilerleyen bölümlerde, Leyla'nın babası(Metin) ise iş adamıdır, dizinin ilerleyen bölümlerinde kendi ülkesini kurup Krallığını ilan edecektir. Çocukları aynı gün, aynı hastanede doğduğun için bunun bir kader olduğunu düşünen Mecnun'un babası İskender'in zoruyla Leyla'yı istemeye giden Mecnun ve ailesi, Leyla'nın ailesi tarafından şaşkınlıkla ve terslenerek karşılanır. Görür görmez Leyla'ya âşık olan Mecnun'un kızları ile evlenmesini onaylamayan aile Mecnun ve ailesini evlerinden kovar. Mecnun eve dönüp uyuduktan sonra rüyasında Mecnun olup çölleri düştüğünü ve Aksakallı Dede'yi görür, Dede'ye derdini anlatan Mecnun, uyandığında Aksakallı Dede'yi hayatına girmiş bulur. Aksakallı Dede ona yardım etmek için yanına gelmiştir. Leyla'yı etkilemek için Dede'nin verdiği tavsiyelere uyan Mecnun her bölümde farklı bir yol izlemektedir. Sonunda Leyla'yı kendine âşık eden Mecnun bu defa Leyla'nın babasını ikna etmeye uğraşmaktadır. Leyla'nın babası, Leyla'yı kendi gibi zengin olan Arda ile evlendirmek istemektedir. Arda'nın babasının adı Karabasan'dır, Aksakallı Dedenin aksine kötü karakterdir. Mecnun ilk sezon ve

ikinci sezonun 9 bölümünde ilk Leyla'ya âşık olmuştur, Leyla'nın kaza geçirip ölmesi sonucu kalbi ve ciğeri aynı kazada yaralanan iki kıza nakledilmiştir. Bu iki kızın adı da Leyla'dır, Mecnun uzun süren bir yas döneminden sonra bu Leyla'lar ile gönül bağı kurmuştur çünkü onlarda Leyla'dan bir parça olduğunu bilmektedir. Üçüncü sezonda Mecnun'un babasının arkadaşı İstanbul'a yerleşir ve kızı ile yaşamaktadır. Kızının adı Leyla'dır ve Mecnun Leyla'ya âşık olur. Dizinin son bölümü yayından kaldırıldıktan yaklaşık yedi ay sonra, yine TRT ekranlarında yayınlanmıştır. Aslında bütün karakterler ilkokulda geçirdiği kaza sonucu yatağa bağlı kalan Mecnun'un kafasında yarattığı karakterlerdir.

5.3. Dizinin Künyesi ve Oyuncu Kadrosu

Dizinin Adı: Leyla ile Mecnun

Yayınlandığı Kanal: TRT

Yayın Günü ve Saati: Pazartesi günleri, 20:00 - 22:30 arası

Yayınlandığı Tarih: 9 Şubat 2011 - 17 Haziran 2013

Yayın süresi: 80 dakika

Türü: Absürt Komedi

Yapım şirketi: Eflatun Film

Yapımcı: Orkun Ünlü, Funda Alp

Yönetmen: Onur Ünlü, Murat Onbul, Eyüp Boz

Senarist: Burak Aksak

Yardımcı Yönetmen: Erkan TUNÇ

Görüntü Yönetmeni: Serdar ÜNLÜTÜRK

Sanat Yönetmeni: İsmail DURMAZ

Kostüm Sorumlusu: Nurhan ÖZDEMİR

Ahmet Mümtaz TAYLAN: İskender ÇINAR

Köksal ENGÜR: Aksakallı Dede

Ali ATAY: Mecnun ÇINAR

Ezgi ASAROĞLU: Leyla YILMAZ

Müge BOZ: Leyla

Zeynep ÇAMCI: Leyla Sedef

Melis BİRKAN: Leyla YEDİNCİ

Cengiz BOZKURT: Erdal Bakkal

Serkan KESKİN: İsmail Abi

Osman SONANT: Hırsız Yavuz

Mehmet USTA: Kamil

Beste BEREKET: Zeynep

İştar GÖKSEVEN: Metin YILMAZ

Nalan KURUÇİM: Nurten

Ege TANMAN: Kaan

Asuman DABAK: Pakize ÇINAR

Engin GÜNAY: Az Sakallı Dede

Kaan URGANCIOĞLU: Berkcan

Sebahat ADALAR: Çiçekçi

Ayşe SELEN: Sevim yılmaz

Neslihan AKER: Sessiz Leyla

Kubilay ÇAMLIDAĞ: Kubilay

Selin ŞEKERCİ: Şekerpare

5.4. Dizide Kullanılan Dil ve Argo Ögeler

Leyla ile Mecnun dizisinin kendine ait bir dilinin olduğunu söylememiz yanlış olmaz. Bu dilin oluşumundaki ilk aşama televizyona ait kısıtlamalar olsa da daha sonra izleyiciden gelen olumlu tepkiler ile göstergeler ve dil arasında diziye özgü bir bağ kurulmasıdır.

Anlamı olan her şey, bir sözcük, bir tümce, bir imge, anlamlı bir nesne(bir ayaklı lamba beli bükülmüş bir yaşlı adam imgesini çağırıştırabilir, bir kurabiye bize tüm çocukluğumuzu anımsatabilir) göstergedir (Maigret, 2011:144)

Dizi de kullanılan dil, televizyon ekranlarında sansürlenmiş ürünlerin dizide yer alması ile başlamıştır. Sağlığa zararlı olduğu düşünülen maddeler gösterilmeden onlar yerine farklı maddeler gösterilmiştir; sahnelerde meyveler alkollü içeceklere gönderme yapmaktadır. Meyveler ile içecekleri eşleştirmek için yapılan benzetmeler çok manidardır. Dizide örneğin tekila içmek yerine erik yemek, şarap içmek yerine de üzüm yemek fiilleri kullanılmıştır. Erik tekila gibi tuz ile yenir ve ekşidir. Şarap üzümünden yapılır. Bu ürünler çağrışımsal özellikleri ile kullanılmıştır, insan zihninde o ürünlerin çağrıştırdığı özellikteki sözcükler ve hareketlerle anlatılmıştır.

Sakız: sigara, televizyonda gösterilmesi RTÜK tarafından yasaklanan sigara, dizide sakız olarak gösterilmiştir. Bu ürünün sigara yerine kullanıldığını yaptığı çağrışımlar ile anlıyoruz. Sakız çiğneyen kişinin sakız paketini sigara paketi gibi tutup karşısındaki kişiye ikram etmesi, karşısındaki kişinin “kullanmıyorum” ya da “bende ağız tiryakiliği” var gibi cevaplar vermesi, babası Mecnun’un yanına gelince çiğnediği sakızı atması ve eliyle havadaki dumanı dağıtmaya çalışması aslında bahsedilen ürünün sakız değil, sigara olduğunu anlamamızı sağlar. Dizinin bir sahnesinde Mecnun’un Yavuz’a “abi hayırdır sen sakıza mı başladın, paket taşıyorsun” diye sorması, başka bir bölümde sigara içilmez uyarı asılı olan bir duvarda sakız çiğnemek yasaktır uyarısının olması bize sigarayı çağrıştırmaktadır.

Üzüm: şarap, alkol ürünlerinin yayınlanmasının yasaklanmasının ardından birçok yapım şirketi bu maddeleri ya hiç kullanmıyor ya da efekt ile görüntüyü bulanıklaştırarak kullanıyor. Bu ürünleri ekranda göstermeden, bu ürünler yerine, ürünlerin hammaddesini göstererek ve çeşitli çağrışımlarla bize kullanılan ürünün alkol olduğunu anlatmışlar. Dizinin bir sahnesinde Leyla ve arkadaşları meyve yemek için manava giderler, manavda meyhaneye benzeyen bir ortam vardır, etrafta tahta masalar ve mezeler vardır. Leyla garsona bağırıp “hancı bize üzüm ve kadın getir” demesi, meyve ile birlikte meze yemeleri, manavdan sarhoş olarak ayrılmaları aslında bahsettikleri vurgunun alkol olduğunu anlamamızı sağlar. Dizinin başka bir bölümünde İsmail baş ağrısı ile arkadaşlarının yanına gelir ve “sanki akşam bir kasa üzüm yemiş gibiyim” der, buna karşılık Yavuz “üzüm hamallık incir yicen hancı” diye cevap verir. Bir başka bölümünde ise Mecnun’un bir arkadaşı Mecnun’a “elimde 1940 bordo üzümü var yer miyiz?”

diye soruyor. Buradaki diyaloglardan anlayacağımız gibi meyveler aracılığıyla ürünlerin özellikleri kullanılarak izleyiciye ürünlerin çağrışımı yapılmıştır.

İncir: rakı, dizide sık sık kullanılan meyve ve manav sahneleri çeşitli yasakları gündeme getirerek kullanmıştır. Meyve almaya gittikleri bir manavın kapanmak üzere olduğunu gören Mecnun “bir dakika kapatmayın meyve alacaktık” der, bunun üzerine manav “meyve satışımız saat 10:00’a kadar gençler” diye cevap verir.

Erik: tekila, erik ve tekilanın tek hamlede yenilir, içilir olması, ikisinin de tuz ile birlikte tüketilmesi ve ikisinin de tüketildikten sonra tüketenin yüzünde bıraktığı ekşi acı tadın ifadesi bu ürünlerin birbirini çağrıştırmasında etkili olmuştur. Dizinin 17. bölümünde Mecnun, İsmail ve Yavuz’un erikleri görünce “eriğe mi düşsek” demeleri üzerine el arabasında erik satan adamı durdurup erik yemeğe başlarlar. Erik yerken birçok gösterge bize tekilayı çağrıştırmaktadır. Bunlardan bazıları, ellerinin üzerine tuz dökmeleri, erikleri yerken ellerinin üzerindeki tuzu yalamaları, erikleri yerken sanki ellerinde bir bardak varmış gibi kafalarını havaya kaldırmaları ve o şekilde yemeleri, erikleri ve yedikten sonra sarhoş olup kendilerini kaybetmeleri, hayal görmeleri bu ürünün tekila olduğunu göstermektedir.

Mısır: viski, bir bölümde mafya babası olan İskender’in kaçak alkol getirdiği görürüz ve bunlardan biri viski şişesi içindeki mısırlardır. Viskinin alkol oranı yüksek olması nedeniyle acı bir içki olduğu bilinmektedir, bu özelliği dizinin bölümlerinde sık sık vurgulanmış ve mısırın bize viski çağrışımı yapması sağlanmıştır. Mecnun’un viski bardağı içinde mısır yemesi “bir yudum alayım dedim gitti sesim” diye söylenmesi yudum katı tüketim maddesi için kullanılamayacağı için sıvı bir tüketim maddesinden bahsedildiğini anlıyoruz.

Kayısı: votka, dizinin bir bölümünde uzay sahnesinde uzay mekiğini kullanan pilotun sızmış görüntüsünü gören Leyla ve Mecnun, adamın masasının üzerinde kayısıları görürler ve “baksana adam kayısının dibine vurmuş” yorumunu yaparlar.

Meyve suyu: bira, genelde teneke kutuda satılan meyve suyunu alıp gazeteye sarmalarından ve yanlarına biri geldiği zaman bu ürünü saklamalarından bu ürünün alkollü içecek olduğu anlarız. Meyve suyu kutularının bira kutularına benzemesi nedeniyle bira olduğunu anlamaktayız.

Fındık: votka, dizinin Rusya’da geçen bir sahnesinde İsmail ve Yavuz Rus gibi giyinmiş ve Rusça konuşmaktadırlar, ellerinde votka şişesi vardır, şişenin içindeki fındıkları görürüz ve

aralarındaki diyaloga “iç iç derdin var iç” “çok iyiymiş bu” baktığımız zaman bu ürünün votka olduğunu anlarız.

Dizide argo öğelerin örnek olarak aşağıdaki deyişleri verebiliriz;

Sütten ağzın Yansın da yoğurdu üfleyerek ye.

Hay senin suratında damacana patlasın.

Gün ortasında takım elbiseyle sokağa çıkmak zorunda kal da altına sığınacak bir tane gölgelik bulama.

Altı pastan boş kaleye topu yuvarlayama.

Tuttuğun takım küme düşsün.

İnşallah başka gezegene gidersin.

Durmuş saatin bile günde 2 kere doğruyu göstermesin.

Çengel bulmaca çözerken fotoğraftaki sanatçıyı bulama.

Yemeğinden göktaş çıkısın.

6 altı kilo çekirdek ye de dudakların mosmor kesilsin, tuzdan kabarsın.

Rockçılar coverlasın seni.

Yürüyen merdivenin yürümesin.

Balığında kılçık yerine iskelet çıkar inşallah.

Pazartesi günü televizyonun başına kurul da, sevdiğin dizi gün değiştirmiş olsun.

Bineceğin uçak rötar yapsın da üç saat boyunca bekletsinler seni.

Gece uyurken üstün açılsın.

Bozuk duş musluğu

5.5. Karakterler ve Özellikleri

Leyla ile Mecnun dizisi yayınlandığı dönemden günümüze karakterleri ile adından sıkça söz ettiren bir dizi olmuştur. Toplumdaki tutum ve davranışlar, sınıfsal nitelikler, sosyal çevre ve kültür özellikleri göz önüne alınarak karakterler analiz edilmiştir. Dizideki karakterlerin belirleyici özellikleri göz önüne alınarak tüm kimlikler tek tek ele alınmıştır. Bu durum dizinin anlaşılması adına önem taşımaktadır.

5.5.1. Ana Karakterler

Mecnun Çınar (Ali Atay)

Mecnun, geleneksel anne baba öğretileri ile büyütülmüş orta halli bir ailenin oğludur. Başlangıçta ailesinin zoruyla kız istemeye giden Mecnun Leyla'yı gördüğü andan itibaren ona âşık olmuştur. Dizinin her bölümünde Mecnun çok sevmektedir. Dizi de Mecnun hangi Leyla olursa olsun hep çok sevmiştir. Dizi boyunca yaşadığı bütün maceraların nedeni âşık olmasıdır. Yaptığı bütün mantıksız ve dengesiz hareketler düşünmeden hareket etmesi nedeniyledir. Bir olaya başlamadan önce gözlerini kısar ve çözeceğini düşünüp plan yapmadan olaya girer. Mecnun iyi karakteri temsil eder ve Leyla için kötülerle mücadele eder. Mecnun kişilik itibarıyla Leyla ve Mecnun hikâyesindeki Mecnun ile aynı özellikleri taşımaktadır.

Eskiden beri bitki ve güneş tanrısının, dolayısıyla güneşin dolaşan, yürüyen vasfı bilinmekteydi.

Yukarıda anlatılan güneşin 'devamlı yürüyen, bir yerden bir yere giden, avare dolaşan' anlamlarını taşıyan tarihi- mitik figürlerin bu özelliklerini Mecnun'un kişiliğinde görmek mümkündür. (Alpay Tekin, 2018:131)

Leyla ve Mecnun hikâyelerinde Mecnun güneşi Leyla ise geceyi temsil etmektedir. Leyla leyli anlamı ile geceye ait demektir.(Alpay Tekin, 2018:161)

Leyla Yılmaz (Ezgi Asaroğlu)

Leyla, varlıklı bir ailede yetişmiş, zengin olmasına karşı arkadaşlarından farklı mütevazı ve alçakgönüllü bir karakterdir. Özel bir üniversitede Amerikan Dili ve Edebiyatı okuyan genç bir kadındır. Babasının baskısı nedeniyle üniversiteden arkadaşı Arda ile görüşmektedir. Büyük bir evde ailesi ile yaşamaktadır. Mecnun'un ailesi ile kendi ailesi arasında belirgin sınıfsal farklar vardır. Bu farklar dizinin içindeki çatışmayı beslemektedir. Mecnun ve ailesi Leyla'yı

istemeye geldikten sonra Mecnun hayatına girmiştir. Önceleri, kendi rızası dışında gerçekleşen isteme töreni nedeniyle Mecnun'a karşı tavrılı davranan Leyla, tıpkı efsanedeki gibi kendisinden vazgeçmeyen Mecnun'a zamanla gönlünü kaptırır. Ancak Leyla'nın aşkı hiçbir zaman Mecnun'un ki kadar saf ve karşılıksız olmamıştır. Leyla her sıkıntılı zamanda kendi sosyal statüsüne yakın olan Arda'ya tekrar yaklaşırsa da Mecnun onun için her zaman çöllere düşmeye hazırdır. Dizi boyunca üç farklı oyuncu tarafından canlandırılan Leyla karakterlerinin ortak özelliği ise; üçünün de Mecnun'a değil, Mecnun'un onları sevme biçimine olan tutkusudur.

Erdal Bakkal (Cengiz Bozkurt)

Erdal bakkal, mahallenin bakkalıdır. Ailesine ve evine bağlı bir karakterdir. Mahallenin birliğini koruduğu mekân bakkaldır buna rağmen Erdal bencil ve cimri bir karakterdir. Erdal mahalledeki herkesi kendi menfaati için kullanmaktan çekinmez. Leyla ile Mecnun'un alternatif son bölümünde Mecnun, Erdal bakkalı siparişleri getiren bakkal olarak hatırlar ve yemek yerken gördüğü tuzluğa benzetir. Erdal bakkal görüntü itibariyle tuzluğa benzediği gibi aslında her yemeğin içinde olan tuz gibi Erdal'da her olayın içindedir, tıpkı bir tuz gibi.

Aksakallı Dede (Köksal Engür)

Aksakallı Dede, Mecnun Leyla'ya âşık olduktan sonra Mecnun'un rüyasını girerek ortaya çıkar. Mecnun'un rüyasında ona sayılar söyleyerek onu etkilemek istemiştir, bu sayılar 4-8-15-16-23-42'dir. Diziye dâhil olduğu andan itibaren hiçbir karakter, bu efsanevi karakterin gerçek hayatta var olabilme ihtimalini yadırgamaz. Mecnun, eve gelip onu tedavi eden doktoru aksakallı dede olarak düşünür. Dedenin elinde tuttuğu asası ise şırıngadır, Mecnun ne zaman gerçeklerle yüzleşmek zorunda kalma dede onun kafasına asa ile vurmaktadır ve Mecnun kendine gelmektedir, şırınga ile görülen aynı etkiye sahiptir. Şırıngada, vücuduna ilaç enjekte edilen Mecnun kendine gelir ve iyileşir.

İskender Çınar (Ahmet Mümtaz Taylan)

İskender, Mecnun'un babasıdır. Baba rolü üzerine yapışmıştır sadece Mecnun'un değil tüm mahallenin babasıdır. Orta yaşlı, otoriter, geleneklerine bağlı, orta durumlu ailelerin babasıyla aynı duruşları yansıtır. Taksi şoförlüğü yapmaktadır, kullandığı bütün araçlar bozulmakta ve araçları iterek ilerletmektedir. Burada ittiği araçlar hayatı temsil etmektedir, hayattaki bütün zorlukları eliyle iterek üstesinden gelmeyi temsil etmektedir. Yaşadıkları ev kendilerine aittir, dizide İskender'e bu evin babasından kaldığı izlenimi verilmektedir,

İskender’de Mecnun’un çocukları olduğunda bu evde büyütme istemektedir. Ataerkil bir kafa yapısına sahiptir. Mecnun’un annesi evi terk ettikten sonra içindeki ataerkil kafa yapısından sıyrılıp evin hem annesi hem babası olmuştur. Para kazanmanın yanı sıra evin diğer bütün ihtiyaçlarıyla İskender ilgilenmeye başlamıştır. Yemek yapma, çamaşır yıkama evi temizleme gibi evin başlıca ihtiyaçlarını gideren İskender gün geçtikçe yaptıklarının takdir edilmediği fark edip duygusal bir yapıya bürünmüştür. Leyla ile Mecnun dizisinin alternatif sonunun yayınlandığı “Bende Özledim” dizisinde İskender karakteri, hasta olan oğluna bakan bir babadır, bu sonda Pakize, İskender’i değil oğlu Mecnun’u terk etmiştir. Oğlunun haline üzülen İskender hayatını oğlunun bakımı için hiçe saymıştır.

İsmail (Serkan Keskin)

İsmail, Mecnun’un arkadaşlarından biridir. Mecnun’un hayatındaki en renkli karakter İsmail’dir. İsmail daima sahilde gemilere el sallar. Babası İsmail küçükken onu terk edip gitmiştir ve bir gün gemi ile gelip onu alacağını söylemiştir. Bu nedenle gemilere el sallayarak babasını bekler. Annesi de İsmail’i terk edip gitmiştir. İsmail babasına annesinin neden gittiğini sorar. Babası annesinin renkli bir hayat istediği için gittiği söyler. O günden sonra İsmail renkli giyinmeye başlar annesi geri dönsün diye. İsmail karakteri dizi boyunca her olaya pozitif yaklaşmaktadır. Dizide bu hem karakterin hal ve hareketleriyle hem de renkli ve ışıltılı kıyafetleriyle yansıtılmıştır. Renkli kıyafet giymesinin nedenlerinden biride İsmail’in aslında bir balık olmasıdır, İsmail balıklar yüzgeçleri gibi renkli ve pullu kıyafetler tercih etmektedir.

Yavuz Hırsız (Osman Sonat)

Yavuz, İskender’in taksisine müşteri olarak biner ve mahalleye bu şekilde gelir. Mecnun’un arkadaşlarından biridir. Hırsızlık yaparak geçimini sağlar, LCD ekran televizyonları çalar. Açamadığı kapı yoktur, bu şekilde mahallede ünlenmiştir, ilk bölümler televizyon dışında hırsızlık yaparken sonradan sadece televizyon çalarak izledik. Yavuz burada bir ironi yapar her bölümde ünlü bir yazarın kitabını okur ve gözleri görmemektedir. Mecnun, Yavuz’u camdan içeri giren ağaç dallarına benzetir, Yavuz dizinin hiçbir bölümünde kapıdan girmemiştir, her seferinde camdan içeri girmiştir. Ağaç dalları camda gölge yaptıkça Mecnun onların Yavuz olduğunu hayal eder ve içeri girdiğini görür. Yavuz dizide, yaptığı kötü şeylere rağmen içindeki iyiliği yansıtmaya çalışır. Hayatın pratiğinde yaşadıklarımızın, kendi iç dünyamızı bazen gerçekten yansıtmıyor olabileceğini gösterir.

Kaan (Ege Tanman)

Kaan, Erdal Bakkal'ın çırağıdır. Dizideki karakterlerin içindeki çocuğu temsil etmektedir. İlkokul öğrencisidir, yaşından çok daha olgun davranmaktadır, karakterler problemlerini onunla paylaşmakta ve ondan yardım almaktadır. Nereden geldiği belli olmayan parası vardır. Dizinin alternatif sonundan Kaan, Mecnun'un ilkokul arkadaşıdır, bu nedenle dizinin bütün bölümlerinde çocuktur ve hiç büyüzmez.

Arda (Ushan Çakır)

Arda, Leyla'ya âşık bir gençtir, Mecnun'un rakibidir ikisi de Leyla ile evlenmek istemektedir. Mecnun iyi karakteri temsil ederken dizideki kötü karakteri Arda temsil etmektedir. Leyla ile Mecnun'un birlikte olması engellemek için elinden geleni yapar ve bunu yaparken kötülük yapmaktan çekinmez. Çok zengin bir ailenin çocuğu olan Arda para ile her şeye sahip olabileceğini düşünür. Onu bu düşünceye iten nedenlerden biri, onu büyüten babasıdır. Babasının kötü karakteri nedeniyle Arda kötü bir insan olmuştur. Etrafından gördüğü iyi davranışlar nedeniyle tam iyi karakter olacakken karakter kendi içinde çatışma yaşamaktadır. Leyla ile Mecnun hikâyesinde Nevfel karakteri ile aynı özellikleri göstermektedir.

Nevfel, Leyla'yı görüp ona âşık olur. Leyla'yı kendisi almak için Mecnun'u zehirlemek ister. Fakat hazırlattığı zehir dolu kadehi kendisi içerek ölür. (Alpay Tekin, 2018:21)

Nevfel ve Leyla'nın babasının hikâyedeki birlikteliği gibi dizide de Arda ve Leyla'nın babasının birlikte planlar yapması karakterlerin ortak özelliğidir. İki karakterde yaptığı kötülüklerin sonunda Leyla'ya kavuşamamış biri hikâyede ölmüş diğer karakter 2. sezonda diziden ayrılmıştır.

Sedef Leyla (Zeynep Çamcı)

Leyla Yılmaz'ın trafik kazasında hayatını kaybetmesi sonucu aynı kazada yaralanan Sedef'e Leyla'nın organlarından biri verilmiştir. Leyla'nın akciğerini almıştır, pizzacı kız olarak anılır. İkinci sezonun sonunda mahalleden taşınmıştır. Leyla ile Mecnun'un alternatif sonunda hayalinde yarattığı Leylalardan biridir.

Şirin Leyla (Müge Boz)

Leyla Yılmaz'ın trafik kazasında hayatını kaybetmesi sonucu aynı kazada yaralanan Şirin'e Leyla'nın organlarından kalbi verilmiştir. Üniversitede fizik bölümünde okumaktadır. Abisi ile birlikte yaşamaktadır, abisi Mecnun ile bir araya gelmelerini engellemek için kötülük yapmaktadır. Bu sezonda iki Leyla karakteri arasında kalan Mecnun aslında Leyla'ları değil onlara âşık olmayı sevdiğini göstermektedir. İkinci sezonun sonunda mahalleden taşınmıştır. Leyla ile Mecnun'un alternatif sonunda hayalinde yarattığı Leylalardan biridir.

Karabasan(Köksal Engür)

Arda'nın babası. Arda'nın babası silik bir karakter olduğu için ilk bölümlerde adı yoktur sadece Arda'nın babası diye anılır. Bu karakter "Müfettiş Gadget" çizgi filminden etkilenecek şekilde yaratılmıştır. Çizgi filmdeki kötü adam Dr. Pençe ile Karabasan karakterinin özellikleri aynıdır. İsimleri değil yaptıkları işten dolayı kazandıkları lakapları vardır. Dr. Pençe'nin kedisi Karabasan'ın aslanı vardır. İkisinin de yüzünü görmüyoruz. İkisi de düzeni bozmaya çalışan dünyaya zarar veren kötü adamlar. Satranç oynar ve sürekli yenilir, dizi boyunca kimseyi yenememiştir. Akli para ile satın alamazsınız sonucu çıkarabiliriz, çok parası vardır ama başarısızdır.

10. Bölüm 41:50 dakikada Mecnun sorar: Bu Arda'nın babasının bir adı yok mu acaba. Adını öğrenemediğimiz karakter Arda'nın diziden çıkması ile daha çok ekrana gelmeye başlamıştır. Asıl amacının Leyla ile Arda'yı birleştirmek değil, iyinin kazanmasına engel olmak olduğunu dizinin son sezonunda anlamaktayız. Karabasan kötü karakteri nedeniyle iyiye yani Aksakallı dedeye karşı bir mücadele içindedir.

5.5.2. Yan Karakterler

Nurten (Nalan Kuruçim)

Nurten, Erdal Bakkal'ın karısıdır. Nurten soluk benizliyi andıran makyajı ve koyu renk kıyafetleriyle gotik bir karakter olarak karşımıza çıkar. Erdal bakkalın kötü karakteri ile başa çıkabilen tek kişi Nurten'dir. Gerek görüntüsü gerekse davranışları ile Erdal üzerinde etkili olmaktadır.

Pakize ınar (Asuman Dabak)

Pakize, Mecnun'un annesidir, ev hanımıdır, evin temizlik ve yemeklerinden sorumludur. Evin içinde yaptığı işler onu mutlu etmemekte ona yetmemektedir, kendini evin içinde sıkışmış gibi hissetmektedir. Tek çocuğu olan Mecnun'a çok düşkündür ve onu evlendirmek ister. Birinci sezonun sonunda İskender'den ayrılıp Almanya'ya yerleşir. Leyla ile Mecnun'un alternatif sonunda Pakize Mecnun'un bakımına daha fazla katlanamaz ve Mecnun'a bakmamak için evden kaçar.

Zeynep (Beste Bereket)

Zeynep, Mecnun'un mahalleden arkadaşıdır, gözleri görmemektedir, Yavuz'un sevgilisidir. Zeynep iyi bir karakterdir, kimseye ihtiyaç duymadan yaşamaya çalışmaktadır. Yavuz'un hayatına girmesi ile hayatı renklenmiştir. Dizinin sosyal sorumluluk projesi gibidir ve Zeynep üzerinde sosyal mesajlar verilmektedir.

Metin Yılmaz (İştar Gökseven)

Leyla'nın babasıdır, kötü ile iyi arasında kalmış bir karakterdir. Parayı sever ve para için her şeyi yapar. Kızı Leyla'yı zengin olduğu için Arda ile evlendirmek istemektedir. İflas edip Arda'nın babasından yardım alır ve işlerini yoluna koyar tekrar. Leyla'nın ölümünden sonra Metonya Devletini kurar ve kendini Metonya Kralı ilan eder.

Sevim (Ayşe Selen)

Leyla'nın annesidir, iyi bir karakterdir. Ev hanımıdır, kızının mutlu olmasını ister, kocasına itiraz etmez, otoritenin yanında yer alır, kızının mutsuzluğu karşısında kocasına karşı gelmeye başlar. Kızı gibi alçakgönüllü bir kişiliği vardır.

Kamil (Mehmet Usta)

Mecnun'un mahalleden arkadaşıdır, mahalle takımında oynar, sürekli yedeklerdedir, lakabı da yedek Kamil'dir. Yedeklikten sıkılıp kötü biri olmaya karar verir ve Karabasan'ın tarafına geçer. Fakat kötü olmanın ona göre olmadığı anlar ve tekrar mahalleye döner.

Az Sakallı Dede (Engin Günay)

Az sakallı dede, Aksakallı dedenin terk etmesi nedeniyle bunalıma giren Mecnun'u bunalımdan çıkarmak için İskender tarafından huzurevinde alınıp eve getirilmiştir.

Leyla Yedinci(Melis Birkan)

İki Leyla karakterinin olduğu ikinci sezonda reyting kaybeden dizi, üçüncü sezonda tekrar bir tek Leyla ile yola devam etmeye karar verilir. Mecnun'un babasının eski bir arkadaşı mahalleye geri döner ve yanında kızı Leyla vardır. Leyla ve Mecnun birbirlerini görür ve etkilenirler. Bu sefer aralarında onlara engel olacak üçüncü bir karakter yoktur tek engel kendileridir.

Gotik Leyla (Neslihan Aker)

Nurten'in Almanya'daki yeğenidir. Mecnun ile evlenmek için teyzesinin yanına gelir. Nurten gibi gotik bir karakterdir. Sessiz konuşmaktadır bu nedenle konuştukları anlaşılmaz.

Dostoyevski (Bülent Baytar)

Ünlü Rus yazar Fyodor Mihayloviç Dostoyevski karakteri diziye dâhil olmuştur. Dizinin senaristi Burak Aksak bu karakter ile kendini özdeşlendirmektedir. Diziye dâhil olan bu karakter romanlar yazmakta ve bu romanları televizyon kanallarına satmaktadır, karakter sık sık kitle iletişim araçlarına eleştiriler yöneltmektedir. Bu karakter yazarın söylemek isteyip söyleyemediği bütün göndermeleri üzerine almış bir eleştiri karakteri olmuştur.

Eylül (Açelya Devrim Yılhan)

Dizinin ikinci sezonunda diziye girer. Eylül resim öğretmenidir. Hırsız Yavuz'un sevgilisi olarak devam eden karakterin adının Eylül olması Yavuz'un ağaç olarak yaprak döktüğü bir zamanda hayatına girmesi ve Eylül ayının Yavuz'a iyi gelmesi nedeniyledir.

Şekerpare (Selin Şekerci)

Şekerpare dizinin bir bölümde oynamıştır, tiyatrodaki oyuncu seçmeleri için İzmir'den İstanbul'a gelen Şekerpare İsmail abi ile tanışır ve birbirlerine âşık olurlar. Bölüm sonunda İzmir'e dönen Şekerpare'yi İsmail abi unutamaz ve her bölümde onun adını anar. İsmail'in balık olduğu bir sonda Şekerpare 'de İzmir'den gelen turuncu bir balıktır.

Hidayet (Mehmet Cihan Ercan)

Hidayet, Leyla'nın babasının yanında çalışan çıraktır. Leyla'yı sevmektedir ama aralarındaki statü farkından dolayı ona açılmaz, Mecnun'u kendine rakip olarak görmez çünkü Leyla ile kavuşmasındaki asıl engel onun bir çırak olmasıdır.

Suna(Ayşen Gruda)

Hidayet'in annesidir, Hidayet'in bilmediği sırları vardır, Suna mafyadır. İnsan öldürmekten çekinmez, etrafındaki insanları yönetmeyi çok sever. Çok parası vardır ama bu paranın nereden geldiği belli değildir.

5.6. Dizi Bölümlerinin İçerik Analizi İle İncelenmesi

Leyla ile Mecnun dizisi 2011-2013 yılları arasında Pazartesi günleri prime-time kuşakta 20:00-22:30 saatleri arasında yaklaşık iki saat süre ile TRT 1 ekranlarında yayınlamıştır. Final yapmadan ekrana veda eden dizinin final bölümü 27 Ocak 2014 tarihinde TRT'de yayımlanmıştır. Dizi yayınlandığı tarihlerde çok popüler olmasının yanı sıra içinde bulunduğumuz 2019 yılında popülerliğini devam ettirmektedir. 11 Nisan 2019 günü dizinin yayından kalmasından yaklaşık 6 yıl sonra sosyal medya araçlarından Twitter'da trend topic (günün en çok bahsedilen konusu) listesine girmiştir.

5.6.1. Bölüm 3 Halı Saha 1. Sezon

Leyla ile Mecnun, Yavuz'un çaldığı televizyonu Mecnun'un eline tutuşturması ile polislere yakalanıp karakola düşerler, babaları onları nezaretten çıkarmak için karakola gelirler. Yavuz karakterinin diziye girmesiyle, televizyondan başka bir şey çalmayan bir hırsızın iç dünyası da izleyiciye aktarılmaya başlanır. Burada vurgulanan Yavuz'un yaptığı iş değil, iyi niyeti ve aslında ne kadar donanımlı bir insan olduğudur. Televizyon düz anlamda sadece çalınan bir nesneyken, yan anlamında daha sonraki ölümlerde anlatılacağı üzere- Yavuz'un onu terk ede babasını hatırlama şeklidir. Mecnun ve Leyla nezaretten kurtulurlar. Karakola çocukları kurtarmak için gelen İskender ve Metin kavga ederler ve nezarete girerler, burada yanlışlıkla hapse düşenler üzerine bir gönderme yapılır.

Nezaretteki Adam: Geçmiş olsun beyler sizi niye aldılar içeri?

Metin: Bir suçumuz yok bizim, bir yanlış anlaşılma oldu, birazdan bırakırlar bizi.

Nezaretteki Adam: Yanlışlıkların cezası en az 10 yıldan başlar beni de yalnızlıktan aldılar içeri o kadar yalnızdım ki...

Burada, yönetmenliğini Onur Ünlü'nün yaptığı 'Pardon' filmine gönderme yapılmaktadır. Mecnun nezaretten çıkar cadde yürürken bir kıraathane görür ve oraya girer oturur, televizyonda Türk filmi "Tatar Ramazan" gösterilmektedir. Tatar Ramazan karakterinden etkilenen Mecnun, onu taklit ederek "Ben bu oyunu bozarım" der ve elini masaya

vurur. Eve gelip eski eşyaların arasından beyaz atkı ve siyah uzun pardösü çıkartıp giyer. Bu şekilde giyinmesinin nedeni, nezarethanede bulunduğu için racon öğrenmesi gerektiğini düşünmesidir. Burada televizyonda yayınlanan mafya dizilerine ve onlardan etkilenen kişilere gönderme yapılmaktadır.

Birbirine iki zıt karakter olan İskender ve Metin karakoldan kavga ederek çıkarlar, kapının önüne Metin'in arabası yanaşır ve Metin binip gider, İskender arkasından bakakalır.

Evde olan Mecnun'a annesi, babasının nerede olduğunu sorar, Mecnun duygusal müzik eşliğinde cevap verir.

Pakize: Baban nerede çocuğum taksiye mi çıktı?

Mecnun: Anam, garip anam, çileli anam, babam yok artık ana, bundan sonra taksiye ben çıkacağım artık.

Pakize: Ne oldu çocuğum babana?

Mecnun: Babamı içeri aldılar ana, suçladılar bizi, örselediler, canımızı yaktılar ana, sözleriyle dövdüler, copları ile dürttüler bizi ana, ama sen merak etme ana bundan sonra eve ekmeği ben getireceğim, yarın sabah erkenden karakola git de babama don mon, atlet matlet bir şey götür.

Pakize: Oğlum doğru düzgün anlatsana şunu oyun mu oynuyorsun sen benimle.

Mecnun: Oyunu ben değil onlar oynuyor ana koymuşlar kurallarını çekilmişler köşelerine ama ben, ben bu oyunu bozarım ana.

İskender: Neredesin hayvan herif beni karakolda bırakıp çekip gidiyorsun.

Sahne başındaki müzik bitmiş ve Mecnun gerçek dünyaya dönmüştür, burada arkada çalan bağlama dönemde yayınlanan dizilere gönderme yapılmaktadır. Babasının nezaretten çıkıp gelmesi, kendini kahraman ilan eden ve annesine bakmak isteyen Mecnun'un hayalinde yarattığı otoriteye isyan kavramını yıkmıştır. Otoritenin yani babanın gelmesi ile Mecnun'un kafasında yarattığı bağlama sesi durmuş konuşması normale dönmüş "ana" diye hitap ettiği annesine "anne" demeye başlamıştır.

Arda ve babası satranç oynamaktadır. Arda'nın babası satranç ile karşısındaki üzerinde otorite kurmaya çabalar ama bu mümkün olmaz, her seferinde karşısındakine yenilir. **Burada bu karakterin zihninden geçenler ile eylemlerinin birbirini tutmamasından doğan güldürü**

unsuru, gülmeyle ilgili kuramsal yaklaşımlardan uyumsuzluk kuramını; insanların üzerinde baskı kurmaya çalışmasından doğan güldürü unsuru da üstünlük kuramını örnelemektedir. Bu yenilgiler kötülük ile iyilik arasındaki mücadeleyi temsil eder, iyiler her zaman kazanır. Leyla'nın arkadaşları Leyla'nın nezarete girdiği haberini bütün okula duyururlar.

İsmail ve Kamil mahallede yürümektedir. Mecnun karşısına çıkar ve “Ben bu oyunu bozarım” diye bağırır, İsmail ve Kamil ilerler Mecnun bir evin çatısında tekrar karşısına çıkar ve “Ben bu oyunu bozarım” diye tekrar bağırır. Mecnun'dan korkan İsmail ve Kamil kaçarak oradan uzaklaşırlar. Erdal Bakkal, bakkalın kapısını açar, Mecnun içeridedir ve bakkala “Ben bu oyunu bozarım” diye bağırır. Bu noktada da yine Tatar Ramazan filmine gönderme yapıldığı görülmektedir.

İskender'in eski emektar bir taksisi vardır son zamanlarda sürekli bozulmaktadır. Takside müşteri ile yolda kalan İskender taksi bozulduğu için taksiyi müşteriye ittirir. Taksi burada hayatın zorluklarını temsil etmektedir. İskender'in tutunduğu tek dal taksisidir, ilk bölümden itibaren taksisine olan bağlılığı gösterilir. Taksinin ya da İskender'in kullandığı araçların (taksi, okul servisi, motor) bozulması ve İskender'in onları vurdurması aslında hayata karşı isyan ve yaşama çabasıdır.

Mecnun, Kaan ile konuşur ve ondan Leyla ile ilgili akıl alır. Mecnun kendi yaşıtı arkadaşı düşündüğü için Kaan'dan sık sık akıl alır. Leyla ile konuşmakta zorlandığı için Leyla'ya mektup yazmaya karar verir. Kaan, Mecnun'a “Maili, mesajı herkes atıyor birbirine mektup yaz ki bir farkın olsun” der.

Mecnun, Dede'den yardım isteyerek mektup yazmaya çalışır. Dede internette çok dolaşan bir şiir okur.

Ağırdır sevmelerim, her yürek taşıyamaz...

Büyüktür umutlarım, her omuz taşıyamaz...

Mecnun mektuba devam ederken Emrah'ın bir şarkısını mırıldanarak yazmaya başlar. “seninle ilk defa...”. Bu noktada arabesk kültürle dalga geçilip bu kültür basit görüldüğünden gülmenin özünde aşağılama ve alay olduğunu savunan üstünlük kuramının etkisi görülmektedir.

Leyla'nın arkadaşları bütün okula Leyla'nın nezarete girdiğini söylediği için, öğrenciler Leyla'dan korkar ve zorunlu bir saygı gösterirler. Metin toplantıdan çıkar ve asistanı ile görüşür;

Metin: Kızım ben inşaattan çıktım geliyorum, arayan oldu mu?

Sekreter: Oldu efendim Refik Bey aradı, bina çizimlerini ancak yarın getirecekmiş, bir de Barbaros Bey aradı liseden arkadaşınızmış.

Metin: Barbaros mu, sesi kısık mıydı?

Sekreter: Oldukça.

Metin: Kesin borç para istiyordur, başka arayan oldu mu?

Sekreter: Evet karınız aradı bir de.

Metin: Ne dedi?

Sekreter: Evinize haciz gelmiş tüm eşyalarınızı götürmüşler.

Metin: Ne diyorsun kızım sen.

Sekreter: Banka da evinize el koymuş, karınızı dışarı atmışlar.

Metin: Kızım sen hasta mısın, ne diye haber vermiyorsun?

Sekreter: İnşaattayken rahatsız etmeyin demiştiniz ya ondan aramadım sizi.

Metin eve gider karısı kapının önünde bir koltuk ve tablo ile kalmıştır.

Metin: Ne yapıyorsun böyle sokağın ortasında?

Sevim: Ay ben ne yapacağımı şaşırdım, Metin nerede kaldın sen? Bizi evden attılar, bütün eşyalarımızı alıp götürdüler, bir tek bu koltukla bu tabloyu bıraktılar.

Metin: Tabloyu niye bıraktılar?

Sevim: Sahteymiş tablo.

Metin: Yapma ya, o kadar da para verdik, kimsede insanlık kalmamış, yazıklar olsun.

Sevim: Ne yapacağız şimdi?

Metin: Ne demek, ne yapacağız şimdi, bunu satan adamı da bulamayız artık, hiç de sahte gözüküyor, biz de bir keriz buluruz satarız artık.

Sevim: Ayol bizi evden attılar, bütün eşyalarımızı alıp götürdüler diyorum, sen hala tablonun derdindesin, gece de tabloyu yakar ısınırsın artık.

Burada Metin'in onlara sahte tabloyu satan adamları dolandırıcılıkla suçlayıp eleştirdikten hemen sonra kendisinin de çözüm yolu olarak birilerini kandırarak sahte tabloyu onlara satmayı düşünmesi gülmeyle ilgili kuramsal yaklaşımlardan uyumsuzluk kuramını örneklendirmektedir; bu uyumsuzluk seyircide gülme eylemine sebebiyet vermektedir.

Koltuğu almayı unutan görevliler geri dönüp koltuğu da alırlar. Mecnun yazdığı mektubu Leyla'ya vermek için onlara doğru gider, sokakta kalan Metin ve Sevim'i görür, korkudan elindeki mektubu cüzdanına saklar ve sokakta kaldıkları için onları evine davet eder. Metin akıl danışmak ve yardım istemek için Arda'nın babasına gider, Arda'nın babası Leyla ile Arda'yı evlendirmek için Metin'e tuzak kurmuş ve onu dolandırmıştır. Metin bunları bilmediği için yardım istemeye Arda'nın babasına gelmiştir. Arda'nın babası Metin'e yardım eder, onun borçlarını öder haciz işlemini durdurur ve eve taşınmalarını sağlar.

Taksisi bozulan İskender, taksiyi tamire götürür, taksici kendini doktor sanmaktadır ve taksiye hasta muamelesi yapar, taksinin durumunun kritik olduğunu Allah'tan ümit kesilmeyeceğini söyler.

Arda'nın babası, Metin'in istediği evi onlara verir, Metin başkasının parası ile ailesi üzerinde üstünlük kurmaya çalışır, parasını kaybederse otoritesini kaybedeceğini düşünür. Aslında Sevim her şeyin farkındadır evi Arda'nın babasının aldığı bilmektedir. Biz onların borçlarını ödedik yardım ettik ki bize muhtaç olsunlar diye Arda'nın babası böyle der. Unutma güçlüler her zaman kazanır.

İskender yatakta taksi için ağlamaktadır ve karısına taksinin durumunun kritik olduğunu anlatmaktadır. Karısı da taksiyi kıskanıp İskender'i azarlamıştır.

Yavuz bir öğrenci evinin camından içeri girer, öğrenci oldukları için hiç paraları yoktur, yavuz hırsız ev sahibini bastırılmış atasözüne gönderme yapılı ve evdeki öğrencileri uyandıran Yavuz onlara neden evde hiçbir şey olmadığını sorar. Öğrenci oldukları için hiçbir şey olmadığını öğrenen Yavuz camı açık bıraktıkları için onlara kızar. Öğrencilerden birine hırsızlığı öğreten Yavuz, ava giderken avlanır soymaya kalktığı adam tarafından soyulur. Burada da bir hırsızın hırsızlık esnasında kandırılması ve soyulmasından kaynaklı bir güldürü unsuru bulunmaktadır ve bu durum uyumsuzluk kuramını örnelemektedir.

Leyla'nın okuluna giden Mecnun cama taş atarak Leyla'ya ulaşmaya çalışır, sesleri duyan Arda camdan çıkar ve Mecnun'a bağıır. Camda kavga etmeye başlayan Arda, Leyla ve Mecnun aşağıda kavgaya devam ederler. Arda kavgaya koşarken yaptığı hareketler ile Matrix filmindeki Trinity karakterine ve Karate Kid'e gönderme yapmaktadır. Onlar kavga ederken kavgayı ayırmak için araya giren Yavuz'un yetiştirdiği Hırsız öğrenci Mecnun'un cüzdanını çalar.

Mecnun, Arda ve Leyla müdürün odasına çıkarlar ve müdür onları sorgular, Mecnun'un kimliğini görmek ister. Mecnun kimliğini ararken cüzdanının çalındığını fark eder. Leyla ile Arda'nın odadan çıkmasını söyler. Mafya dizilerine gönderme yapan Mecnun ellerini masanın üstüne koyar ve müdüre "ben bu oyunu bozarım" diye bağıır. Güvenlikler Mecnun'un okuldan dışarı atarlar. Kapıda Mecnun'u siyah araba içindeki adamlar kaçıır, Mecnun onları görünce mafya olmaktan vazgeçer. Arabanın içindeki adamlar Mecnun'u Leyla'nın babası Metin'in yanına götürürler. Metin, Mecnun'a para teklif edip Leyla'nın peşini bırakmasını söyler. Mecnun çeki reddeder ve oradan ayrılır.

İskender bozulan arabasını ittirerek Erdal Bakkal'a gelir ve yardım etmesini ister Bakkal ise belinde fitik olduğu için yardım edemeyeceğini söyler. Metin, İskender'in yolunu keser ve Mecnun'un almadığı çeki İskender'e verir. İskender çekin üstündeki yazan tutarı görünce şaşırır ve çeki kabul eder. Metin, Mecnun'un çeki almayı unuttuğunu söyler. İskender çeki paltonun cebine koyar ve evine gelir. İskender'in paltosunu gören Pakize paltonun çok eskidiğini düşünüp paltoyu plastik eşya satan İsmail'e verir. Palto arayan İskender bulamayınca Pakize'ye sorar, Pakize paltoyu mandal karşılığında İsmail'e verdiğini söyler. İskender, İsmail'i aramaya çıkar fakat İsmail paltoyu Yavuz'a vermiştir.

Yavuz'un yetiştirdiği hırsız öğrenci, Mecnun'un cüzdanını Yavuz'a verir, Yavuz cüzdanı açar ve içine bakar ama para yoktur. Öğrenci sosyal mesaj verir.

Yavuz: Bu ne oğlum böyle çala çala boş cüzdan mı çaldın be.

Hırsız Öğrenci: E abi vatandaşın cebinde para mı kaldı ya.

Yavuz: Sosyal mesaj verme be, sosyal mesaj vermek sana mı kaldı sen işini yapmak sana mı kaldı.

Yavuz ve hırsız öğrencisi cüzdanın içinde Mecnun'un Leyla'ya yazdığı mektubu bulurlar ve okurlar. Mektupla dalga geçmek için hırsız öğrenci mektubu okula götürür. Bu sırada İskender, Yavuz'u bulur ve yanına gelir, paltosunu sorar. Yavuz paltoyu bakkalda bıraktığını

söyler. İskender hızla bakkala giderken Yavuz'un elindeki cüzdanın Mecnun'un olduğunu fark eder ve alır.

Hırsız öğrencinin getirdiği mektup okulda elden ele dolaşır. Güvenlik görevlisi Leyla'ya mektubu verir, bu sırada Arda Leyla'nın yanına gelir ve daha mektubu okumadan mektupla dalga geçmeye başlar. Arda'ya kızan Leyla ona nerede hata yaptığını kendine sormasını ister. Kendi başına hiçbir işi beceremeyen Arda nerede hata yaptığını gelip babasına sorar. Burada bireyin kendi başına var olamaması kendi başına hâkimiyet kuramaması ele alınmıştır. Babası kızın evine gidip kızın gönlünü almasını söyler, Arda bunu da nasıl yapması gerektiğini babasına sorar.

Mecnun bakkala gider ver dertleşmek ister. Bir arkadaşın sıkıntısı var diye lafa girer ama Erdal bakkal hemen onu bozar. Arkadaş deme oğlum sensin o biliyorum der. Konuşma esnasında Acun Ilıcalı'nın "Var mısın yok musun" yarışmasına gönderme yaparlar.

Mecnun: Kız pek yüz vermiyor sanki ben de hislerimi pek açıklayamıyorum sanki.

Erdal Bakkal: Ee ne hissediyorsun peki.

Mecnun: Büyük hissediyorum, ne hissedeceğim abi seviyoruz işte.

Mecnun, Erdal bakkal üzerinden internete gönderme yapar. Karısı ile nasıl evlendiğini anlatan Erdal bakkala "abi iyi ki internet yokmuş yoksa siz bilgisayarla evlenirdiniz" der. Erdal Bakkal Mecnun'a çiçek alıp gidip Leyla ile konuşmasını söyler, bunun üzerine Mecnun çiçekçiye gidip çiçek almak ister, çiçeğin fiyatı çok pahalıdır. Mecnun tek bir gül alıp bankta kendi kendine Leyla'ya söyleyeceklerini tekrarlarlarken aksakallı dede Leyla'ların taşındığı evi öğrenmiştir ve Mecnun'a evi bulduğunu söyler.

İskender paltosunu aramaya devam eder, Erdal Bakkala gider paltoyu sorar. Erdal Bakkal paltoyu yedek kulübesinde üşüyen Kamil'e vermiştir.

Mecnun, Leyla'nın evinin önüne gelir elinde bir adet gül vardır, evin önünde Arda ile karşılaşır. Arda çiçeklerden kapının önüne "LEYLA" yazmıştır. Arda Mecnun'un elindeki gül ile dalga geçer. İsmail el arabasında çiçeklerle yanlarına gelir. Mecnun ile İsmail, Arda'ya laf sokar ve onun klavye adamı olduğunu internette yazışmaktan anladığını o nedenle yerdeki yazıyı başkasına para karşılığı yazdırdığını söylerler. Arda'ya laf sokan İsmail aslında çiçekleri taşıyan kişiymiş. Arda ile Mecnun kavga etmeye başlayınca İsmail onlara halı sahanın orada buluşmayı teklif eder. İkisi de kabul eder ve halı sahanın orada buluşmak üzere sözleşirler.

Mecnun, İsmail ile deniz kenarında buluşur ve ona neden halı sahaya davet ettin bizi diye kızar. Mecnun, Arda'yı dövebilecek kadar güçlü değildir. Kavga için adam toplamaya karar veren Mecnun ve İsmail mahalleye döner.

Kamil yedek kulübesinde otururken takımı oynamaktadır, Kamil'e ısınması için seslenen teknik direktöre Kamil "yok hoca iyiyiz böyle soba palto" diye cevap verir. Her maçta yedek olduğu için yedekliği kanıksamıştır artık ve hocanın onu oyuna sokmak istediğini anlamamıştır. Çok uzun zamandır oynamadığı için nasıl ısındığını unutan Kamil hareketlenmeye başlar. Kavga için adam toplamaya gelen Mecnun ve İsmail, Kamil'i kavgaya çağırırlar. Kamil ilk başta gitmek istemez ama dayak yiyeceklerini öğrenince o da kavga ekibine katılır. Kamil'den sonra Kaan'ın yanına giderler onu kavgaya çağırırlar. Son olarak Aksakallı dedenin yanına gidip onu çağırırlar dede onlara engel olmaya çalışır ama sözünü dinlemezler, dede de onlara katılır ve kavgaya birlikte giderler.

Leyla, Mecnun'un ona yazdığı mektubu okur ve çok romantik gelir. Leyla mektubu okuduktan sonra Arda ve Mecnun'un halı sahada kavga edeceğini öğrenir. Onları durdurmak için halı sahaya gider.

Mecnun ve kavga ekibi halı sahaya gelir, Arda'nın tek geldiğini görünce şaşırırlar ve kendi aralarında konuşup tartışmaya başlarlar. Burada gönderme yaparlar.

Dede: Taktın şu asaya indireceğim beynine iblis

Kaan: Durun onların amacı da bu zaten bizi birbirimize düşürüp kavgayı kazanmak istiyorlar.

Mecnun tek başına halı sahaya girmeye karar verir, İsmail abi ile vedalaşır ve içeri girer. İsmail abi üstündeki küf kokusundan bahseder.

İskender paltosunu alan Kamil'i aramaya stada gider, yedek kulübesine bakar ama Kamil orada yoktur. Kaleciye Kamil'i sorar, bu sırada kaleci muhabbet ettiği için gol yer ve İskender'e Kamil'in Mecnun ve İsmail ile gittiği söyler.

Mecnun ve Arda kendi aralarında konuşmaya başlarlar. İsmail, Kamil, aksakallı dede ve Kaan kendi aralarında Mecnun'u izleyerek muhabbet etmeye başlarlar. Kamil giydiği paltonun cebinde çekirdek bulur ve onu yemeğe başlarlar. İsmail paltoyu nereden bulduğunu onun İskender'in paltosu olduğu söyler. Kamil'de kimin olduğunu bilmediğini Erdal bakkaldan aldığını söyler.

Mecnun ve Arda kavga etmeye çalışır ama aralarındaki gerginlik o an olmadığı için edemezler ve birbirlerine küfür etmeye karar verirler. Bu sırada Leyla onları bulur ve yanlarına gelir. Leyla ikisine de kızar ve Arda'ya birlikte olamayacaklarını söyler ama Arda bunların hiç birini anlamaz. Mecnun'a mektubu okuduğunu ve gözlerinin yeşil olduğunu söyler bunun üzerine Mecnun, Leyla'ya cüzdanımı sen mi çaldın der. Sonra durumu anlatıp cebinde taşıdığı tek gülü Leyla'ya verir.

İskender paltosunu bulur ve paltonun cebinden Metin'in verdiği çeki alır, Mecnun'un yanına halı sahaya koşar. Mecnun'a reddettiği çeki verir ve Metin amcanda unutmuşsun der. Olanlar karşısında şaşırır Leyla ve Mecnun ne yapacağını şaşırır. Leyla elindeki mektup ve gülü yere atıp halı sahayı terk eder. Arkadaşları da halı sahanın kenarından Mecnun'a tükürerek yazıklar olsun der ve giderler.

Mecnun halı sahanın içinde ne yapacağını bilemeden durur ve bir anda kendi çölünde kaybolur.

5.6.2. Bölüm 10 Dünyanın Sonu 1. Sezon

Leyla ile Mecnun kavuşmuşlardır ve çok mutlulardır. Kırlarda parklarda koştururlar eski Türk filmlerine gönderme yapılmaktadır. Ağaçlara isimlerini kazırlar ve ağaçların etrafında dönerler. Mecnun sürekli Leyla ile vakit geçirdiği için dede onu kıskanmaktadır ve aralarına girerek onunla ilgilenmelerini sağlamaya çalışır.

Arda bir ağacın kenarında yalnız kalmış onları izlemektedir. Aksakallı dede onun yanına gider ve Arda yalnız kaldığı için Arda'ya üzülür ama bu durum çok uzun sürmez, kötü karakter gene kötüdür. Böcek konuşmaya başlayan Arda böcek onu ısırınca hemen böceği öldürmüştür. Kendini böcekten üstün gören karakter böceği öldürme hakkını kendinde bulmaktadır.

Leyla ile Mecnun el ele tutuşarak sahile inerler.

İsmail kendine fabrikada yeni bir iş bulmuştur. Bant başında gelen kolileri yerleştirecektir ama işi beğenmeyen İsmail masa başı iş istemektedir. Dedelerinde örnek veren İsmail bir kıraathanede dedesini görmektedir dedesi çay içip iş ararken biri tavla oynamak ister ama İsmail abinin dedesi kabul etmez. Charlie Chaplin'e gönderme yaparlar. İsmail abinin dedesi aslında Charlie Chaplin'miş ve fabrikada çalışıyormuş.

Mecnun ve Leyla telefonda konuşurlarken dede gelir, Mecnun ile konuşmaya çalışır ama konuşamaz. Sevgililer kendi aralarında konuşurlar.

İskender taksisi bozulduğu için uzun süredir işsizdir, yeni bir iş bulur, akşamları pavyonda çalışacaktır ama detayları bilmemektedir, öğrenmek için görüşmeye gider. Pakize akşam ne iş yapacağını sorar ve kavga ederler.

İskender pavyona gider ve sahibi ile görüşür akşamları pavyonda şarkı söyleyen sanatçının şoförlüğünü yapacaktır. Taksi milletine güvenilmiyor diye taksicilere gönderme yaparlar ama burada bir ironi vardır çünkü İskender’de taksicidir.

İskender’in şoförlüğünü yapacağı kişi gençlik aşkı Sabiha’dır, İskender onu tanımazlıktan gelir. İşini yapar ve evine döner. Karısı evde uyuyordur, bahçeye çıkıp hava alırken karısı yanına gelir. İskender karısıyla çok sakin konuşunca karısı onun sarhoş olabileceğini düşünür, İskender sinirlenip karısına bağırınca, Pakize her şeyin normal olduğuna karar verir.

Mecnun, Leyla’nın yeni taşındığı evin tadilatına yardım etmeye gider. Tadilata başlarlar ve Leyla, Mecnun’a yardım eder, birlikte duvardaki çiviye çıkarmaya çalışırlar.

Mecnun: Ama sen benim böyle elimi tutarsan ben değil çiviye dünyayı yerinden sökerim.

Mecnun bunu söyledikten sonra çiviye yerinden söker ve ev sarsılır. Dünyada felaketler olmaya başlar çünkü dünya Leyla ile Mecnun’un bir araya gelmesini istememektedir. Mecnun Leyla’nın yaptığı çayı içmektedir, işine geri döner ve aniden dede önünde belirir. Dede çok kötü şeyler olacağını hissetmiştir ve bunu Mecnun’la paylaşır ama Mecnun dedeye inanmaz.

Duvardaki çivinin yerinden sökülmesi ile dünyanın felaketlere uğramasında arasında ironik bir bağ vardır. Dünyada bir boşluk oluşmuştur ve Mecnun’un o boşluğu doldurması gerekmektedir.

Metin, Arda’nın babasının yanına gider, Leyla’yı Mecnun’dan ayrılacağını söyler. Arda’nın babası Metin’e hiçbir şey yapmasına gerek olmadığı söyler çünkü dünyada kötü şeyler olmaktadır ve izlemesini söyler.

İlk felaket İsmail’in işe girdiği fabrikada olmuştur, İsmail işe geç kalmıştır ve işe geç kaldığı için fabrika batmıştır. İskender, Sabiha’yı almaya evine gider. Sabiha, İskender’e konuşmak istediğini söyler ve isimleri kazıdıkları ağacın altında buluşmaya giderler, ağaç çoktan kesilmiş yerine de AVM yapılmıştır. Hep gittikleri çay bahçesine gitmek isterler orası

da mezarlık olmuştur, sahile giderler orada da denize girilmediğini görürler. Deniz kenarında bir masada oturup konuşmaya başlarlar. Sabiha neden ayrıldıklarını anlatır, ama hiçbir zaman İskender'in yanında mutlu olduğu kadar mutlu olmadığı söyler ve İskender'in elini tutar. Mecnun'a kız bakmaya sahile inen Pakize onları görür.

İsmail bakkala gider ve gazete alıp ilanlarına bakmak ister ama Mecnun bütün gazeteleri aldığı için gazete kalmamıştır. İsmail o kadar gazeteyi ne yapacağını sorar, Erdal bakkalda Leyla'nın evinde yere serdiğini söyler. Gazete kullanımı ile ilgili gönderme yapılmıştır.

Bakkalı geniş açıdan gösterirler gökyüzü kapkaradır.

Kaan koşarak Erdal bakkala gelir ve dünyada olanları anlatmaya başlar, dünyada her şey tersine dönmüştür. Haberleri izlerler;

Haber Spikeri: Euro ve Dolar düştü, Euro ve Avro aynı para birimiymiş bu arada, eee Gambiya'da doğal petrol yatakları bulundu. Gambiya'ya her an demokrasi gelebilir ve yuh Çin Seddi de yıkılmış usta, burası da titredi sanki usta kesin 4.4'den aşağı değil bu, off Gambiya Dalasi'si aldı yürüdü sayın seyirciler. Zamanında Dalasisi'ye çevirecektik parayı olmaz Dalasi'ye çevirecektik o da olmazsa Dalasisisi'ye çevirirdik olur biterdi be usta ve son manşetimiz karım beni terk etti. Tülay lütfen beni bırakma Tülay... (Flash TV Yalçın Çakır gönderme)

Gambiya Dalasisi'nin değerinin arttığı öğrenen İsmail oynamaya başlar çünkü çuvaldar dolusu Dalasisi olduğunu söyler. Erdal bakkal, İsmail'e o kadar parayı nereden bulduğunu sorar ve her hikâyede olduğu gibi İsmail dedelerinden bahseder.

İsmail: Benim babam 70'li yıllarda Yeşilçam'a küstü, bastı gitti Gambiya'ya film çevirmeye.

Erdal bakkal: Parayı da orada mı kazandı yani.

İsmail: Ya hala parayı orada mı kazandı diyor. Para falan yok diyorum Erdal abi, Gambiya Dalasi'nı bulan adam benim babamdır, babamdır, babam, babam.

Flashback ile geçmişe giderler, beyaz insan siyahi Gambiya yerlilerinin yanına gider ve üzerine kendi fotoğrafını bastığı parayı onlara gösterir. Ne olduğunu bilmeyen yerliler parayı görünce sevinip bağırmaya başlarlar.

Sahilde Leyla ile Mecnun el ele gezmektedir, arkada ise evler yanmakta her yer duman içindedir. Gökyüzünü bulutlar kaplamıştır, sevgililer kavga etmekte, bir baba oğluna şiddet göstermektedir. Mutlu olanlar sadece Leyla ve Mecnun'dur.

Arda bankta tanımadığı bir kadına neden Leyla'nın onunla değil Mecnunla olduğunu sormaktadır. Hem zenginim hem mağdurum, mağdur olmak sadece fakirlere özel bir kavrammış gibi ironi yapılmıştır.

Mecnun Leyla'ya evlenme teklif etmeye karar verir, kuyumcuya tektaş yüzük almaya gider. Yüzük çok pahalı olduğu için almaktan vazgeçer ve sahile gelir, İsmail ile karşılaşır. İsmail parası olduktan sonra giyim tarzını değiştirmiş renkli kıyafetler yerine siyah bir takım giymiştir. İsmail sahile kum torbası koydurmaktadır, tsunami gelirse zarar vermesin diye. Çok parası olduğu için Mecnun'a para vermiştir ve gidip yüzük almasını bir mekân kapatmasını söyler evlenme teklif etmek için. Mecnun, İsmail'e çok şık olduğunu söyler, bunun üzerine İsmail sadeliği sevdiğini ama bu üstündeki takıma alışamadığını söyler.

Aksakallı dede, Mecnun'u sahilde bulur ve onunla konuşmak ister, Mecnun Dede'ye olanları anlatır ve akşam Leyla'ya evlenme teklif edeceğini söyler. Dede, Leyla'ya evlenme teklif etmemesini ayrılmaları gerektiğini söyler. Onların beraberliği nedeniyle evrenin tüm dengeleri değişmiştir. O ana kadar olanları anlamayan Mecnun etrafına bakınca her şeyin farkına varmıştır. Dede Mecnun'u bütün olanlara rağmen ikna edemez. Bu nedenle asa ile kafasına vurur ve felaketleri göstermeye başlar.

İskender ve Pakize'nin yanına gelmişlerdir, onlar dedeyi ve Mecnun'u görmezler. Pakize eve sakladığı altın bilezikleri toplar, valizini de toplamıştır, İskender'i terk edecektir. İskender olanları anlatmaya çalışır ama Pakize onu dinlemez evi terk eder ve sığınma evine sığınır.

Dede Mecnun'u bu kez Erdal bakkala getirir, bakkaldan limon alan bir kadını gören Nurten sulu limon verdiği için Erdal'ı terk eder. Müşteri de geri gelir ve limonların sulu olmadığı söyler ve fırlatır atar. Evi terk eden Nurten de aynı sığınma evine gelir, yerleşir. Nurten'den sonra Kamil'in annesi de sığınma evine gelir. 32 yaşına gelip hala ekmek parası kazanamadığı için Kamil'e kızan annesi evi terk eder. Aklının hala topta olmasına kızmaktadır. Top oynamasını bir meslek olarak değil eğlence aracı olarak görmektedir.

Metin ve Sevim arabanın içinde kavga etmektedirler. Dede ve Mecnun onları izlemektedir, Sevim sürekli Arda'nın babasının korkusu ile yaşamaktan bıkmıştır ve kocasına artık onu dinlememeleri gerektiği söylemiştir. Metin ise paranın otorite olduğunu düşündüğü

için Arda'nın babasını dinlemeye devam eder. Metin sahip oldukları varlıkların para ve doğal olarak Arda'nın babası sayesinde geldiğini söylemiştir. Sinirlenen Sevim Metin'i terk eder ve kızı Leyla'nın yanına yerleşir.

Aksakallı dede, Mecnun'a bu felaketlerin onların bir araya gelmesi sonucu olduğunu söyler. Bütün ikililerin ayrıldığını söyler ve eski televizyon programlarına gönderme yapar.

Aksakallı Dede: Gördün mü evlat? Sizin Leyla ile olan beraberliğinizden dolayı bütün herkes ayrılıyor.

Mecnun: Nasıl, bizim yüzümüzden mi yani?

Aksakallı Dede: Tabi ki evlat, yani sadece çiftler değil bütün ikililer ayrıldı, valla doğru söylüyorum. Bay J ve Geveze, Cenk ile Erdem, Süheyl ile Behzat.

Mecnun: Süheyl ile Behzat mı, ayrıldı mı onlar?

Aksakallı Dede: Evet, çoktan.

Mecnun: Ayrıldılar, oley be, e biz Leyla ile hiç ayrılmayalım o zaman.

Aksakallı Dede: Valla doğru diyorsun aslında, ama yok yok tehlikeli şeyler var, çok kötü şeyler olabilir.

Aksakallı Dede, Mecnun'u dünyayı uzay boşluğuna çıkarır. Buradan Mecnun'a dünyanın yaşadığı felaketleri izletir. Mecnun olanları hala anlamaz ve Leyla ile oraya gelmek istediğini söyler, "oturup yıldızlardan bakalım dünyadaki neslimize" der. Gönderme Sezen Aksu şarkısı.

Mecnun bu olanları Dede'nin yaptığı düşünmektedir, Leyla ile yakınlaşınca dededen uzaklaşan Mecnun bu neden bu olayları Dede yaptı sanmaktadır. O sırada uzay boşluğunda İskender'i görürler, İskender'in uzay aracını arıza yapmıştır ve İskender aracı itmektedir. İskender NASA ile konuşmaktadır. Uzay aracının rengi gri ama adı Sarı'dır. Dizinin kendine göndermesidir.

İskender: Alo Houston telaşlanma hafız bir şey yok ya Jüpiter'e kadar itip oradan sonra vurduracağım, yemek ayırın ulan, yarım saate oradayım ha.

Dede Mecnun'un kafasına vurur ve dünyaya dönerler, Dede hala Mecnun'u ayrılmaya ikna etmeye çalışmaktadır.

İskender ve Erdal bakkalın önünde oturmaktadırlar. Terkedilmeleri hakkında konuşurlar İskender, Erdal'a üzüm ye rahatlarsın der. Bu sırada Yavuz gelir içeriden tavuk döner almak ister. Erdal bakkala "sen rahatsız olma ben alırım" der. Erdal bakkal "içerde kasa var da ondan şey ettim" der. Yavuz "ben öyle bir insan mıyım" der.

Bakkala gelen İsmail Erdal ve İskender'i otururken görür ve üzüm yiyorsunuz beni çağırılmıyorsunuz diye onlara sitem eder. İsmail parası olduğu için herkese hediye almıştır. İskender'e tesbih, Erdal Bakkal'a palyaço, Yavuz'a televizyon almıştır ve kendi evinde saklamaktadır televizyonu Yavuz'a kendin istediğin zaman gel al demiştir. İskender pavyona giderken, diğerleri de onunla birlikte gitmeye karar verirler, felekten bir gece çalmak için. Eşlerinin altınları alıp evi terk ettiğini konuşurlar, konuşmayı duyan Yavuz sığınma evine gidip orayı soymaya karar verir.

İsmail, İskender ve Erdal, Sabiha'nın çalıştığı pavyona onu dinlemeye gitmişlerdir. Dinlerken karısını düşünüp ağlamaya başlayan Erdal Bakkal'ı kapının dışını çıkarırlar hava alması için. Pavyondan çıkan müşteriler Sabiha ile ilgili konuşmaya başlarlar buna sinirlenen İskender, adamlara kafa tutar ve adamlar İskender'i döverler. Erdal ve İsmail'de hiçbir şey yoktur.

İskender: Ya arkadaş kimdi ya bunlar, ya kimdi bunlar ya.

Erdal: Ya İskender sana o kadar bulaşma dedik ya Allah Allah.

İskender: Vay arkadaş herifler ne dövdüler beni ya ne dövdüler, siz de mal gibi seyrettiniz arkadaş insan bir yardım eder. Hadi yardımı geçtim bir araya girer ya bir dur der ya.

İsmail: Sen dedin İsmail abi, karışmayın dedin, durun dedin.

İskender: Adamlar üç kişi dalyorlar, durulup seyredilir mi İsmail?

Erdal: Ya üç kişi dalmadı İskender, seni bir kişi dövdü, diğer ikisi kenardan seyretti.

İsmail: O kısa olan dövdü seni.

Erdal: aynen.

İsmail: Ağzını burnunu kırdı ya.

Erdal: ne fellah adammış kardeşim seni böyle aldı yere çaldı böyle ondan sonra tekmeledi yerde öyle tekmelemeseydi o kadar sorun değildi ya çok pis daldı abi.

Yavuz yanında Zeynep ile kadınların kaldığı sığınma evini soymaya gider, girdikleri evde Kamil'le karşılaşan Yavuz, Kamil'le konuşmaya başlar. Ne olduğunu anlamayan Zeynep, televizyon alıp çıkacaklarını zannederken, konuşmalardan nereye soymaya geldiklerini ve ne soymak için geldiklerini anlar. Kadın sığınma evini soymaya kalktığı için çok sinirlenen Zeynep, Yavuz'la kavga eder. Evdeki kadınlar uyanır ve kavgayı duyarlar, bu haldeki kızı çalıştırdığı için Yavuz'a kızarlar ve Yavuz'u evden kovarlar. Nurten evlilik yüzüğünü, Yavuz'a verir.

İskender, Sabiha'yı pavyondan alır ve eve bırakır, kapıda birbirleri ile sohbet ederler. Sabiha dayak yediği için İskender ile dalga geçer, plan yapıp ertesi gün için sözleşip ayrılırlar.

Mecnun rüyasında Leyla ile bir restoranda buluştuklarını görür. Mecnun, Leyla'ya evlenme teklif eder ama Leyla kabul etmez. Birlikte olamayacaklarını anlatırken Leyla bir anda Aksakallı Dede'ye dönüşür. Dede bu ilişkiyi bitirmek için Leyla kılığına girmiştir.

Haber spikerinin sunduğu haberlere göre İstanbul üzerindeki sis bulutunda bulunan bir madde nedeniyle insanlar daha sinirli bir hale gelmiştir.

Aksakallı Dede, Arda'ya giderek ondan yardım ister. Dünyaya olabilecek şeyleri Arda'ya da gösterir. Dünyanın tehlikede olduğunu onları ayırmaları gerektiğini söyler. Arda bütün bu olanları gördükten sonra Süheyl ve Behzat'ın ayrılmasına üzülmüş ve Dede'ye yardım etmeye karar vermiştir. Arda ile plan yaparlar.

İsmail, Mecnun'a yardım etmek için yanına gelir. İsmail çok parası olduğu için restoranı satın almıştır. İsmail kendine dokunmatik telefon almıştır ama için yılan oyunu olmadığı için isyan eder.

Aksakallı Dede ve Arda plan yapıp Leyla'nın kapısına gelirler, plana göre Arda bir kız arkadaşını getirmiştir, Leyla evden çıkıp Mecnun ile buluşunca Arda'nın arkadaşı olan kız Mecnun'a sarılacak ve sevgilisiymiş gibi davranıp Leyla'yı kızdıracak. Ama işler planladıkları gibi gitmez Arda kızla muhabbet etmeye başlar ve planı unuturlar.

Leyla ile Mecnun kafede oturup çay içerler, Mecnun, Leyla'ya bir restoranda yer ayırttığını ve oraya gitmek istediğini söyler. Kafeden kalkarlar Leyla alışverişe çıkmak ister, alışverişe giderler. Sonra kuaföre uğrayıp saçını yaptırmak ister, kuaföre giderler mecnun saatlerce Leyla'yı bekler. Leyla çıkınca onun aynı saçlarla çıktığı görünce saçlarını yaptırmadığını zanneder.

Leyla ile Mecnun, Leyla'nın evine giderler, evde Leyla'nın annesi vardır, Mecnun takım elbise giydiği için gergindir. Leyla elbisesini değiştirir ve evden çıkarlar.

Restorana gelirler. Leyla bir şeylerin garip olduğunu fark eder ama Mecnun olmadığını söyler. Mecnun evlenme teklif edecektir, ama yüzüğü kaybetmiştir ve kendi kendine söylenmeye başlar. Masadan kalkıp yüzüğü aramaya başlar ama bulamaz, restorandan çıkar eve gelir yüzüğü aramaya devam eder. Evde Aksakallı dede ile karşılaşır ve yüzüğü dede almıştır ona geri verir. Bu sevdadan bir süreliğine vazgeçmesini söyler. Leyla'dan geçip dünyayı kurtarması gerektiğini söyler.

Mecnun yüzüğü alıp restorana dönerken herkesin felaket içinde olduğunu görür. Sahilden geçerken insanlar kavgaya etmektedir, evler yanmaktadır. Yavuz bu kargaşanın içinde kitap okumaktadır. Titanik filmine gönderme gemi batarken keman çalan adam. Mecnun restorana dönmüştür. Yüzüğü açar ama evlenme teklif edemez, dünyayı kurtarmaya karar verir.

İskender, Sabiha ile konuşmaya karar vermiştir, onu hala sevdiğini ama artık olamayacaklarını söyler. Sabiha'ya yıllar önce aldığı tokasını geri verir. Mecnun'un Leyla ile konuşmasından sonra herkes normale döner kavgalılar barışır dünya düzeni normale döner.

İskender, Pakize'den özür dilemek için sığınma evine gider, Pakize özrünü kabul eder ve onu affedip eve döner. Erdal Bakkal, Nurten'e hadi kalk evimize gidelim der ama Erdal'ın kabalığından dolayı Nurten önce kabul etmez. Erdal Bakkal, Yavuz'dan yardım ister, Yavuz arkadan sufle verir Erdal Bakkal'a bakkal söylediklerini tekrarlar. Yavuz, Shakespeare'in 66. Sonesini ezberlemiştir.

Mecnun ve Leyla konuşmuşlardır, Mecnun, Leyla'ya görüşmelerinin hata olduğunu söyler. Dünyadaki felaketler son bulmuştur. Leyla söylediklerine inanmamıştır, Mecnun'un ilişkileri ciddileştiği için kaçtığını düşünmektedir. Leyla ve Mecnun hikâyesinde de Kays Leyla'yı elde edebilecek bir durumda iken, ondan ayrılmaya mecbur olmuştur.

Neyfel Leyla'nın kabilesi ile yaptığı savaşı kazanır. Fakat Leyla'nın babası ona gelerek, Leyla'yı Mecnun'a vermemesi için yalvarır. Eğer verecek olursa kızını öldüreceğini söyler. Böylece, olayların akışı Mecnun'un Leyla'yı kaybetmesine neden olur. (Alpay Tekin, 2018:20)

Tüm bölüm boyunca yaşanan felaketlerin alt metninde bazen düşünmeden, doğru mekân ve zaman beklenmeden alınan küçük kişisel kararların bile, başkalarının hayatını

mahvedebileceği yatmaktadır. Bu yan anlam izleyiciye absürt komedi olan dizinin türüne uygun olarak abartılarak yansıtılmıştır.

5.6.3. Bölüm 17 Şekerpare 1. Sezon

Leyla ile Mecnun ayrılmıştır, Leyla ile Zeynep konuşmaktadır. Zeynep Leyla'ya yüz yüze görüşmelerini önerir. Leyla'da Zeynep'e manidar bakış atar. Ama Zeynep göremediği için bakışı göremez. Leyla, Mecnun ile yüz yüze görüşmüştür ama Mecnun onu dinlememiştir. Leyla ne yapacağını şaşırmıştır.

Mecnun bakkalın önünde Yavuz ile oturmaktadır, Erdal Bakkal onların konuşmalarını dinlemektedir. Mecnun sakız çiğnemektedir.

Yavuz: Sen baya başladın sakıza ha.

Mecnun: Yok be abi ne alakası var.

Yavuz: Başlamışsın ya paket taşıyor musun?

Mecnun: Yok abi ne paketi ya öyle aldım bir tane çok stresliyim, çok gerginim ondan çiğniyorum.

Bir önceki bölümde Mecnun'u klonlayan Arda'nın babası klon Mecnun'a kötülükler yaptırmıştır, herkesin kalbini kırdırıştır. Kalbi kırılanlardan biri olan Zeynep, Yavuz'a çok kızmıştır. Kendini affettirmek için uğraşan Yavuz durumu Zeynep'e anlatmıştır, bütün doğruları Zeynep'e anlattığı halde kendini inandıramamıştır son çare olarak Zeynep'e yalan söyler ve kendini affettirir. Zeynep'e evlenme teklif etmek için yüzük almıştır onu Mecnun'a gösterir. Yüzüğü gören Mecnun evlenme programlarına gönderme yapar. (05:21)

Mecnun: Evin var mı?

Yavuz: Oteldeyim.

Mecnun: Nerede kalıyorsun?

Yavuz: Kireç burnu.

Mecnun: E iyi yakınmış, ailenle mi yaşıyorsun.

Yavuz: Yalnızım.

Mecnun: Aylık gelirin?

Yavuz: Allah'a şükür.

Mecnun: İdare ediyorsun, meslek?

Yavuz: Performans sanatçısıyım.

Mecnun: İyi, çok iyi, döşün durumu nasıl?

Yavuz: Kılı.ı.

Mecnun: Güzel, küçükken ağaçtan...

Yavuz: Düştüm.

Mecnun: e çok iyiymiş, ama ben şimdi uzun bir ilişkiden yeni çıktım o yüzden hazır değilim pek ben bir Erdal abiye danışmak istiyorum. Erdal abi çok yakın bir abimdir. Erdal abiciğim eleştirin nedir?

Erdal Bakkal: Valla bilmiyorum Mecnun 'cum diğer adaylara da baksan iyi olacak gibi geliyor, sen bilirsin tabi ki.

Mecnun: Ama Erdal abi hep böyle yapıyorsun belki aramızda bir elektriklenme bir şey olacak hiç fırsat tanımıyorsun ki bize.

Evlilik programlarının çok gündemde olduğu bir dönemde yayınlanan dizi daha önce de birçok bölümünde evlilik programlarına gönderme yapmıştır. Erdal, Yavuz'un o yüzüğü nereden bulduğunu merak etmiştir, "bu ara kuyumculara falan mı dadandın".

İskender yolda yürürken iki serseri yolunu keser (07:21) GTA Vice City göndermesi yapılmıştır. Giydikleri kıyafetler mekân tasarımı ve roller ona göre dir.

Serseri 1: Vice City çocuğuyuz oğlum biz alırız adamın aklını.

İskender serserilerle birlikte onların mekânına gitmiştir, patronları İskender'i görünce masanın altından beysbol sopası çıkartmış, İskender'e saldırmak istemiştir.

İskender: Yavrum kimsiniz siz?

Patron: Gangsterleriz.

İskender: O ne o merdane mi?

Patron: Mafyayız arkadaşım biz kötü adamlarız, kötü.

Nasıl kötü adam olunur anlatmaya başlayan İskender GTA oyununu anlatır bir araç yaklaşır elinde merdane ile aracı durduran İskender şoförü döverek araçtan çıkartır. Arabaya biner kaçmaya çalışır ama kaçamaz araba bozulur (İskender'in bindiği bütün araçlar bozuktur) dövdüğü adamdan yardım ister.

Mafya olan adamlar İskender'e onları neden aradıklarını sorar, İskender'de oğlunu vuranları aradığını ama adam hapse girdiği için artık gerek kalmadığını söyler. Adamlar İskender'e iş teklif ederler, mekân işlettiklerini, mekâna bulaşan olmasın diye böyle giyindiklerini söyler. İskender işi kabul eder, mekâna giderler. Mekân dedikleri yer lunaparktır.

İsmail ile Mecnun sahilde karşılaşır konuşmaya başlarlar. İsmail midisini yikatmıştır, Mecnun'a bu durumu anlatır. Neden yıkattığını soran Mecnun'a durduk yere iç dış yıkama yaptırdığını söyler. Sahilde oturan Şekerpare Mecnun ve İsmail'in uzaktan birbirleri ile konuşmalarına şahit olur, şaşkınlık içinde onları izlerken kitap okumaktadır (Civan Canova) Mecnun gidince İsmail'in karşısına geçer ve İsmail'e bağırır. İsmail, Şekerpare'yi görünce şaşırır, acaba bana mı seslendi diye etrafına bakmaya başlar. Sonra İsmail'in yanına koşar ve konuşmaya başlarlar. Sahilde banka oturup sohbet etmeye başlarlar ve İsmail Şekerpare'ye âşık olur. Tekrar buluşmak üzere yarına sözleşirler ve ayrılırlar.

Mecnun ve Kaan okul önünde gazete kâğıdına sarılmış meyve suyu içmektedirler. Mecnun onunla ilgilenmediği için Kaan'a sitem etmektedir. Okul müdürü gelip Mecnun'u görmüştür ve okulda ne işi olduğunu sorar. Mecnun'da Kaan'ı görmeye geldiğini söyler. Meyve sularını neden gazete kâğıdına sardıklarını sorar. Diğer çocukların canı istemesin diye sardıklarını reklam yapmaya gerek olmadığını söyler. (ürün yerleştirmeye gönderme var)

Zeynep ve Yavuz yolda birbirleri ile konuşmaktadır, Yavuz, Zeynep'e evlenme teklif etmek için yüzüğü çıkartırken cebinden İsmail gelir ve tanıştığı kızı anlatır. Dizi de Zeynep'in olduğu sahnelerde görmek, bakmak, izlemek gibi fiiller çok kullanılır ve kullandıkları için kendilerine çok kızarlar.

İskender ve Erdal bakkalın önünde oturmaktadır. Erdal, İskender'e adamların gangster olduğunu söyler, İskender'de "yanılıyorsun adamlar çiçekli gömlek giyiyor olur mu öyle şey" der. Aslında gönderme yaptıkları GTA Vice City oyunundaki gangsterlerde çiçekli gömlek giyen kötü adamlardır. İskender işin lunaparkta olduğunu çoluğa çocuğa yardımcı olacaklarını söyler.

Erdal Bakkal: Bizim şu İsmail'e de orada iş bulsana çocuk da iş gücü sahibi olsa.

İskender: Ya sen ne acayip böyle pişkin bir adam oldun lunaparkta da kadrolaşmaya mı gidilirmiş bu ne ya.

Aksakallı Dede Leyla'nın rüyasında çölde Leyla ile konuşmaktadır bu sırada yanlarına İsmail gelir. Leyla rüyasına giren İsmail işinin acil olduğunu söyleyip derdini anlatmaya başlar ve Şekerpare konusunda dededen yardım ister.

İsmail: Dede yarın benle gelsene!

Aksakallı Dede: Ben neden seninle geleyim evlat.

İsmail: Ama ona gittin, Mecnun'a gittin ona yardım ettin. Ben de âşık oldum, Mecnun âşık olduğunda, ben âşık olunca, he olamıyor muyum ben? He Mecnun âşık oluyor İsmail olamıyor öyle mi oldu yani İsmail'e aşk da mı yasak.

Aksakallı Dede: İsmail evladım öyle demek istemedim ben hemen alınganlık gösterme. Sen gerçekten âşıkısan üstesinden gelirsin. Unutma gerçek âşık su üzerinde bile yürüyebilir.

İsmail: Su üstünde mi? İyi kaçtım o zaman ben.

İsmail üstü sırlıklam Mecnun'un kapısını çalar.

Mecnun: İsmail abi ne oldu koşarak mı geldin ter içinde kalmışsın.

İsmail: Ya Mecnun ben galiba gerçekten âşık değilmişim.

Mecnun: Nasıl?

İsmail: Ben galiba gerçekten âşık değilmişim.

Mecnun: Niçin?

İsmail: Yürüyemedim.

Yavuz, Zeynep'in kapısına gider ve evlenme teklif etmek için kendini hazırlar. Üç çocuk istiyorum diye vurgular. Yavuz kendi kendine konuşurken Zeynep evin önüne doğru yaklaşır. Zeynep, Leyla ile Mecnun'u barıştırmak için plan yapmıştır, Yavuz'a anlatır planı uygulamaya giderler.

Mecnun, İsmail'in başına gelenleri dedeye anlatır, dedenin söylediklerini ciddiye aldığından bahseder. İsmail, Mecnun'a Şekerpare'yi anlatır bugün buluşacaklarını söyler. Mecnun'la plan yapmaya başlarlar. Planlarının arasına İskender'i de koyarlar olay hemen araba

vurdurmaya gelince bundan vazgeçerler. Onlar konuşurken Yavuz camdan içeri girer çok acil işleri olduğunu söyler Mecnun'u çağırır ve gider.

Yavuz: Mecnun gözünü seveyim üstüme gelme zaten canım sıkkın.

Mecnun: Senin neden canın sıkkın ama Zeynep mi hayır dedi?

Yavuz: Yetmez ama evet dedi.

İskender lunaparkta yeni işinin başındadır yanında ikiz gangsterler vardır. İşleri büyütme için ilan bastırmaya karar verirler.

Metin, Sevim ile kavga edip evi terk etmiş bir süredir, Arda'nın babasının yanında kalmaktadır. Kaldığı evde salonun ortasında menemen yapmaktadır. Menemenin malzemelerin çok olması onun her zaman yenmeyecek bir yemektir. Arda depresyona girmiştir, koltukta yatmaktadır. Arda "her şeyim vardı bir depresyonum yoktu" der.

Zeynep, Yavuz, Mecnun ve Leyla sahildeki kafede oturmaktadır, Zeynep onları barıştırmak ister. İnsanlar birlikteyken yapacak bir şey bulamıyorlar sadece birbirlerinin yalnızlıklarını gideriyorlar. Kalabalıklar içindeki yalnızlık bireysellik.

Aksakallı Dede ve İsmail sahilde oturup Şekerpare'nin gelmesini beklemektedir. Şekerpare koşarak yanlarına gelir. Aksakallı Dede bir bahane bulup yanlarından ayrılır. Şekerpare oyunundan bir bölüm oynar İsmail'e ve seçmelerin kötü geçtiği söyler.

Yavuz, sahilde Zeynep'e kitap okumaktadır (Haldun Taner- Yalıda Sabah) kitapta nasıl mutlu olunur o anlatılmaktadır. Zeynep romantik bir şeylerden bahsederken Yavuz ona evlenme teklif etmek için hazırlanır. O sırada yanlarına İsmail ve Şekerpare gelir, İsmail herkesi Şekerpare ile tanıştır. Zeynep renkli kulaklık takmıştır, Şekerpare çok güzel rengi olduğunu söyler, bunu üzerine İsmail, Zeynep'in görmediğini belirtir. Burada toplumsal mesaj verirler "renklerherkesicindir.com" internet sitesinin reklamını yaparlar. İnternet sitesinde bulunan film her izlendiğin de görme engelli birine renkleri görmesini sağlayacak bir yazılım geliştiriliyor. Hep birlikte kalkıp dolaşmaya başlarlar. İsmail Yavuz'a sarılır ve Şekerpare'yi çok sevdiğini söyler. Yavuz'da seviyorsan git kitap oku bence der. Dizinin çekildiği dönemde sıkça kullanılan "seviyorsan git konuş bence" sözü değiştirilerek "seviyorsan kitap oku bence" olmuştur.

Leyla ile Mecnun kafede konuşmaya başlarlar, Mecnun bir önceki bölümden Leyla'ya kızgındır ve affetmemiştir. Leyla konuşarak haklı duruma geçmiştir ve masadan kalkıp gitmiştir, Aksakallı Dede masaya geri döner ne olduğunu öğrenmek ister.

İsmail ve Şekerpare sahilde spor aletlerine binmektedir. Yavuz tatil gününe “Repo” der. Dizi settekilerine gönderme yapar. Mecnun ve Aksakallı Dede yanlarına gelir, yemek yemek için Erdal bakkala giderler.

Erdal bakkal mahallenin buluşma mekânıdır, bütün karakterler ilk buluşmalarını burada yaşamıştır. Burada dizi kendi kendine gönderme yapar Mecnun “hangi dangoz ilk buluşmada kızı bakkala getirir” der, kendi de ilk buluşmada Leyla’yı bakkala getirmiştir. Burada İsmail’in ilişkisi değerlendirirler. İsmail’e Şekerpare’yi alıp başka mekâna götürmesini söylerler, İsmail kahve ve bakkal dışında bir mekân bilmediğini söyler. Sonra kendini ve Şekerpare’yi kahvede hayal eder. Kendini kahvede hayal edince konuşması da farklılaşır ve normalden daha fazla argo kelime kullanır. Hayal kurmayı bırakıp gerçek hayata dönen İsmail hayallerini çok saçma olduğuna karar verir ve hayal kurmaktan vazgeçer.

Erdal Bakkal İskender’in yanına lunaparka gitmeyi teklif eder. Mecnun babasının lunaparkta çalıştığını bilmiyordur.

Erdal: Mecnun ya bak ne diyeceğim babanın yanına gitsek mi acaba?

Mecnun: Babam mı ne babamı ya he bahçeye gidip mangal yapalım olur.

Erdal: Yok oğlum ne mangalı ya lunaparka.

Mecnun: Lunaparka neden?

Erdal: Baban lunaparkta çalışıyor ya.

Mecnun: Babam lunaparkta mı çalışıyor?

Erdal: Evet.

Mecnun: Ya sizin babamla nasıl bir ilişkiniz var, Erdal abi yemin ederim anlamıyorum.

Erdal: Daha ben bilmiyorum lunaparkta çalıştığını ne yapıyor palyaçoluk mu yapıyor lunaparkta?

Yavuz: Lunaparkta palyaço olur sirkte olur o.

Mecnun: Nerede?

Yavuz: Sirkte Sirkte olur. (lunaparka gittiklerinde İskender’in palyaço olduğunu göreceklendir)

Sonra hepsi heyecanlanır ve lunaparka gitmeye karar verirler. Bakkalın ırağı Kaan lunaparka gitmek istemez “ne yapacağım orada ocuk gibi” der. Kaan yaşından buyk hareketler yapmaktadır, içinde kocaman bir adam vardır sanki.

Leyla’nın arkadaşların Leyla’yı almaya gelmişlerdir. Leyla’yı alıp eğlenmeye gitmek isterler. Herkes toplanıp lunaparka gelir, parkın girişinde bir palyaço vardır onlardan kaçmaya başlar. Palyaonun İşkender olduğunu gören herkes şaşırmıştır. İşkender işini yaptığı söyler ve çalışmaya devam eder, onlarda oyuncaklara binmek için etrafa koşarlar. Neden lunaparka gittiler çocuklukla ilgili bir gönderme olabilir incelenecek.

Hep birlikte gondola binerler Mecnun binmek istemez, İşmail onu zorla bindirir, ortalarına da şekerpare oturur. Bu sırada parka gelen Leyla, Mecnun’un yanında şekerpare’yi görünce çok sinirlenir çünkü daha önce Leyla ile lunaparka geldiklerinde gondola binmemiştir.

Sevim eve giderken yolda Metin ile karşılaşır, Metin konuşmak ve barışmak için eve gelmiştir. Metin bugüne kadar her şeyi para ile çözdüğü kabul etmektedir. Metin, karısından ayrı kaldığı zamanda yaptığı menemenin güzel olmadığını çünkü onlar yokken tadının olmadığını söylemiştir. “Siz olmayınca yemeğin tadı olmuyor”. Sevim ile barışıp eve girerken Metin “siz yokken hayatımın tuzu biberi kalmadı” der ve o sırada menemene tuz koymayı unuttuğu için tatsız olduğunu anlar.

Mecnun gondoldan inmiş kusuyordur, Leyla yanında ona sitem etmektedir. Kavga ederler, Mecnun Leyla’yı olayların göründüğü gibi olmadığına ikna etmeye çalışır. Bu sırada şekerpare ve İşmail’i birlikte gören Leyla Mecnun’a inanır. Lunaparkta herkes içinde sakladığı çocuğu ortaya çıkarmıştır. Parktaki bütün oyuncaklara binerek eğlenmişlerdir. Çarpışan araba gondol atlıkarınca dönme dolap. Akşam olup karanlık çökünce herkes parktan ayrılır. Erdal parktan ayrılmak istememektedir. Parkta herkes İşkender gibi maskelerinin arkasına saklanmış gerçek hayattan sıyrılmış ocuk karakterine girmiştir.

İşmail: Hişt Mecnun!

Mecnun: Hoop!

İşmail: Eriğe (tekila) dalmaya gidiyoruz gelsene sende.

Mecnun: Eriğe mi erik arpmasın?

İşmail: arpmaz gel sen gel

Mecnun: Tuz var mı?

İsmail, Mecnun ve Şekerpare erik yemeğe giderler, tuz limon ve erik birlikte yerler. Yavuz ve Zeynep yolda yürürler, Zeynep Yavuz'a onu terk edip etmeyeceğini sorar. Yavuz'un evlenme teklif etme denemelerini Zeynep ayrılmak istediğini sanıp yanılmış.

İsmail ve Şekerpare sahilde bankta oturmaktadır, arkalarındaki bankta Aksakallı Dede ve Mecnun oturup onları izlemektedir. Yavuz gelip yanlarına oturur, aslında Zeynep'e evlenme teklif edememesinin nedeni araya giren bahaneler değil Yavuz'un kendi gelecek kaygısı olduğu ortaya çıkar. Yavuz bu bölümde hırsı olduğunu kabul eder. İsmail Şekerpare ile sohbet etmektedir, üşüdüğü için Şekerpare'ye ceketini vermiştir İsmail. Şekerpare tiyatro seçmeleri çok kötü geçtiği için İzmir'e dönmeye karar verir ve İsmail ile vedalaşır. İsmail'in ceketini alıp gider, bu hareket diziye yeni bir anlam katar. İsmail'e göre ceketini alıp gitmesi Şekerpare'nin döneceği anlamına gelmektedir.

Tek başına kalan İsmail'in yanına Mecnun, Yavuz ve Dede gelir onu teselli etmek isterler. Rahatlamak için bağırlar birbiri ile bağlantısı olmayan kelime söyler bağırlar. Dizinin her duygusal sahnesinde olduğu gibi bu sahne sonrasında da hareketli bir müzik ile bağlanmış ve dans etmeye başlamışlardır. Sahilde onlar dans ederken el arabasında erik satan biri gelmiş ve ondan erik alıp şarkı söylemeye başlamışlardır. Erikle sarhoş olup etrafta hayal görmeye başlamışlardır. Söyledikleri şarkını orijinali yabancı bir şarkı olan "Afroman- I got high" dır. Şarkının sözleri Türkçeye uyarlanmış ve karakterlere uygun olarak yazılmıştır. Acite edilmiş sahnelerin bir tür vurdumduymazlık ve boş vermişlikle bitirildiği bazı bölümler esasen son dönemlerde toplumu yaşanan olumsuz şartlara karşı duyarsızlaştırmaya sürükleyen popüler kültür mitlerine bir göndermedir.

5.6.4. Bölüm 24 Beyin 2. Sezon

Bir önceki bölümde çevresindeki herkesin iyi ile kötü mücadelesinde bir araya gelip Mecnun'u kandırması sonucu Mecnun herkese küsmüş ve "ben bu oyunu bozarım" diyerek kafasına silah dayayıp intihar etmiştir. Hastanenin kapısında herkes Mecnun'un ameliyattan çıkmasını beklemektedir. Bütün bölümlerde oynayan tek bir doktor vardır doktorun uzmanlık alanını bilmiyoruz, her hastalığın tedavisinde ve ameliyatlarda aynı doktor oynuyor burada "Arka Sokaklar" dizisine gönderme yapılıyor. Orada rol alan doktora aynı şekilde bütün hastalıklarla ilgileniyor. Doktor ameliyattan çıkar bahçeye bekleyenlerin yanına gelir.

Leyla: Doktor bey nasıl geçti, nasıl, iyi mi, iyi olacak mı?

Doktor: Ya bir açılın ya 14 saattir ameliyattayım doktor sen nasılsın diye soran yok her yanım tutuldu yeminle.

İsmail: Hayda yine mi sen, İskender abi bu sizin aile doktorunuz mu Allah aşkına?

Doktor: He bir de doktor beğenmiyorsunuz öyle mi?

Mecnun'un ameliyatı iyi geçmiştir ama kafasına giren kurşunu bulamamıştır doktorlar. Mecnun yoğun bakım ünitesine alınmıştır ve bekleme devam etmektedir.

Doktor: Ya ne röntgeni, ne emarı komple beyni çıkarıp baktık sırf üç saat bu sürdü zaten lop-lop kontrol ettik arkadaşlarla ama nerede olduğunu bulamadık bir türlü.

Erdal: Peki beyin öğütmüş olmasın bu kurşunu.

Doktor: Pardon sizin meslek neydi acaba.

Erdal: Ben bakkalım, bakkal. Erdal Bakkal.

Burada doktor bulunduğu konum gereği insanlar üzerinde üstünlük kurmak istemiş ama etrafındakiler buna engel olarak doktor üzerinde üstünlük kurmuşlardır, böylece doktor ve insanlar arasındaki uyumsuzluk ile absürt bir tema yakalanmış ve toplumsal bir sorun olan doktora uygulanan baskıya değinilmiştir.

Mecnun Yoğun bakımda uyumaktadır kendinde değildir. İskender bütün bu olanları sorumlusu olarak dedeyi görmektedir. İyi ve kötü savaşırken olan Mecnun'a olmuştur bu durumda ne iyi kazanmıştır ne de kötü iki tarafta kaybetmiştir. Dedeyi kimse istemediği için Dede dışlanmış ve hastaneden ayrılmıştır. Çölde kötü ile yüzleşen Dede yaptığı hatanın farkına varmıştır, iyi biri bile olsan zaaflarına yenik düşersin asla kaybetmek istemezsin. Dede Mecnun'u savaştırırken yenilmemek için savaştırmıştır, iyiliğin kazanması için değil. Mecnun'un bilinci kapalı olduğu için rüyasına giremediğini söyleyen Dede bir anda kendini bir boşlukta bulmuştur, burası Mecnun'un rüyasıdır. Dede nerede olduğu tam bilememektedir, Mecnun'un rüyası ile onun beyninin içine girmiştir. Büyük boş bir alanın girişinde bir ayna vardır, bu ayna Harry Potter serisinde "Kelid Aynası"na bir göndermedir. Aynanın amacı insanları olmak istedikleri gibi göstermesidir filme göre aynanın kitabesinde şu yazmaktadır. "Yüzünü değil kalbindeki arzuları gösteririm." Leyla ile Mecnun'da ise ayna insanları Mecnun'un zihninde canlandırdığı kişilikleri ile karşılaştırmaktadır. Dede bu aynanın önünden geçerken hiçbir şey görmemiştir. Çünkü Dede Mecnun'un kafasında yarattığı bir karakterdir. Aynada sadece İsmail kendi gibidir çünkü sadece İsmail içinde geldiği gibi bu hayatı yaşamakta

ve mutlu olmaktadır. Dede gezinmeye başlar beynin içinde çok dağınık ve karışıktır yerlerde su vardır ve içinde balıklar yüzmektedir. Mecnun kafasının içinde yüzen balıkları beslemekte onlara eklemek atmaktadır. Dede Mecnun'un yanına gidip neden uyanmadığı herkesin onu çok merak ettiğini söyler, Mecnun kalbi kırık olduğu için uyanmadığı söyler. Kafasının içindeki balıklar aslında onun duygusal tarafını temsil etmektedir, Mecnun balıkları besleyerek duygusal tarafını beslemekte ve kırgınlığı artmaktadır.

Yoğun bakım odasının önünde herkes beklemektedir, Erdal, Mecnun'un öleceğini düşünmektedir. İskender, Nurten'den evdeki elektrikli süpürge borusunu istemiştir, Mecnun bağırarak uyanırsa odaya onunla girmek için. Elektrikli süpürge sopası kullanılmasının nedeni kötü ruhların borunun içinden süpürgeye çekmektir.

Mecnun kendi beyninin içine sıkışıp kalmıştır, nerede olduğunu bilmemektedir. Dede ona kafasının içinde olduklarını söyler ve buradan çıkabilmek için bütün kapıları açmak gerekmektedir. Kapılar Mecnun'un kırılma noktalarını temsil etmektedir, telafi edilen her kırılma için bir kapı açılacaktır.

Erdal, İskender'i hava aldırma için dışarı çıkartmak ister ama İskender çıkmak istemez. Yanlarına doktor gelir, doktora Mecnun'un durumunu sormak isterler ama doktor durumda değişiklik olmadığını sadece o gelince etrafına toplanmalarının hoşuna gittiği için yanlarına geldiğini söyler. Burada gene doktorun üstünlük kurma çabasını görmekteyiz. Doktor kurşunu çıkartmazlarsa Mecnun'un bir daha uyanamayacağını söyler ve Leyla'ya Mecnun'u öperek uyandırmasını teklif eder. Pamuk Prenses masallarındaki prensin prensesi öperek uyandırdığı sahnelere gönderme vardır ama masallardan farklı olarak kurtarıcı bu kez kadındır. Leyla Mecnun'u defalarca öper ama hiçbir işe yaramaz, çünkü Mecnun henüz uyanmaya hazır değildir.

Yavuz uzun bir aradan sonra mahalleye geldiği için olanlardan haberi yoktur, her yerde mahalledeki arkadaşlarını aramaktadır. Sahile bakar ve sonra Mecnun'un evine girer camdan bakar ama kimseyi bulamaz.

Aksakallı Dede hastaneye dönmüştür, elinde bir şişe eter vardır. Hastanede bekleyenlere eter koklayarak Mecnun'un rüyasına girip beyinin içine girmeleri gerektiğini anlatır, bunu yaparak Mecnun'un beyninin içindeki labirentleri çözüp kapalı olan kapıları açmayı ve Mecnun'u sıkıştığı kendi beyninden çıkarmayı hedeflemiştir. Leyla Dede oyunlar oynadığı için onun yanında olmak istememiştir. İskender eteri koklamış ve bayılarak Mecnun'un beynine girmiştir. İskender kendini aynada padişah olarak görmektedir, elinde tuttuğu süpürge sopası

ise kılıçtır. Mecnun'a göre babası onu bütün kötülüklerde koruyan ve sahiplenen kişidir ve elindeki sopa onun kötülüklerden korumasına yardım eder. Babası Mecnun'a olanları anlatır aslında arkasından iş çevirmediği Dede'nin gazına geldiğini söyler. Mecnun'a olanları anlatır Dede'nin onu ikna etmek için araba teklif ettiğini söyler. Dede kazanabilmek için herkesin hassas olduğu noktayı bulmuştur. Mecnun kendini vurduğu için babasından özür dilemiştir. Mecnun ve babası anılarından konuşmaya başlarlar. Mecnun babasına çocukken apabos alacağını söyleyip almadın hani demiştir, babası buradan şu anlamı çıkartır, Mecnun apabos istemiş ve sahip olamadığı için kendi beyninde sıkışıp kalmıştır. Eğer Mecnun'a apabos alırsa Mecnun iyileşecektir. Mecnun babasını uyandırmak için sopa ile kafasına vurur ve babası uyanır. İsmail Mecnun rüyasına girebilmek için eter içer, İsmail bayılıp Mecnun'un rüyasına girmiştir aynanın önünden geçerken kendini olduğu gibi görmüştür. Çünkü İsmail olduğu gibidir, kendini Mecnun'a nasıl anlattıysa hep öyledir ve bu nedenle Mecnun İsmail'i olduğundan farklı değil olduğu gibi canlandırmaktadır zihninde.

Yavuz sahile gelip Zeynep'in erkek arkadaşı Berkcan ile karşılaşmıştır ve onunla konuşmaya başlar. Erkek arkadaşı Zeynep'e görme engelli olduğu için kabartmalı kitap almıştır, Yavuz bugüne kadar bütün kitapları Zeynep'e kendi okuduğu için Berkcan'a "ondan kalbini istiyorsun karşılığında onun bir çift gözü olamıyorsun tüketim toplumunun hazırcı aşığı" der. Yavuz'un Zeynep'e kitap okuma nedeni onun görme engelli olması değil, ona aşkı anlatmanın bir yolu olmasıdır. Yavuz ve Zeynep anılarını hatırlarlar ama Zeynep, Yavuz'u terk ettiği için Zeynep onu affetmemektedir.

İskender Mecnun'a söz verdiği için oyuncakçılara dolaşıp apabos aramaktadır ama oyuncağın adını hatırlamadığı için hiçbir oyuncakçıya derdini anlatamaz. İskender bir oyuncakçıya oyuncağı tarif etmiştir ve oyuncakçı anlayıp aradığı oyuncağın adının apabos olduğu ve 90'lar sonunda tükendiğini söyler. Burada tüketim kültüründen bahsedebiliriz var olan bir olgunun bir süre sonra değer görmeyi bırakıp adının bile unutulması tüketim kültürünün sonucudur. O oyuncak yerine birçok oyuncak piyasaya sürülmüştür burada amaç insanların daha çok maddeye sahip olma isteğini zirvede tutmaktır. Daha çok sahip olarak daha çok tüketmek hedeflenmektedir ve insanlara mutlu olmanın sırrının daha çok sahip olmaktan geçtiği öğretilmektedir. İskender bir kahveye gider ve oturup kendi kendine söylenmeye başlar. "Nasıl İsyen Etmem" Türk filmindeki "kaç para ulan bir flüt" sözünü kullanarak filme bir gönderme yapılmıştır. İskender kahvede otururken yanına bir adam gelir ve apabos arıyorsan beni takip et der. İskender'i eski bir eve götüren adam kapıyı açar ve içeride 90'lara ait tükenen her şey vardır. Adam kapitalizm eleştirisi yaparak konuşmaya başlar.

İskender: Ne burası böyle ya.

Gizemli Adam: Burası 90'lardan sonra kalan tek yer herkes bunun peşinde şuan.

İskender: Sebep.

Gizemli Adam: Çünkü türümün farkına vardım. Hayat 90'lardan sonra tamamen tüketmek üzerine kurulmaya başlandı. Apabos dediğiniz şeyde bunun ilk kurbanlarından oldu. Buradaki her şey bir dönem çok kullanılan ama sonra yüzüne bile bakılmayan eşyalarla dolu bunları saklamamızı istemiyorlar, çünkü bunların yerine yenileri gelecek ve yeni gelenlerin hiçbiri bunlardan iyi olmayacak. Bize kötüyü sunuyorlar çünkü güzel şeylerin farkına varmayalım istiyorlar.

Gizemli adam tüketim toplumunu uzaylıların yönettiğini düşünmektedir. Apabosu bulup İskender'e verirken iki adam içeri girer ve İskender ile gizemli adamı silah zoru ile kaçırlar. İskender adamların elinden kaçmayı başarır.

İsmail Mecnun'un kafasında beyninin içindeki kıvrımlar ile oynamaktadır. O oynadıkça Mecnun'un hareketleri garipleşmektedir. Bu sahnede bir ironi yapılmaktadır, bir önceki sahnede uzaylılar tarafından yönetildiğini düşünen gizemli adam, bir sonraki sahnede kendi beyninin içinde sıkışıp kalmış Mecnun ve kendi beynine müdahale edememektedir, İsmail beynin kıvrımları ile oynadıkça Mecnun tepki vermektedir. Burada bizlerin de beynimize dışarıdan gelen müdahaleler ile yönetildiği mesajı verilmektedir.

Leyla Mecnun'un başında bekleyip onun elini tutmaktadır. Leyla elini tuttuğu için kalbi acıyan Mecnun'un çıkabileceği kapılardan biri açılır ama elini bıraktığı anda kapı kapanır.

İskender, Erdal'ın yanına gelir ve bütün gün yaşadıklarını anlatır ve Erdal'da aradığı oyuncuğu bulur. Aslında aradıklarımız çok uzakta değil yanı başımızdadır. İskender apabosu alıp Mecnun'un rüyasında girer.

Leyla Mecnun'a dokundukça kapı açılır ama elini çektiği anda kapı tekrar kapanır.

İskender, rüyadan uyanır ama Mecnun'un kendine gelemediğini herkese söyler. Erdal kapıyı Yavuz'un açabileceğini söyler. Berkcan kendi de açabileceğini söyleyince Berkcan'ı bayıltırlar ve Berkcan Mecnun'un rüyasına girer. Kredi kartı ile kapıyı açmaya çalışan Berkcan başarılı olamaz. Burada ironi yapılmıştır, sevginin açabileceği bir kapıyı para ile açamazsınız. Yavuz hastaneye gelip onları bulur ve eter koklayıp rüyaya girer. Zeynep'te gitmek ister ve

Yavuz'la birlikte giderler. Mecnun'un aynasına geldiklerinde Yavuz'u hırsız olarak değil namusu ile para kazanan biri olarak görürüz, Zeynep ise kanatları olan bir melektir.

Mecnun, Ferdi Tayfur'u çok sevdiği için kafasının içinde Ferdi Tayfur şarkıları çalmaktadır ve İsmail abi ile birlikte söylemektedirler. Bu sırada yanlarına Yavuz ve Zeynep gelir. Yavuz kapıya doğru gider ve açmaya çalışır.

Hastane odasında Leyla Mecnun'un başında beklemektedir. Doktor ve Aksakallı Dede Mecnun'un durumu hakkında konuşmaktadır. Doktor duyu organları kapalı olduğu için bilincinin kapalı olduğunu söyleyince Dede'nin aklına duyu organlarını harekete geçirmek gelir. Ferdi Tayfur kaseti bulup Mecnun'a dinletmeye karar verirler. Sesi güzel olan herkesi bayıltıp Mecnun'un rüyasına yollarlar ve Mecnun'u kendine gelmesini beklerler ama Mecnun rüyasında şarkı söylemeye gelen adamlarla "Popstar" yarışması yapar. Şarkı yarışmalarına gönderme yaparlar. Popüler kültür ürünü olan televizyon burada kendi popüler kültür ürününü olan şarkı yarışmaları yaratmıştır. Burada şarkı yarışmaları ile dalga geçilerek üstünlük kuramı ile gülme eylemi gerçekleşmiştir. Son aday olarak Erdal gelir ama kendini Orhan Gencebay'a benzetmiştir ve onun şarkısı söylemeye başlar. Bu sahnede arabesk kültür aşağılanarak komedi ögesi haline gelmiştir. Diziyeye hâkim durumda olan arabesk kültür fakir olan Mecnun'un zevkleri arasındadır. Erdal Bakkal'ı kendini Mecnun'un kafasındaki aynada tuzluk olarak görmüştür. Mecnun kafasında Erdal bakkalı tuzluk olarak düşünmektedir, dizinin alternatif finalinde de aslında Erdal bakkalı hep tuzluğa bakarak hayal ettiğini göstermişlerdir. Mecnun olanlardan sıkıldığı için herkesi göndermek ister, Erdal Bakkal Mecnun'un öleceğini düşünüp ondan helallik almanın derdindedir.

Erdal uyanınca Dede ona ne olduğunu kapının açılıp açılmadığını sorar, Erdal "Popstar" yarışmasına gönderme yapar.

Erdal: Sonuç bilmiyorum hocam ben iyiydim yani iyi olduğumu düşünüyorum. Jüri taktı bana yani biraz kıllardı böyle orijinal bir şey yaptığında tepki koyuyorlardı tuhaf bir jüri.

Leyla doktor diye bağırarak yoğun bakımdan çıkar. Mecnun'un yaşamsal işlevleri durmuştur, doktor Mecnun'a kalp masajı yaparak bu sırada Mecnun'un kafasının içi sallanmaya başlar. Mecnun ve İsmail kafanın içinde sıkışmışlardır, Mecnun kendi çıkamadığı için İsmail'i uyandırır ve kafasından çıkartır.

Aksakallı Dede, Leyla'yı ikna edip Mecnun'un rüyasına girmesini sağlar. Leyla ikna olup Mecnun'un rüyasına girer ve aynadaki yansımasına bakar, yansımadaki Mecnun'u görür. Leyla

ile Mecnun efsanesine göre aşk karşındaki kişiyi kendi bedeninde görmektir. Bu sahnede Mecnun kendi kafasında Leyla'yı kendi olarak görmesi Leyla'da kaybolup kendini bulması anlamına gelmektedir. Leyla aynadan Mecnun'un eline uzanır ve elini tuttuğu anda kapı açılır. Kapı açılınca Mecnun'un kalp atışları normale döner. Hastanede bekleyenler Mecnun'un kafasının içine girerler ve açılan kapıdan geçip kurşuna aramaya başlarlar. Kurşunun yerini bulurlar ama çıkartamazlar. Mecnun hayata dönmüştür.

5.6.5. Bölüm 27 Uzay 2. Sezon

Mecnun ve Arda, Leyla'nın evin bahçesine gelip Leyla'yı görmek için beklemektedir. Leyla'nın Mecnun ile görüşmesini engellemek için babası Leyla'yı eve kapatmıştır. Metin, Arda ve Mecnun'u görür camdan onlara Leyla'nın daha önceki bölümlerde hikâyesi olan taşıyı atar ve onları bahçeden kovar.

Yavuz, Zeynep'e Küçük Prens kitabını okumaktadır. Küçük Prens'in cam fanusundaki çiçeği Zeynep'e benzetmiştir Yavuz. Yanlarına Zeynep'in arkadaşı Berkcan gelmiştir ve Yavuz'un ortalarda olmadığı zamanlarda neler yaptığını sormaktadır. Yavuz ve Berkcan kavga ettiği için Zeynep yanlarından kaçmıştır.

İskender taksi ile Erdal'ın bakkalının önüne gelmiştir. Erdal bakkalın çatısına baz istasyonu taktirmiştir. İskender bu duruma çok sinirlenir.

Daha önce İskender'e yardım edip apabos oyuncağı veren gizemli adam sahilde halkı etrafına toplamış konuşma yapmaktadır.

Gizemli Adam: Onlar her yerdeler, bizden boyun eğmemizi itaat istiyorlar.

İsmail: Kimler?

Gizemli Adam: Güzelliklerin farkına varmamızdan korkuyorlar, bizi kötü olanı tüketmeye mecbur bırakıyorlar.

İsmail: Kim ki onlar?

Gizemli Adam: Bizim gibi görünüp sanki bizden biriymiş gibi davranıyorlar, kalabalık denen o kafesin içine sokuyorlar bizi, hepimizi yalnız bireyler haline getiriyorlar.

İsmail: He ne oldu öyle sallıyorsunuz başınızı, bir şey anlamış gibi, kot ceketli bir şey anlatmaya çalışıyor orada.

Gizemli Adam: Onların asıl istediği...

İsmail: Sende bırak be kardeşim Allah Allah kim onlar onu soruyoruz.

Gizemli Adam: Uzaylılar.

Gizemli adamın bu cevabı sonucu etrafındaki herkes dağılmıştır. Burada kapitalizm eleştirisi ile başlayıp durumu komediye çeviren bir sahne vardır.

Erdal bakkal baz istasyonu taktırdığı için ona herkesle bedava konuşacağı bir telefon verirler.

Dünyayı izleyen uzaylılar vardır, bu uzaylılar dünyadaki sevginin kaynağını bulmak isterler, Erdal Bakkal'ın taktırdığı baz istasyonları sayesinde dünyadan sinyal almaya başlarlar. Erdal bedava olduğu için herkesle konuşmaya başlar. Mecnun bakkala gelir ve Yavuz oradadır, Yavuz'un Leyla'nın evine girmek için yardım ister.

Bir adam gelip Erdal Bakkal'a taş var mı diye sorar, Erdal ne olduğu anlamaz. Etrafta sokaktaki taşları toplayan bir sürü yabancı vardır. Sahilde taş toplayan bir uzaylıyı gören İsmail taşları neden topladıklarını sorar adam da uzaylı olduklarını incelemek için topladıklarını söyler. İsmail uzaylıya uzayda iş olup olmadığı sorar, uzaylının cevabı “gemide adamın olacak yoksa çok zor” olur, günümüz sistemine gönderme vardır.

Leyla hava almak için evden dışarı çıkmak ister ama annesi izin vermez. Leyla sinirlenip balkona çıkar ve bir uzaylının taşını aldığı görür ve balkondan bağırmaya başlar. Leyla'nın bağırduğunu duyan annesi kime bağırduğunu sorar, uzaylıya bağırduğunu söyleyen Leyla'ya annesi hasta muamelesi yapar.

Şekil 3 3Leyla ile Mecnun Uzay Sahnesi 27.bölüm 15:00:00

Şekil 3 incelendiğinde uzayda yaşayan insanların dünyayı ne kadar küçük gördüklerinin hem fiziksel hem de psikolojik olarak görmekteyiz. Dünyadaki insanların arabesk kültürlerini aşağılayarak üstünlük kuramı etkileri verilmiştir, bu öğelere uzay gemisinde yer vererek uyumsuzluk kuramı ile mizah yakalanmıştır.

Uzaya götürülen bütün taşlar inceleme başlarlar. Tektaş gören gemi kaptanının eline alır ve onun ne olduğunu sorar.

Kaptan: Bu ne?

Tayfa: Tektaş, yani öyle diyorlar.

Kaptan: Böyle değersiz şeyleri sokmayın uzay gemisinin içine. Hanımefendi kim getirdi buraya?

Tayfa 2: Ben getirdim kaptan nasıl ama taş.

Kaptan: Götürün bunu dünyaya sit com yazsın.

Burada durum komedilerine ve para ile değerli kılınan ama değersiz olan maddelere gönderme vardır. Kendi de komedinin bir türü olan dizi üstünlük kuramını kullanarak diğer komedi dizilerini eleştirerek izleyici üzerinde gülme eyleminin gerçekleşmesini sağlamıştır.

Mecnun ve Yavuz, Leyla'nın evinin bahçesinde beklemeye başlarlar. Camdan Leyla'nın odasına girerler.

Leyla: Ya bir de ne oldu biliyor musun daha demin?

Mecnun: Ne oldu?

Leyla: Uzaylı taşımı kaçırdı.

Mecnun: Taşımı niye kaçırsın ya ne yapacak ki senin taşını?

Yavuz: Mecnun kız cümle uzaylı kelimesini de kullandı sen taş mı takıldın.

Mecnun: He.

Leyla: Sen bir kere bir kızla beraberdin kafede ben inanılmaz sinirlenmiştim, sizin önünüzden geçip duruyordum, o en sinirli anımda yerden bir tane taş buldum, tam cama böyle vuracakken yakalandım ya ben size, o anda ben ne yapacağımı bilemedim, o taşla koşmaya başladım. Ondan sonra çantama atmıştım, kaldı biz bir süredir beraber yaşıyoruz. İşte uzaylı geldi onu aldı gitti.

Uzaylılar taşlardan kamera gibi dünyadaki aşkları seyretmektedir. Bukowski ve Kafka'dan bahseden iki sevgili gösterirler. Burada Bukowski'nin metinlerin cinsel içeriğine gönderme yaparlar. "Bu adam Bukowski 'ye bağladığına göre niyeti belli" der.

Mecnun eve gelir Aksakallı Dede'ye yarın Leyla'yı kaçıracağını anlatır. Dede burnuna kötü kokular geldiği yapmamasını söyler.

Uzaylılar taşları incelemeye devam ederler. Leyla'nın taşını incelerken, aradıkları gerçek aşkı bulduklarını düşünürler ve Leyla ile Mecnun'u uzay getirmeye karar verirler. Uzaylı Leyla'nın odasına gelir ve Leyla'yı vakum cihazı ile çeker. Annesi ve babası odaya gelince Leyla'yı bulamazlar, Mecnun'un kaçırdığını düşünüp onu aramaya giderler. Uzaya gelen Leyla kendine gelir ve karşısında taşını kaçıran uzaylıyı görür.

Metin trafik polisini alıp, Mecnun'un evine gider. Mecnun'un evinin bahçesinde herkes toplanır ama Leyla'yı bulamazlar kimin kaçırdığı belli değildir. Trafik polisi Metin'e üflemesi için alkolmetreyi uzatır ama üflemez.

Uzayda Leyla'ya diğer gezegenlerden canlılar gösterilir ve taşlarla ne yapmak istedikleri anlatılır. Uzaylılar kendi kalpleri atmadığı için dünyalılarını incelemek isterler. Leyla ile Mecnun'un onlara aşkın sevginin nasıl olduğunu öğretmelerini isterler. Leyla ile Mecnun'u parçalayıp onları inceleyeceklerdir.

Trafik polisi ile kavga eden Metin ve İskender karakola giderler, Leyla hala kayıp olduğu için onu bulmaya çalışırlar ama polisler onlarla ilgilenmez. Mecnun Leyla'yı uzaylıların kaçırdığını düşünmeye başlamıştır.

Uzaylılar Leyla'yı bağlayıp, Mecnun'un gelmesi beklemektedir. Gemidekilerden biri Leyla'nın kalbini dinlemek ister, kendi kalbi olmadığı için merak ettiğini söyler.

Uzaylılardan biri Mecnun'u kaçırmak için dünyaya gelmiştir, Mecnun'u bulur ama kaçıramaz Mecnun'un beyninde kurşun olduğu için Mecnun uzaya gidememektedir. Uzaylı makinanın çalışıp çalışmadığı test etmek için az sakallı dedeyi kaçıırır.

Arda babasına olanları anlatır, babası Mecnun'u takip etmesi söyler, o Leyla'yı bulunca gidip kurtarırız der. Arda Leyla'yı uzaylıların kaçırdığını söyler babasına ama bu fikre inanmaz. Berkcan yanlarındadır ve uzaylıların var olduğunu söyler.

Arda: Ya baba bırak Mecnun delirmiş ya uzaylıların falan kaçırdığını düşünüyor Leyla'yı.

Berkcan: a dalga mı geçiyorsun olabilir abi öyle bir şey uzaylılar olabilir.

Arda: Abi ne uzaylısı yapma

Berkcan: Mesela uzaylıların olmadığı düşün Messi'yi nasıl açıklayacaksın hadi Messi'yi geçtim Sabri'yi nasıl açıklayacaksın.

Arda: Sabri.

Berkcan: Sabri'yi nasıl açıklayacaksın, Kayahan'ı nasıl açıklayacaksın.

Yedek olmaktan sıkıldığı için kötü karakter olan yedek Kamil tekrar iyi olmak ister ve Aksakallı Dede'ye iyi biri olmak istediğini aralarına girmek istediğini söyler.

Mecnun bakkalın önünde Kaan'la konuşmaktadır. Kaan'dan Leyla ile ilgili akıl alır, Kaan bu durumdan bıkmıştır ve ayrılması gerektiğini söyler. Mecnun sinirlenip Kaan'a "bozuk düşün musluğu der" Erdal bakkal Mecnun'u cep telefonu ile arar ve ettiği küfrün ne anlama geldiğini sorar.

Mecnun: Ama şey gibi düşün bunu nasıl diyeyim böyle soğuk suyu açtığında hani sıcak su fazla geliyor diye, böyle soğukla sıcak ayarını yapıyorsun ya onun yaptığını sandığın anda hani kaynar dökülüyor duştan, he işte onun gibi düşün.

Uzaylı Mecnun'u bakkalın önünde bulur kaçırmaya çalışır ama kaçıramaz, nedenini anlamadığı için bu kez de Kaan'ı ve Erdal'ı kaçırmayı dener ve kaçıır. Gizemli adam, Arda'nın babasının arabasına biner ve onlara anlatmaya başlar. Özel bir gözlük sayesinde uzaylıları görebileceklerini söyler. Arda o gözlüğü saklandığı yerden çalmak için Yavuz'dan yardım ister. Arda kapıyı açarsa Zeynep'in gözlerini açtıracağını söyler ve Yavuz'u ikna eder. Yavuz gözlüğü çalar ve Arda'ya verir. Arda gözlüğü takar ve herkesi doktor olarak görmeye başlar. Uzaylı adam Mecnun'u kaçırmak için herkesi kaçırmaya başlar. Geminin kaptanı sinirlenmiştir ve uzaylı adamı gemiye geri çağırır.

Uzaylılar, Mecnun uzaya gelememesi için onun kalbini sökmek isterler, bunu öğrenen Leyla bir şey yapmak ister. Uzaylılardan biri Leyla'ya üzülüp yardım etmek ister ve dünyaya gidip Mecnun ile konuşacağını söyler. Dünyaya gelen uzaylının adı Zekiye'dir, iyi kalpli yardım sever olan bu uzaylının ismi 1987 yılında yayınlanmaya başlanan "Uzaylı Zekiye" dizisinden esinlenilerek verilmiştir.

Çiçekçinin oğlu Melül'ü incelemeye alan uzaylılar Melül'ün bakışlarının sebebinin sınav mağduriyeti olduğunu anlarlar. Günümüzde yapılan sınavlara bir eleştiri vardır, çocukların sürekli yarıştırdığı ortamda öz benliklerini kaybederek yaşamalarını anlatmaktadır.

Uzaylı Zekiye dünyaya gidip Mecnun'u aramaya başlamıştır, İskender ile karşılaşan Zekiye, İskender'e âşık olur ve bayılır.

Arda, Mecnun'u kaçırmaya gelen uzaylıyı bulur ve babasının yanına götürür. Arda'nın babası uzaylıya para teklif eder ve Leyla'yı kurtarması için Arda'ya yardım etmesini söyler, uzaylı da kabul eder.

Zekiye olanları Mecnun ve İskender'e anlatır, İskender olanlara inanmaktadır zorlanır ama inanır. Mecnun'un kafasında kurşun olduğunu öğrenen Zekiye, Mecnun'un neden kaçırılmadığını anlar. Mecnun, Leyla'yı kurtarmak için uzaya gitmek ister, gidebilmesi için bir yol ararlar. Mecnun'a özel bir kostüm giydirirler ve onu uzaya götürürler. Uzayda kaçırılmış herkesi kurtarırlar ve dünyaya yollarlar. Geminin kaptanı Leyla ile Mecnun'u kaçarken yakalar ve etrafa ateş eder, kargaşadan yararlanan uzaylılardan biri (dünyaya gidip para getiren) gezegenin yönetimini ele geçirmeye çalışır ve insanları ikna etmek için dünyadan getirdiği paraları kullanır. Bölüm başından itibaren kötülük yapan uzaylılar parayı görünce korkarlar, asıl kötülüğü paranın getirdiğine inanırlar. Gemide savaş çıktığı için gemi patlamak üzeredir, Leyla ile Mecnun gemiden atlamaya karar verirler ve atarlar. Atladıkları zaman etrafa bakarlar ve başka bir gezegende saksının içindeki çiçeği yiyen bir koyun görürler. Küçük prens kitabındaki bir bölüme gönderme vardır. Leyla ile Mecnun ilk kez uzayda birbirlerini öperler.

5.6.6. Bölüm 52 Paralel Evren 2. Sezon

Dizi oyuncularını arasındaki anlaşmazlıklar nedeniyle dizinin 3 ana karakteri diziden ayrılmıştır. Mecnun'un sevgilisi Leyla yerine iki yeni Leyla karakteri diziye girmiştir. Yavuz sevgilisi Zeynep ile ayrılmıştır ve yeni bir sevgilisi vardır, adı Eylül'dür. Arda yerine bir karakter gelmemiştir. Dizinin bu bölümünün adı paralel evrendir ve "Fringe" dizisine göndermeler vardır.

Mecnun ve Yavuz bahçede oturup konuşmaktadır. Mecnun iki Leyla arasında kalmıştır. Nurten'in yeğeni Leyla yanlarına gelir oturur ve derdini anlatır ama sesi çıkmadığı için kimse onu duymaz.

İsmail güvenlik görevlisi olarak yeni bir işe girmiştir. Boş bir binanın içinin güvenliğini sağlamaktadır.

Yavuz Leyla'yı bahçe kapısına götürür ve İskender ile karşılaşır. İskender kendine köfte arabası bulmuştur ve eve getirir onun içinde yemek satmayı planlamaktadır. Mecnun gece kendinden geçip sarhoş olarak uyumuştur. Kalktığına babasını yemek masasında bulur, her zamankinden farklı olarak giyinmiş olan İskender'in konuşması da farklıdır. Evlerindeki az sakallı dede Sebastian olmuştur ve hizmet etmektedir. Sahilde yürürken çiçekçi ile karşılaşan Mecnun, çiçekçinin oğlu yerine başkasını oğul diye sevdiğini görür. Şirin ve Benjamin ile karşılaşan Mecnun onların karakterlerinin değiştiğini görür. Şirin ile konuşan Mecnun olayları anlatır ve Şirin, Mecnun'un başka bir evrene ait olduğunu anlar.

Ait oldukları diğer evrende İskender köfte arabasını bakkalın önüne getirmiş köfte satmaktadır. Kaan, Erdal bakkala orak olmuştur, Erdal bakkal bu duruma çok sinirlenmiştir.

Şirin, Mecnun'a paralel evrenleri anlatmaktadır, buldukları evrene ait bir Mecnun daha vardır ve gerçek kimliğini gizlemek için bir şirketin muhasebe bölümünde çalışmaktadır, gerçek görevi ise gizli ajanlıktır. Şuanda kaçırılmıştır ve gerçek evrenden gelen Mecnun, Şirin ile birlikte paralel evrendeki Mecnun'u kurtarmaya gideceklerdir.

Zeynep her yerde Mecnun'u aramaktadır. Sahile gidip İsmail'e Mecnun'u sorar ama kimse onun nerede olduğunu bilmemektedir.

Mecnun, paralel evrendeki Şirin ve Benjamin Matrix filmindeki başrol oyuncularının kostümlerinden giymiştir. Filmin kurşun sahnesini canlandıran Mecnun'a ses efektleri yardım etmiş ve Matrix filmine gönderme yapılmıştır. Paralel evrendeki Mecnun'u kurtarmaya giderler ama kurtaramazlar ve dönerler. Mecnun ortalıkta gezinirken evrenler arası geçiş sağlayan bir kapı bulur ve kapıdan çıkar.

Mecnun evrenler arası geçiş kapısından geçer ve başka bir evrene gelir, uyanınca kendini yatağında bulur, babasının yanına gider ve olanları anlatır ama babası inanmaz ve Mecnun'u doktora götürürler. Doktor Mecnun'a deli teşhisi koyar. Mecnun geldiği bu gezegeni ait olduğu gezegen sanır ama değildir ve bu gezendeki Mecnun akıl hastanesindedir, bu Mecnun'u gören doktor onun akıl hastanesinden kaçtığını düşünür.

Bakkalın önünde oturan Erdal ve İskender farklı konulardan konuşmaktadır, gerçek dünyada Mecnun kayıp olduğu için babası her yerde onu aramaktadır, Erdal ise bakkalının derindedir.

İsmail işyerinde uyumaktadır, gece vardiyası İsmail'e zor gelmiştir ve olan olayları birbirine karıştırmaya başlamıştır. Zeynep her yerde Mecnun'u aramaya devam etmektedir, Şirin'in evine gidip, Şirin'e Mecnun'u sormaktadır.

Mecnun kendini anlatmaya devam eder ama babası ve doktor ona inanmazlar, doktor tedavi olarak Mecnun'a elektro şok vermeye karar verir. Doktor, Mecnun'a elektro şok verince Mecnun başka bir evrene geçiş yapar.

Yeni geldiği evrendeki Mecnun, annesinin yanına Almanya'ya gitmiştir. İskender Mecnun'u görünce bu evrendeki oğlu sanır ve çok sevinir. Buldukları evrende olup bitenleri anlatmaya başlar. Bu evrende mahalledeki herkes bir şekilde istediklerini elde etmiş ve başarılı olmuşlardır. Başarısız olan ve mahallede kalan sadece İskender'dir. Erdal bakkal bir markete ortak olmuş ve çok zengin olmuştur. İsmail gemide işe girmiştir ve balık tutup satmaktadır. Yedek Kamil Aston Villa'ya transfer olmuştur(eniştesi malzemeci olduğu için onu yanına aldırıştır). Yavuz ve Zeynep evlenip Ankara'ya yerleşmişlerdir ve çocukları olmuştur. Aynı mahallede kalan İskender sadece mutlu değildir. Mecnun bu evrendeki İskender'i mutlu etmek için diğer evrende çok mutlu olduklarını ve bir arada olduklarını söyler. Mecnun bulunduğu evrende Şirin'i bulur ve başına gelenleri anlatır ve Şirin'den yardım ister. Şirin ve nişanlısı Telat abi Mecnun'un söylediklerine inanmazlar ama yardım etmeye çalışırlar.

Mecnun'un ait olduğu evrende babası mahalleliyi toplamış İsmail'in çalıştığı yere gitmişlerdir ve Mecnun'u nerede olduğunu bulmaya çalışmaktadırlar.

Şirin, Mecnun'a yardım etmek için onu hocasının yanına götürür, farklı evrenlerde Mecnun ve mahalleli aynı anda bulunmaktadır.

Mahalleli olanları görüşürken paralel evrene açılan kapı açılır ve Mecnun'un ilk gittiği evrendeki Şirin bu evrene gelir. Mecnun'un şuan başka bir evrende olduğunu mahalleliye anlatır. Babası başka bir evren olması değil haber vermeden gitmesine kızmıştır Mecnun'un. Mecnun'u ait olduğu evrene götürmek için plan yaparlar ve evrenler arası geçiş sağlayan kapıdan geçip Mecnun'u aramaya karar verirler.

Mecnun bulunduğu evrende Şirin'in hocasını anlattıklarını dinlemiştir, hoca Mecnun'a bir ilaç vermiş ve kendinden geçerek evrenler arası seyahat yapabileceğini söylemiştir. İlaç içen Mecnun gene kendi odasında uyanmıştır. Aşağıya babasının yanına inen Mecnun, İskender'i Şirin baba olarak bulur, Şirin ise Şirine olmuştur. Şirinler çizgi dizisine gönderme yapılmıştır. Baba karakterini canlandıran ve herkesi yönete İskender çizgi dizideki Şirin baba olmuştur.

Şirin ise kadınlık özellikleri ile dikkat çeken bir karakter olduğu için çizgi dizideki tek kadın karakter olan Şirine olmuştur. Sosyalizm teması hâkim olan çizgi dizide olduğu gibi burada da birlikte çalışıp birlikte yemektirler. Bilge bir karakter olan Şirin babanın önünde kitaplar vardır. Şirine ise etraftaki çilekleri toplamaktadır. Mecnun Erdal bakkalı merak eder ve onu görmeye bakkala gider. Bir önceki evrende hocanın verdiği ilaçlardan birini içer ve başka bir evrene geçiş yapar. Bu geldiği evrende babasının görüntüsünün içinde Yavuz'un sesi vardır.

Yeni bir evrene geçiş yapan Mecnun kendi ile karşılaşır ve oradan da uzaklaşır. Kendi odasında uyanan Mecnun duvarda İsmail YK, Ajdar, Serdar Ortaç ve Demet Akalın posterlerini görünce hemen o evrenden uzaklaşır.

Mahalleli evrenleri gezmiş ama Mecnun'u bulamamıştır. Herkes gittiği evrende kendi hayatını gözden geçirmiş ve en iyi oldukları evrenin sahip olmadıkları başka bir evren olduğuna karar vermişlerdir. Mutlu oldukları evrende İsmail'in bir işi vardır, Erdal'ın bakkalı vardır, Zeynep son modeli bir motora sahiptir. Yavuz, Eylül'e bankta Nilgün Marmara'nın "Kuş Koysunlar Yoluna" şiirini okumaktadır. Şirin çok önemli bir bilim insanı İskender ise taksicidir. Evren'den geçiş yapacakları sırada Mecnun'da başka bir evrene geçmek için aynı mekâna gelir ve karşılaşırlar. Buldukları evrende kalabilmek için bu evrendeki kendilerini kaçırlar ve onların yerine geçmeye karar verirler. Bakkala gidip çay içip ne yapacaklarına karar vermek isterler. Bakkala gidip Kaan'dan çay isterler ama Kaan çayın ne olduğunu bilmemektedir onlara bunu ilk defa duyduğunu söyler.

Mahalleli çayın olmadığı duyunca kendi evrenlerine gitmeye karar verirler ve evrenler arası geçiş yapacakları yere gelirler. Zeynep Mecnun'un arkasında onu koklar ve onun kendi evrenlerine ait Mecnun olmadığını söyler. Bayılıp bağladıklarını Mecnun'un ağzını açarlar ve Mecnun olanları anlatır. Zeynep, Mecnun'u çözer ve evrenler arası geçiş yapılan kapıdan bütün mahalleli geçer Mecnun tam geçecekken kapı kapanır ve bir daha açılmaz. Mecnun çözüm ararken Yavuz Eylül'ün babasında ilaç bulabileceğini söyler. Eylül'ün babası Mithat Körler'dir. Mecnun'u şarkı söyleyerek uyuturlar ve ait olduğu evrene yollarlar.

Mecnun evrenden evrene gezerken ilk aşkı ve unutmadığı Leyla'yı aramamıştır. Aksakallı dede neden aramadığı sorduğunda bulamamaktan korktuğu için aramadığı söylemiştir.

5.6.7. Bölüm 62 Dönüş 3. Sezon

Üçüncü sezonun ilk bölümünde İskender kalp krizi geçirdiği için hastanede yatmaktadır. Doktor ve hemşire başında beklerken yanlarına hasta bakıcı ve hastanın durumunu sorar, doktor durumun aynı olduğunu söyleyince hasta bakıcı hastanın bağlı olduğu aletin fişini çekmek ister, bu zamandan sonra hastanın iyileşmeyeceğine karar verir. Doktor ve hasta bakıcı kendi aralarında tartışırken İskender kendine gelir ve uyanır. İskender, doktor ne kadar zamandır uyuduğu ile ilgili bilgi alır. İki haftadır uyuyordur ve iki haftada hiçbir şeyin değişmeyeceğini umarak hastaneden ayrılır. Mahallenin girişindeki Kireçburnu tabelası sökülmüş yerine Cınnet Mahallesi tabelası asılmıştır. Evine gelir çay içerken içi içini kemirir ve mahalleye dolaşmaya çıkar. Sahile doğru gider sahilde masalar vardır ve bir adam yanına yaklaşır İskender'e ne yaptığını sorar. İskender yaşadıklarını anlatmaya başlar adam İskender'in anlattıklarını umursamaz. Adam sahili satın almıştır ve o da halka sahip olmadığı bir şeyi satmaktadır emek olmadan para kazanmaya çalışmaktadır. Halka ait olan bir alan halkın gözü önünde halka tekrar satılmaktadır.

Erdal bakkal yoga merkezi olmuştur, mahallenin rahatlama merkezi olan bakkal yoga merkezi olmuştur ve rahatlamak isteyen insanlara hizmet satmaktadır.

Erdal markette tanıtım elemanı olmuş ve sucuk kızartıp satmaktadır. İskender ve Erdal markette karşılaşır, İskender üzüntüden fenalaşır ve kalp krizi geçirir. İsmail, Şekerpare'yi aramak için İzmir'e gelmiştir. İzmir'de denize bakan İsmail'in yanına bir adam gelir ve denize doğru seslenir. Köyden kente göçü konu alan eski Türk filmlerindeki "seni yeneceğim İstanbul" sahnelerine gönderme yapılmıştır. Her deniz gördüğünüz memleket İstanbul değildir.

Sahildeki Adam: Hadi bakalım İstanbul sen mi büyüsun ben mi? Yeneceğim seni İstanbul.

İsmail: İstanbul mu? İstanbul değil ki burası.

Sahildeki Adam: Değil mi?

İzmir'de herkese Şekerpare'yi anlatır ve tanıyıp tanımadıklarını sorar. Kimse tanımaz Şekerpare'yi ve vazgeçmesini söylerler. İsmail vazgeçmez aramaya devam eder ve duvarda bir afiş görür, afişte "Kukla Tiyatro – Mecnun, Şekerpare, İsmail" yazıyordu.

Dizideki sahne geçişlerinde bir sonraki sahenin müziği çalmaya başlar ve sahne devam eder, sahne bitince bir sonraki sahne başlar müzik devam eder.

Yavuz, sokak sanatçısı olarak hayatına devam etmektedir, yoldan geçerken Yavuz'un sesini duyan bir yapımcı ona iş teklif eder. Yavuz da kabul eder.

Mecnun aşkından çöllere düşmüştür ve çölde kutup ayısı ile karşılaşmıştır. Kutup ayısı ile çölün ortasında tavla oynamaktadır.

Erdal, İskender'i hastaneye getirmiştir. Hastanede yatan İskender'e doktorlar bilgi vermektedir. İskender'de kronik kalp krizi hastalığı vardır. Bu sahnede doktorlar dizisine gönderme yapılmıştır. Hastane odasında bir doktor ve çok sayıda asistan hastanın durumu hakkında kritik yaparlar ve bir daha ki yaza görüşmek üzere diyerek ayrılırlar. Doktorlar dizisi her yaz gündüz kuşağında yayınlanmaktadır.

İskender, Erdal'a bakkalın başına ne geldiğini anlatır. Bakkalın bir mahallenin kalbi olduğunu düşünen Erdal, bu gidişe bir son vermek için plan yaparlar. Hastaneden ambulans çalıp yoga merkezini basmaya giderler. Merkezdekiler onları polise şikâyet eder ve karakola giderler. Erdal polisleri bakkalın önemi konusunda ikna etmeye çalışır ama ikna edemez ve komiserin masasına yumruk attığı için nezarete düşerler.

İsmail Kukla Tiyatrosunu bulur ve izlemeye başlar, sahnede kendi kuklası ve Mecnun'un kuklası vardır. Sahneden İsmail diye bağırılması ile İsmail hop diye seslenir. Oyun bitince gösteriyi düzenleyen kişi ile bir araya gelen İsmail ona Şekerpare'yi sorar. Kuklacı adam kuklaları İsmail'e verir ve Şekerpare ile nerede buluşacağını söyler.

Mecnun çölde kutup ayısı ile muhabbet ederken çöle müteahhitlerin geldiğini görür ve yaşam merkezi kuracaklarını söyler.

İskender nezarete fenalaşır, onları kurtarmaya Aksakallı dede gelir, dede onlara nezarete ders verir. Mahalleyi terk edip gittikleri için yerlerini başkalarının doldurduğunu söyler ve "doğa boşluğu affetmez" der. Ekibi toplayıp mahalleyi bir araya getirmeye teklif eder ama küçük bir sorunları vardır, dede de nezarete atılmıştır. Nurten ve yeğeni Leyla onları nezaretten kurtarmıştır. Bütün mahalleyi toplamaya giderler.

Yavuz bir parkın çay bahçesinde şarkı söylemektedir ama kimse beğenmediği için çay bahçesinin işletmecisi Yavuz'u döverek kapıya atmıştır. Yavuz kendine gelince ayağa kalkar ve dolaşmaya başlar gittiği her yerde ateş yanmakta ve onun şarkısı çalınmaktadır.

Yavuz koşarak çadırına gelir ve içeri girmek üzereyken Eylül ile karşılaşır. Eylül'e onu neden terk edip gittiğini sorar, Eylül ona sarılır ve susar. Sonbahar ağacın yapraklarını döker Yavuz aslında evlerin camlarından izinsiz giren bir ağaçtır.

Çölün ortasında Mecnun su satmaktadır. Aksakallı dede çöle gidip Mecnun'u eve dönmek için ikna etmeye çalışır. Arkadaşlarını ona ihtiyacı olduğunu ve eve dönmesi gerektiğini söyler. Mecnun'un hikâyesi daha bitmemiştir.

Yavuz ve Eylül konuşurlar, Eylül neden Yavuz'u terk edip gittiğini anlatır. Eylül korktuğu için kaçtığını söyler. İstikrarlı olacağına söz veren Yavuz "bir günde yedi yarış kazanan Halis Karataş gibi olacağım" der. Yavuz çadırına girer, çadırda İskender ve Erdal vardır ama Yavuz aşktan gözleri kör olmuştur onları fark etmez. Yavuz kendine gelir, İskender ve Erdal onu ikna etmek için uğraşmaya başlar. Gece hep birlikte oradan ayrılıp mahalleye dönerler.

Mecnun'da mahalleye dönmüştür, sahilde olanları görür ve şaşırır. İsmail'i arar ve Kireçburnu sahilden "İsmail abi" diye bağırır, İsmail onu İzmir Kordon'dan duyar ve ona cevap verir. Sahildeki işletmeci ile kavga etmeye başlayan Mecnun kafedeki adamlardan kaçmaya başlar. Bu sırada İzmir'de Şekerpare'ye vermek için kuklaları bekleyen İsmail, kukla Mecnun'un düştüğünü görür ve Mecnun'un bana ihtiyacı var diye düşünüp oradan ayrılır. Kuklaları banka bırakıp giden İsmail üstüne not yazar "ceketimi alıp neden gittin".

İskender, Yavuz ve Erdal, az sakallı dedeyi mahalleye geri getirmek için bakım evine giderler. Dede onları görünce heyecanlanır ve hemen yanlarına koşar. Mecnun ve Aksakallı dede de Kaan'ı almaya giderler.

Dizinin doktoru doktorluktan atıldığı için ormanda ilkel koşullarda hasta ameliyat etmektedir. İskender ve arkadaşları doktoru gidip alırlar ve ekibe katarlar. Herkes toplanmıştır mahalleyi kurtarmak için çözüm aramaktadırlar. Kimsenin planı yoktur ve ne yapacaklarını bilemedikleri bir anda İsmail çıkıp gelir ve planı olduğunu söyler. İsmail'in peşine takılan mahalleli kendini berberde bulur kendilerini çeki düzen vermek için İsmail onları buraya getirmiştir.

Mecnun ve mahalledekiler siyah takım elbise giyerek mahalleye giriş yaparlar burada "Behzat Ç." dizisine gönderme vardır. Sahne girişinde bütün karakterlerin isimleri yazar Mecnun'un ismi yazarken "Mecnun Ç." olarak yazarlar. Sahne sonunda bir anda kendilerine gelirler ve normal kıyafetleri vardır üstlerinde.

İlk olarak sahile giderler ve sahildeki izinsiz kafeyi belediyeye şikâyet ederler. Metin'in kurduğu ülke olan "Metonya" yıkılmış onun yerine inşaat başlamıştır ve adı "Betonya"dır. İnşaatı gören Mecnun, İsmail ve Yavuz "çalışacağız Vanya dayı çalışacağız" diyerek Çehov'un Vanya Dayı kitabına gönderme yaparlar.

Erdal bakkalı kurtaramadıkları için dönerci salonunda çalışmaya başlar. Nurten, gotik Leyla ve az sakallı dede evlerde temizlik yaparlar. İskender fırında çalışır, Kaan parkta bilgisayar tamiri yapar. İsmail hamallık, Yavuz da anketörlük yapmaktadır. Doktor kasaplık yapmaktadır. Erdal bakkalın olduğu sahnelerde GOP (graphic over programming)reklam uygulaması ile "Çay Erdal Bakkal'da İçilir" reklamı çıkmaktadır. Bütün mahalle çalışmaya başlamıştır, Mecnun dışında ve gün sonunda 273 Lira kazanmışlardır. Para kazanarak bakkalı alamayacaklarını anlayınca yoga merkezindekileri korkutmaya karar verirler. Erdal yoga salonuna gider ve dayısının mafya olduğunu söyleyerek onları tehdit eder. Yoga merkezdekileri kandıramaz ve geri döner. Yavuz bir anda hırslanıp kalkar ve yoga merkezine gider onları dövüp bakkalı geri alacağını söyler ama daha bakkala gidmeden kapının önünde park eden arabanın şoförü ile kavga edip dayak yer ve geri döner. İsmail onlarla konuşarak ikna edebileceğini söyler ve yoga merkezindekilerin yanına gidip ağlar ve onları ikna eder. Sonra adamların haline üzüлüp çıkmamalarını söyler. Mecnun onları kendi silahları ile vurmaya karar verir, sahilde yoga yapanların yanına Budist rahiplerin turuncu cübbesinden giyerek gider. Herkese Mecnun'a ne yapacağını sorarken yanlarına Kaan gelir ve bütün bunların bir oyun olduğunu onları bir araya getirmek için her şeyi kendi planladığını söyler.

5.6.8. Bölüm 72 Zaman 3. Sezon

İkinci sezonun son bölümünde iki Leyla karakterinin de diziden ayrılması ile diziye yeni bir Leyla karakteri girmiştir. Leyla'nın annesi hastadır ve Leyla çok küçükken annesi ölmüştür.

Mecnun ve ailesi kahvaltı etmektedir, masada onlarla birlikte üç dede vardır, İskender dedelerden bıkmıştır ve Mecnun'a kızar. Mecnun ise iki az olur en az üç dede diyerek gönderme yapar. Mecnun babasının arkadaşının yanında çalışmaya başlar. Leyla'yı sevgili olmaya ikna etmeye çalışan Mecnun başarılı olamaz. Leyla erkeklere karşı güvenini kaybetmiştir ve kimse ile birlikte olmak istemez.

Gotik Leyla, Erdal'dan cep telefonu ister. Gotik Leyla sessiz konuştuğu için dizide alt yazı konmaktadır, dizi burada yayınlandığı kanala gönderme yaparak "cep telefonunu ne yapacak ona reklam alırlar ne dediği anlaşılmaz" der.

Yavuz ve Mecnun sahilde konuşurlar, Mecnun, Leyla ile ilgili Yavuz'dan akıl ister. Yavuz ona yardımcı olur ve onun yolundan gitmesini söyler. Leyla'nın yolundan git peşinden git ya da tümsek olma der. Yavuz çiçekçiye sahte para vererek ondan çiçek almıştır. Çiçekçi Yavuz'a sahte para verdiği için sinirlenir ve onun her gün çiçek aldığını ama para vermediğini söyler.

İsmail yeni bir iş görüşmesine gider, gittiği yer Saatleri Ayarlama Enstitüsü'dür. Enstitüdeki işi İsmail'in sadece saatleri ayarlamak değil aynı zamanda zamanın düzenini korumaktır. Eğer hata olursa bütün dünyanın düzeni şaşacaktır. Burada Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Saatleri Ayarlama Enstitüsü kitabına gönderme vardır. Kitapta enstitüde yapılan işi gereksiz bulan Hayri ile dizideki İsmail aynı özellikteki karakterlerdir. İkisi de yaptığı işi önemsiz bulmaktadır.

Ömer'in yanında çalışan çırağı Ömer'in kızı Leyla'ya âşıktır ve ona aşkını anlatmak için havuçlu tarçınlı kek yapmıştır. Daha önce Issız Adam filminde kadınları etkilemek için havuçlu tarçınlı kek yapan karakterden esinlenilmiştir.

Kaan kız arkadaşı ile okuldan çıkmaktadır, okuldan çıkarken arkadaşını çay içmeye bakkala davet eder. Kız arkadaşı kabul etmeden diğer arkadaşları kızını alışveriş merkezine bowling oynamaya ve filtre kahve içmeye davet eder. Kaan'ın arkadaşı kabul eder ve onlarla gider.

Metonya yıkılmıştır ve Metin bunun sorunlusu olarak candy kasırgasını görmektedir. Okyanus'a kıyısı olan ülkeleri etkilediği için Metonya'nın da etkilendiğini düşünmektedir. Metonya'nın geçmişe açılan bir kapısı bulunmaktadır ve Mecnun bu kapıdan geçerek geçmişe gider. Geçmişe gitmek için kapının önüne gelen Mecnun burada Aksakallı Dede ile karşılaşır ve dedeye, geçmişe gidip Leyla'nın eski ilişkisinde yaptığı hataları öğrenmek istediğini söyler. İskender, çirak ve Kaan'ı yanına alıp nasıl sevgili bulunur kursu vermektedir. Kalp şeklinde kurabiye ve içine maydanozla seni seviyorum yazılmış su böreği yaparak kadınları etkilemeye çalışacaklardır.

Erdal bakkal çocuğu olacağı için yaşlandığını hissetmektedir ve yaşlılardan yaşlılığın nasıl bir duygu olduğu konusunda yardım istemektedir.

İsmail saatlerin başında beklerken kitap okumaktadır, okuduğu kitabın adı "Lador Rüzgârlarının Kozmik Saat Ayarları Üzerindeki Etkisi" dir. İsmail'in uykusu gelir ve uyumak ister ama mesaisinin bitmesine çok vardır. Mesai saatini bitirmek için saatlerden birinin ayarı

ile oynar. İsmail saatle oynayınca herkesin saatleri değişir ve beş saat ileri gidip saat 7:00 olur. İsmail akşam oldu der ve uyumaya gider. Mecnun ulaşmak istediği zamana gitmeye çalışır ama bu kolay olmaz birkaç kez dener.

Erdal yaşlılık korkusu nedeniyle doktora gider ve ortalama yaşam süresi kadar yaşamak istediğini ama yaşlanmamak istediğini söylemektedir. Hep aynı kalmak istemektedir.

İskender, ırac ve Kaan'ı yanından ayırmaz ve gece birlikte uyurlar, aynı yatakta İskender, ırac, Kaan ve Dosto uyumaktadır. İskender gece onlara yarın ne yapacaklarını anlatır kurabiyeleri hazırlayıp yarın onları sevdikleri kızlara götürmelerini söyler. İsmail uykusu alır ve uyanır ama saat daha gece yarısı olduğu için canı sıkılır, saatleri ileriye alır ve sabah olur. Herkes zamanı şaşırmıştır, yatmaya çalışanlar kalkmıştır. Dünyadaki bütün saatleri değiştiren İsmail dünyanın dengesini bozmuştur ve her yer de saatler 7:00 gösterdiği için araştırmalar yapılmaktadır. Yetkililerden açıklama beklenmektedir. Mecnun, Leyla'nın geçmişinde kaybolmuştur ve Leyla'nın hayatında geçmişine ait bir iz aramaktadır. Leyla'nın evine gizlice girip araştırma yapar.

Kaan kız arkadaşını bakkala getirir ve çay içip kahvaltı yapmak ister, kız arkadaşına yaptığı kurabiyeleri ikram eder ve onların tadına bakan kız Kaan'dan etkilenir.

Leyla'nın günlüğünü bulan Mecnun onu okumak ister ama Leyla'nın sesini duyar. Leyla aşağıda babası ve ırac ile birlikte kahvaltı yapmaktadır. ırac kurabiye yapmıştır ve Leyla bunu yiyip etkilenmez ırac kendi yiyip kendi etkilenir. Mecnun babasının yaptığı kurabiyeleri masada görür ve babası yardım ettiği için babasına kızmaya gider. İskender, Mecnun'a yardım karşılığı aldığı paraları gösterirken paraları İskender'in elinden Dosto, onun elinde de Erdal alır ve İskender'e borçlarına karşılık saymasını söyler. Erdal zamanında İskender'e senet imzalatmıştır borcuna karşılık.

Mecnun günlükle birlikte eve gelir, bahçeye çıkar ve günlüğü okumaya hazırlanırken iç sesi onu durdurmaya çalışır okumaması gerektiğini söyler, burada insanın iç dünyasındaki savaşı görürüz doğru ve yanlış kararlarımızın sebepleri ve etkileri üzerine düşünür. Mecnun okuyamaz ve sahile İsmail'in yanına gider. İsmail tüm dünyayı bu saatte ayakta tutmayı başardığı söylemektedir. Mecnun günlüğü okuyup okumamakta kararsızlığından bahseder, İsmail ona geçmişi araştırmaktan vazgeçmesini onun gözlerine bakarak geçmişini paylaşmasını söylemiştir. Bunun üzerine Mecnun günlüğü denize atar ve pişman olur. Geçmişe gidip yaptığı hatayı düzeltmek ister, Leyla'nın günlüğünü almaya gittiği ana döner ve kendini günlüğü almaması için ikna eder. Mecnun kendi kendine sohbet ederken muhabbeti uzatır ve Yavuz bu

duruma el atar. Mecnun kendi kendine sohbet ettiği için evrende felaketler olmuş ve dizi sitcom setine dönmüştür. Stüdyoda Erdal Bakkal seti kurulmuş ve şive ile konuşan bir Erdal bakkal vardır. Burada sitcom dizilerine ve sahne arkası gülme efektine gönderme vardır. Evine giden Mecnun evini de dizi setinde görmüştür, babası padişah olmuştur, dedesi ise lala olmuştur. İsmail denize el sallamak ister ama sahilde değildir karton deniz dekorunun önündedir. Leyla gelir ve günlüğünü sorar, Mecnun görmediğini söyler ama İsmail her şeyi itiraf eder. Mecnun geçmişe gider ve Leyla'nın günlüğünü yerine koyar. İsmail bütün saatleri aynı zamana getirdiği için tüm dünyada saatler değişmiştir. İsmail saatleri değiştirdiği için işten kovulmuştur.

İskender, Erdal'ın yanına gelir ve muhabbet etmeye başlarlar, Erdal bakkal yaşlandığı için dert yanmaya başlar. Kavga ederler ve İskender bakkalın önünden ayrılır.

Mecnun, Leyla'nın annesinin fotoğrafını alır ve geçmişe fotoğrafın çekildiği zamana gider. Mecnun geçmişte Leyla ile arkadaş olduklarını görür, hastaneye gider ve Leyla'nın annesinin öldüğünü görür. Leyla ile oyun oynadıklarını ve oynadıkları arabayı Leyla'ya bıraktığını görür.

Günümüze geri dönen Mecnun babasına gidip geçmişe sorar ve Leyla ile tanışıp tanışmadığını sorar. Mecnun, Leyla'nın ofisine giderek ofisten oyuncak arabayı ve Leyla'yı alır, onları geçmişe götürür. Leyla geçmişte annesi karşılaşır, dizlerine yatar ve ağlar.

5.6.9. Bölüm 100 Kireçburnu'nun 100. Kurtuluş yılı 3. Sezon

Hidayet hastanede yatmaktadır, doktor onu uğraştırmak için çok uğraşır.

Bütün mahalle Kireç Burnu'nda bir anıtın önünde saygı duruşunda beklemektedir. Sessizlik arkasında müzik sesi davul zurna duyulur ve herkes bir anda oynamaya başlar. Mecnun ne olduğunu öğrenmek için herkesi durdurur ve Kireç Burnu'nun kurtuluşunun 100. yıldönümüdür.

Diğer sahnede Dostoyevski'yi görürüz bir yapım şirketi ile dizi filmi hakkında konuşmaktadır. Dostoyevski karakteri dizide dizinin kendi yazarı olan Burak Aksak'ı oynamaktadır. Dizilerde bölüm yetişmeme durumunda özel bölüm eski bölümlerden özet gösterme gibi fikirlere gönderme yapılmaktadır. Bu bölümde özel bölüme gönderme yapılmasının nedeni dizinin 100. bölümü yayınlanmaktadır.

Leyla üzgün bir şekilde ofiste oturmaktadır, ofiste yabancı bir adam Leyla'nın kendine gelip onunla ilgilenmesini beklemektedir. Leyla kendine gelince adam Kireç Burnu'nun 100. yılı nedeniyle kutlama organizasyonu düzenlemek istediğini söyler.

Doktor Hidayeti iyileştiremediği için doktor olan ölmüş dedesine layık bir torun olmadığını düşünür ve intihar etmek ister. Dedesinin çerçeveli fotoğrafını masaya koymak isterken yere düşürür ve kırar. Çerçevenin içinden dedesine ait gizli tıp çalışmalarının saklandığı defterin adresi çıkar. Bu harita ile çalışmaların yazılı olduğu defteri bulmak için adrese giderler.

Mahalle 100. yıl kutlaması yaptıktan sonra birbirine Kireç Burnu'nun neyden kurtulduğunu sorar ama kimse bilmemektedir. Mahallenin en yaşlı teyzesini bulurlar ve ona sorarlar. Teyze bir hikâye anlatmaya başlar. Hikâyenin Kireç Burnu'nun kurtuluşu ile hiçbir ilgisi yoktur, teyzeyi dinlerler ve teyzenin yanından ayrılırlar.

Doktor ve Hidayet'in annesi harita ile birlikte belirtilen adrese giderler. Boş araziye bir alışveriş merkezi yapılmıştır. Alışveriş merkezini kazmak isterken güvenlikler tarafından görevli kişinin yanına götürülürler. Görevli kişi onlara ne aradıklarını sorar ve aradıkları şeyin elinde olduğunu söyler. Suna gizemli kişiliği ve nereden geldiği belli olmayan parası ile görevliden defteri satın alır.

Yavuz sahilde Eylül'e kitap okumaktadır. Okuduğu kitabın adı 'Tentürdiyot' tur. Kitabın yazarı Metin Üstündağ'dır, Yavuz şiiri okurken yarısında yazar sahneye girer ve şiiri kendi okumaya devam eder.

Leyla yüzüncü yıl kutlamaları için hazırlık yapmaya başlar. Eşyaların taşınması için İskender'den yardım isteyen Leyla'ya İskender'in arkadaşı Orhan yardım eder. Orhan çocuk görüntüsüne sahip bir yetişkindir. Hareketleri ve sesi yaşlı bir insandır ama kendisi çocuktur. Eşyaları taşımaya başlar bu sırada Leyla bağırır.

Leyla: çocuk ölecek onun altında Orhan abi bir git koşsana yardım etsene hadi.

Kubilay: Orhan Ölmez. (Sahnedeki sanatçı Orhan Ölmez vardır)

Orhan Ölmez: Efendim abi.

Kubilay: Sana demedim abi.

Leyla: Bunun için miydi? Bu çirkin şakayı yapabilmek için mi bunu kurdun yani ben başka bir şey diyemiyorum sana Allah cezanı vermesin diyorum başka da hiçbir şey demiyorum. (Yanlarından sanatçı Ceza geçer)

Ceza: Pardon bir şey sorabilir miyim?

Leyla: Yok deve. (Yanlarından deve geçer)

Yavuz ve Eylül kendilerine ufak bir lokanta açarlar ve lokantanın açılışını mahalleli ile yaparlar. Açılış esnasında mahalleli açılış törenleri ile dalga geçmeye başlar, Eylül bu duruma üzülür ve kurdele kesmeden açılışı yapar.

Suna ve doktor aldıkları defteri okumaya ve tedavi yöntemlerini not almaya başlarlar. Ölümsüzlük ile ilgili sayfaya geldiklerinde sayfanın yırtıldığını görürler. Sayfaları aramaya karar verirler.

Leyla'nın babası Hidayet'i ziyaret etmeye hastaneye gelir, yoğun bakımda olan kendini bir dolmuşun içinde sıkışmış çaresiz olarak görmektedir. Aslında bulunduğu dolmuş arafı temsil etmektedir, ölüm ile yaşam çizgisi arasındadır. Dolmuş bir kişiyi beklediği için kalkmamaktadır. Dolmuş kalkmadığı müddetçe arafta kalmaya devam edeceklerdir. Suna çözümün yüzyıl öncesine gidebilmek olduğunu düşünür ve bu durumu Leyla'nın babasına söyler. Leyla'nın babası onları yüzyıl öncesine götürebilecek birini tanıdığını söyler.

Mecnun evde üzgün oturmaktadır, babası onunla konuşmak ister. Leyla, Hidayet'in yanından ayrılamamaktadır ve Mecnun bu konuyu düşünmektedir. Leyla'nın babası Mecnun'u yanına gelip, Hidayet'in hayatını kurtarmak için yardım ister ve olanları anlatır. Mecnun doktorun yanına gider ve nerede bulabileceğini öğrenir.

Yavuz lokantada gazete okurken çok dertlenir, Eylül, Yavuz'a ne okuduğunu sorar. Türkiye'deki kitap okuma oranlarına gönderme yapılmaktadır. "Hazırlanan bir rapora göre bir Japon yılda ortalama 25, bir İsviçreli 10, bir Fransız yılda ortalama 7, bir Türk ise 10 yılda ancak bir kitap okuyormuş." Yavuz buna üzülmemektedir, Eylül ise toplum yaralarından çok önümüzdeki ayın kirasını düşünmektedir. Yavuz, Eylül'ün böyle düşünmesi karşısında sinirlenir.

Yavuz: Ne kadar primatik düşünüyorsun, ne kadar basit düşünüyorsun hayatı, bu kadar büyük bir yara var toplumda okumuyoruz, okumadığımız için yazar yönetmen yetişmiyor. Son yıllardaki yönetmen yazarlara bak ya içlerine bak hepsi fos hepsi tırt.

Sahnede bu sırada 4 ünlü yazar ve yönetmen vardır. İçlerinden biri dizinin kendi yönetmeni Onur Ünlü 'dür. Hepsi Yavuz'a bakmaya başlarlar. Yönetmenlerden biri cebinden silah çıkartır gibi kalem çıkartır, sahip oldukları silah kalemleridir. Mecnun lokantaya gelir ve Yavuz'a operasyon olduğunu söyler ve onu operasyona çağırır. Yavuz ve Mecnun konuşmadan lokantadan çıkmaya başlarlar, Onur Ünlü, Mecnun'un ayağına çelme takar.

İskender genç bir adama taksici olmanın meslek sırlarını anlatmaktadır, dizinin ilk bölümünden beri taksici olan İskender yolcu ile problem yaşayan taksi şoförlerine gönderme yapmaktadır.

İskender: Gözüm şimdi taksi şoförlüğünün öyle zor bir şeyi yok. İstanbul'un keşmekeşine katlanabilirsen, ayarsız arızalı müşterilere katlanabilirsen taksicilik işini çözdün demektir. Sıkıştın mı? Kornaya aban, yakın mesafeye yolcu alma, yolcuya da bahane olarak arabayı teslim edeceğim birader nöbet saati.

Mecnun babasının yanına gelir. Babası Mecnun'u siyah takım elbise ile görünce operasyon olduğunu anlar ve hemen ekibe katılır, gidip İsmail'i alırlar. Erdal bakkalın yanına gelirler kimse itiraz etmeden gelir ve soru sormaz bir tek Erdal bakkal olaya itiraz eder ve ne operasyonu olduğunu sorar. Mecnun sorulan soruya cevap veremeyince herkes dağılır ve Mecnun tek kalır.

Kubilay ve yüzünce yıl kutlamasını yapmak isteyen adam kutlama alanında durum değerlendirmesi yaparlar. Adam ukalalık yapınca Kubilay sinirlenir ve adamı devlerin yediği bir hayal kurar ve burada devlerden birine gargantua adını koyar. François Rabelais'in bir devin hayatını anlattığı Gargantua kitabına gönderme yapılır.

Leyla hastaneye Hidayeti ziyaret etmeye gider ve onun elini tutar. Bu duruma çok heyecanlanan Hidayet arafta bekleyen dolmuşta heyecanlanır ve yanındaki adama aşkla bakmaya başlar.

Mecnun geçmişe gitmek için İsmail'i yanına alır ve geçmişe geçiş yapacağı kapıya gider. Geçişe giden kapı Letonya'dan geçmektedir. Letonya' ya gelirler ve kapıyı çalarlar Metin kapıyı açar, içeri girerler. İsmail aşk konusunda Mecnun'a yardım etmek ister.

İsmail: Şimdi Leyla bir kadın.

Mecnun: Evet.

İsmail: Bütün kadınlar nedir?

Mecnun: İnsan.

İsmail: Çiçektir.

Mecnun: Çiçek midir?

İsmail: Çiçekler ne ister, su ister.

Mecnun: Neymiş.

İsmail: Su yoksa sevgimiz yaşatsın onları.

Mecnun: Su mu alayım Leyla'ya, 19'luk damacana ile su mu götürsem.

İsmail: Sürahi de olur.

Geçmişe gitmek için kapıdan geçerken Aksakallı Dede'de onlarla birlikte gitmek ister ve onlara katılır. Hep birlikte kapıdan geçerler, geçmişte bir sokakta yürümeye başlarlar.

Suna defteri okumaya devam eder ve yırtık sayfalarda ne olduğunu çözmeye çalışır sarımsak yazısını salıncak diye okur bunun üzerine doktor, Hidayet'i salıncağa bindirip sallamaya başlar. Arafta olan Hidayet'in midesi bulanmaya başlar.

Geçmişte bir kıraathane önünden geçerken tabip efendiyi nerede bulacaklarını sormak isterler ama oradaki bilmiyordur. Çayları dağıtan adam bir tek Gıgıldayan Efendi'nin bileceğini söyler. Gıgıldayan Efendi, Tabip Efendinin zindana atıldığını söyler. Zindana gidebilmek için saraya girmeleri gerekir ve o sırada saraya malzeme götürecek birilerinin peşine takılmaya karar verirler. Aksakallı Dede olayı çok yanlış anlar ve malzeme götürenlerin peşine takılmak yerine onları minyatürlerin içine yerleştirir.

Müzisyen Ceza bakkala gider ve İskender'i aradığı söyler. Erdal bakkala giden İskender, Ceza ile tanışır ve onu eve getirir derdinin ne olduğunu sorar. Ceza evdeki dedelerden az sakallı olanı aramaktadır. Dede eve gelince Ceza ile tanışır ve torunu olduğunu öğrenir. İskender onları bahçede yalnız bırakır ve anlaşıp dedesini almasını temenni eder, içeri girdiğinde dede ve torunu salonda görür ve şaşırır. Dede torunuyla barıştığını onunda orada onlarla kalacağını söyler. İskender bir anda hayalinde gece yatakta 4 erkek yattıklarını görür Dostoyevski, Az sakallı Dede, Ceza ve İskender. Ceza uyurken rap söylemeye başlar.

Minyatür içinde saraya giren Mecnun, İsmail ve Aksakallı Dede, minyatürden çıkmak isterler dede kafalarına asa ile vurur ve onları başka bir boyuta götürür. Hepsi stop motion karakterine benzemiştir. Dede tekrar Mecnun'un kafasına vurur ve saraya dönerler, alışveriş

merkezlerinin içinde bulunan haritanın aynısı sarayda asılıdır ve bu harita ile zindanın yerini bulurlar. Zindana tabibi bulurlar. Tabibi kapısını açmak isterler ama açamazlar bu sırada yanlarına Yavuz gelir ve kapıyı açar. Tabip onlara tarifi vermek için onları odasına götürür ve tarifi onlara verir. Tek tedavi yönteminin doğru sarımsağı bulmak olduğunu söyler doktor ve odadan kaçır gider. Hastaneye dönen doktor, Hidayet'e ilacı verir, Hidayet araftaki dolmuştan iner onun yerine başkası gelir. Hidayet kendine gelir ve komadan çıkar.

Metin, İskender ve Erdal yüzüncü yıl kutlamasında muhabbet etmeye başlarlar. Yavuz yaşadıklarını Eylül'e anlatır ama Eylül ona inanmaz. Kubilay kapıda güvenlik görevlisi olarak görev yapmaktadır. 100 bölümün hiçbirinde Mecnun'u hiçbir kapıdan almayan Kubilay 100. Bölüm hatırına Mecnun'u içeri alır. Mecnun içeri girer ve Leyla'nın yanında gelir nasıl barışacaklarını düşünürken Leyla hiçbir şey konuşmadan Mecnun'u öpmek ister ama Mecnun, Hidayet için doğru sarımsağı bulma çalışmalarında çok sarımsak yemiştir ve sarımsak kokmaktadır. Sahneye Orhan Ölmez çıkar ve şarkı söyler.

6. SONUÇ

Bir toplumda yaygın biçimde paylaşılan inançlar, pratikler ve nesnelere o toplumun popüler kültür ürünlerini oluşturur, Leyla ile Mecnun dizisi popüler kültürün bir ürünü olmakla birlikte popüler kültürü besleyen bir kaynaktır. Var olan egemen kodların eleştirilerek yeniden sunulması toplumun yüzeysel inançları üzerinden üstünlük kurma çabası bu dizi de sık sık karşımıza çıkmaktadır. Popüler kültürün bir parçası olan komedi, insanları güldürerek toplumsal sorunları ele almaktadır. Mizah sadece çağımızın değil geçmişten günümüze tüm zamanların elinde etkili bir silah olmuştur. Bu silahın ne kadar etkili olduğunu günümüzde sosyal medya platformlarında yapılan araştırmalarla kanıtlayabiliriz. Sosyal medya etkili bir şekilde kullanan X ve Y kuşağının bu platformlarda diziyi takip ettiğini ve aktif olarak paylaşımlar yaptığını görmekteyiz. Dizi yayından kaldırıldıktan yaklaşık 6 yıl sosyal medya platformu Twitter'da trend topic (günün en çok bahsedilen konusu) olması bu söylemi destekler niteliktedir.

İlk çağlardan itibaren kendini yenileyip ilerleme çabasında olan insanlık, içinde bulunduğu durumda bunu gerçekleştirmiş ve gerçekleştirmeye devam etmektedir. İnsanlık bu mücadeleyi verirken bireysel ve ya toplum olarak kendini güçsüz hissettiği dönemler olmuştur. Bu güçsüzlük fiziksel bir güçsüzlük değildir, sözü edilen güçsüzlük insanların yaşam mücadelesi içinde yaşadıkları baskıdır. İnsan üzerinde hissettikleri bu baskıya karşı duruşunu gülme eylemi ile korumaktadır. Gülme eylemi insanlara ihtiyaçları olan desteği sağlamaktadır.

Geçmişten günümüze gülme eyleminin tarihi incelendiğinde egemen güçler bu eyleme karşı bazı zamanlar ılımlı yaklaşmış bazı zamanlar ise tamamen kontrol altına almak istemişlerdir. Gülmeyi kontrol altına alma isteğinin oluşmasında, gülmenin doğasını oluşturan eleştirel mizah yatmaktadır. Mizahın oluşumunda eleştirel bir yapı söz konusudur, bu nedenle egemen güç mizahın varlığını kabul etmekte her dönemde zorlanmıştır. İktidar sahipleri kendi ideolojik bilinçlerini meşruiyetlerinin devamlılığı amacıyla yenilemek ve tekrar üretmek zorundadır. Bu durum durmaksızın devam eden bir savaş gibidir ve bu savaşta mizah etkili bir silahtır, eğer iktidar sahipleri mizahı kullanmayı bilirse savaşı kazanabilirler. Çünkü mevcut ideolojiler halka baskı yoluyla dayatılamaz, mizah ile rahatlayan ve kendi tercihlerini yapan gönüllü iktidar temsilcilerine ihtiyaç vardır.

Televizyon kullanımı en yaygın kitle iletişim aracıdır ve bu özelliği ile birçok insana ulaşabilmektedir. İktidarlar günümüzün teknolojik olarak gelişen yapısında televizyonu etkili

bir biçimde kullanılmaktadır bu nedenle Althusser televizyonu ‘devletin ideolojik aygıtları’ olarak adlandırmıştır. Televizyon programlarının yayın politikaları iktidarların hegemonyası bağlamında şekillenmektedir. Bu yayın politikaları kontrol altında tutularak halkın üzerinde baskı kurmadan mizah yolu ile halka ulaşmaktadır. İktidarın mizahı hem kullanıp hem de karşı çıkmasının sebebi aynı silahın muhalifler tarafından da kullanmasıdır. Mizah ile toplumlar farkına varmadan şekillenirler ve bu şekillenme esnasında düşüncesini dayatan taraf halka zarar vermez sadece anlatının özelliklerini kullanır. Mizahın bu özelliği gülme kuramlarından rahatlama kuramı ile örtüşmektedir. Mizah yolu ile dile getirilen sorunlar insanlarda gülme eylemini gerçekleştirmiş ve rahatlama yol açmıştır.

Birçok kültürde yeri olan mizah Türk kültüründe eskilere dayanmaktadır. Türk kültüründeki mizah yapıları incelendiğinde genel olarak egemen kuvvete karşı olan muhalif ve eleştirel bir yapı söz konusudur. Toplumdaki haksızlıklara karşı olan karakterler egemen hegemonyayı eleştirerek yönetimdeki aksaklıkları dile getirmekten çekinmezler.

Çağımıza doğru geldikçe kitlelere ulaşılan iletişim araçları farklılaştıkça etki düzeyleri de farklı olmuştur. Hayatımıza giren birçok iletişim aracı arasında televizyonun etkisini yadsınamaz. Televizyon basit anlatı yapısı ile her kitleye ulaşabilmektedir. Bu özelliği nedeniyle televizyon egemen ideolojinin kontrolü altındadır. Popüler kültür ürünü olan televizyonlar toplumda görülen bozuklukları mizah dili ile anlatarak toplumda rahatlama sağlamıştır.

Leyla ile Mecnun dizisi aynı hastanede doğup farklı hayat tarzları ile büyüyen iki kişinin hikâyesi ile başlar. Hikâyede Fuzuli’nin Leyla ile Mecnun adlı mesnevisinden esinlenilmiştir, karakterler ve olay örgüsü mesnevideki anlatılarla benzerlik göstermektedir. Dizide yer alan karakterlerin gerçek hayattaki karakterlere benzerlikleri olmakla birlikte abartılı hareketleri onları gerçek hayattan ayırın özellik olmuştur. Bu özelliği ile dizi kolay kabul görmüş ve geniş kitlelere ulaşmıştır. Olay örgüsü Leyla ile Mecnun’un kavuşması üzerine kurulmuş olsa da ilerleyen bölümlerde Mecnun’un arkadaşları ile maceralarına dönüşmeye başlamıştır. Sahneler teknik bakımdan incelendiğinde absürt öğelerle sık sık karşılaşırız, klasik dizi anlatısından farklı olarak kendine özgü bir anlatı yapısı vardır.

Dizide komedi unsuru olarak kullanılan öğeler insanı güldürmenin yanı sıra içinde bulundurduğu eleştirel yapı ile ulaştırmak istediği mesajları bazen doğrudan bazen dolaylı olarak iletmiştir. Dizide iletilen eleştirel mesajlar sadece ana karakterler tarafından değil diziye sık sık dışarıdan katılan konuk oyuncular ile iletilmektedir bu özelliği ile dizi benzer formattaki

diğer dizilerden ayrılabilir. Bulunduğu çağa ayak uyduran komedi öğeleri ile izleyicinin eleştirel mesajları rahatça anlaması amaçlanmıştır.

Dizi absürt komedi olması nedeniyle uyumsuzluklar ile mizah yaparak halkı güldürmeyi amaçlamıştır. İzleyenler üzerindeki etkisini gördüğümüz alanlardan biri de dizide kullanılan dildir. Kendine özgü bir dil yarattığı söylemek yanlış olmaz, dizi de sık sık karşımıza çıkan argo öğeler kelimelerin yan anlam ve düz anlam özellikleri ile izleyiciye iletilmiştir. Televizyonda yayınlanması yasak olan birçok ürün ise çağrışımsal anlam ile anlatılmıştır. Yayınlandığı dönemdeki güncel olayları takip eden Leyla ile Mecnun dizisi ortak sorunlar üzerine eleştiri yapar ve argo öğeleri kullanırken bu eleştiriler ile kullanır.

Dizide yapılan eleştiriler çok zaman egemen ideolojiyi ve onun politikalarını hedef alması nedeniyle rahatlama işlevini yerine getirmiştir, eleştirilen üzerinde kurulan üstünlük duygusu ile dolaylı yoldan bir kez daha rahatlama işlevini yerine getirmiştir. Bu özelliği izleyiciye ulaşması açısından etkili olsa da dizinin uzun vadede izleyicidir kopmasına neden olmuştur. Yapılan eleştiriler ve yayınlandığı kanalın devlete ait olması (TRT) nedeniyle dizi final bölümü yapmadan yayından kaldırılmıştır.

Leyla ile Mecnun dizisi popüler kültür ürünü olarak yeniden üretime katkıda bulunmuş ve geçmişten günümüze uzanan Türk mizah kültürünü teknoloji ile harmanlamıştır. Yaptığı toplumsal eleştiriler ve kendine özgü anlatı yapısı ile kendinden sonraki çağlarda ele alınabilecek önemli bir yapılmıştır. Dizi birçok alanda incelenmeye açıktır, bunlardan bazıları, farklı komedi unsurlarını barındırması, alışılmıştan farklı bir dil kullanması, egemen ideolojiye olan eleştirileri gösterilebilir.

KAYNAKLAR

- Akgül, A. E.(2006) Popüler Kültür-Televizyon İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.
- Albayrak, N. (2006) Nasreddin Hoca, İstanbul: TDVIA.
- Alpay Tekin, G.(2018)Leyla ve Mecnun. 1.Basım, İstanbul: Yeditepe Yayınevi
- And, M. (2014) Başlangıcından Günümüze Türk Tiyatro Tarihi. 7.Basım, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Aristoteles (2017). Politika. 3. Basım, İstanbul: Say Yayınları
- Avcı, A. (2003). Toplumsal Eleştiri Söylemi Olarak Mizah ve Gülmece, İstanbul: Birikim, 166, 80-96
- Aziz, A.(2013) Sosyal Bilimler Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri. Ankara: Nobel Kitap.
- Bakhtin, M. (2001) Karnavaldan Romana.(Çev. C. Soydemir). İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Baki, Z. (2011) Tarihsel Süreç İçerisindeki Türk Mizah Basınında Siyasi Aktörlerin Temsili. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi
- Baudelaire, C.(1997) Gülmenin Özü.(İ Yalçın). İstanbul: İris Yayıncılık.
- Bergson, H.(2014) Gülme. (Çev. D. Çetinkasap). 1. Basım, İstanbul: İş Bankası Yayınları
- Coşgun, M. (2012) Popüler Kültür ve Tüketim Toplumu. Batman: Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 1, 837- 850.
- Çoban, S. (2013) Hegemonya Aracı ve İdeolojik Aygıt Olarak Medya. İstanbul: Parşömen Yayınları.s
- Cereci, S. (2016) Televizyon Sosyolojisi. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çaplı, B. (1995) Televizyon ve Siyasal Sistem. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Eker, G. (2014) İnsan Kültür Mizah. Ankara: Grafiker Yayınları

- Erdoğan, İ. ve Korkmaz, A. (2005) Popüler Kültür ve İletişim. Ankara: Erk Yayınları.
- Esslin, M. (1981) Televizyon Çağı T.V. Beyaz Camın Arkası. İstanbul: Pınar Yayınları.
- Güneş, S. (1996) Medya ve kültür. Ankara: Vadi Yayınları.
- Güvenç, B. (2003) İnsan ve Kültür. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hippokrates (1997) Gülme ve Deliliğe Dair. (Çev. M. A. Kılıçbay). İstanbul: İris Yayıncılık.
- İpşiroğlu, Z. (1978). Uyumsuz Tiyatroda Gerçekçilik. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Yayınları.
- Kanat, N. D. (2017) Mizah Teorileri Bağlamında Bektaşî Fıkraları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Maigret, E. (2011) Medya ve İletişim Sosyolojisi (Çev. H. Yücel). 1.Basım, İstanbul: İletişim Yayınları
- Makal, O. (2017) Yönetmenleri ve Filmleriyle Gülmenin Sineması. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Mejuyev, V. (1987) Kültür ve Tarih. İstanbul: Başak Yayınları.
- Morreall, J. (1997) Gülmeyi Ciddiye Almak (Çev. K. Aysevener, Ş. Soyer). İstanbul: İris Yayıncılık.
- Mutlu, E. (2005) Globalleşme Populer Kültür ve Medya. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Mutlu, E. (1991) Televizyonu Anlamak. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Mutlu, E. (1995) Televizyonda Program Yapımı. Ankara: Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Mutlu, E. (2012) İletişim Sözlüğü. Ankara: Sofos Yayıncılık.
- Neal, S.-Krutnik, F(1994) Populer Film and Television Comedy. London: Routledge
- Oskay, Ü. (1992) İletişimim ABC'si. İstanbul: Simavi Yayınları.
- Oskay, Ü. (1992) Toplumsal Gelişimde Radyo ve Televizyon. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Oskay, Ü. (2004) Yıkanmak İstemeyen Çocuklar Olalım. 5. Basım, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

- Öngören, F. (1998) Cumhuriyet'in 75. Yılında Türk Mizahı ve Hicvi. 1. Basım, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Öngören, F. (2002) Neden Gülüyoruz. Gülmenin kitabı içinde (ss23-29) İstanbul: YGS Yayınları
- Özbek, M. (1994) Popüler Kültür ve Orhan Gencebay Arabeski. İstanbul: İletişim Yayınları
- Özsoy, A. (2011) Televizyon ve İzleyici. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Özün, N. (1981) Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Özün, N. (1972) 100 Sorunda Sinema Sanatı. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Sanders, B. (2001). Kahkahanın Zaferi Yıkıcı Tarih Olarak Gülme (Çev. K. Atakay). İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Sözen, E. (1999) Söylem.
- Şahin, H.İ. (2014) Gelenek, Gülme ve Şaka. Milli Folklor, 101
- Şahinalp, S(2010) Türkiye'de Gülmenin Dönüşümü 1970 Ve 2000'li Yıllarda Komedi Filmlerinin Karşılaştırmalı Bir Analizi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Şener, S (2016) Dünden Bugüne Tiyatro Düşüncesi. 10. Basım, Ankara: Dost Kitapevi Yayınları.
- Şentürk R, (2010) Gülme Teorileri. 1.Basım, İstanbul: Rasyo Yayınları
- TDK(2019) Güncel Türkçe Sözlük <http://www.tdk.gov.tr>
- Teksoy, R (2012) Ansiklopedik Sinema Terimleri Sözlüğü. 1. Basım, İstanbul: Oğlak Yayınları
- Uluğ, G. (2008) Pierre Bourdieu'nun Sosyolojik Yaklaşımından Hareketle Mizah Beğenisi/Tüketimi Üzerine Bir Alan Çalışması: Mersin Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Usta, Ç. (2004). Karagöz Metinlerinden Günümüz Gülmece Metinlerine Gülmece Dili. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

- Usta, Ç. (2009). Mizah Dilinin Gizemi. 2. Basım, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ünal, F. M.(2016) Gösterge Bilimin Serüveni. Aksaray: Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi, 6, 395-396.
- Ünür, E. (2015) Uzaktan Kumandanın Ardındakiler. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Williams, R. (1993) Kültür. (Çev. Suavi Aydın). Ankara: İmge Kitabevi.
- Williams, R. (2003) Tüketim, Teknoloji ve Kültürel Biçim. (Çev. A.U. Türkbağ). Ankara: Dost Kitabevi.
- Yılmaz, S.S. (2001) Kültür ve Bilincin Türdeşleşmesi Açısından Televizyon. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi
- Yiğit, M. (2017) Absürt Tiyatronun Tarihsel Gelişimi ile Bu Akımın Öncülerinden Samuel Beckett'in Tiyatro Anlayışı, Yazdığı 'Rocaby' Oyununun İncelenmesi ve Sahnelenmesi: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Bahçeşehir Üniversitesi.
- Yörük, E.(2005) Televizyon Anlatısı, Tür ve Temsil Açısından Asmalı Konak. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.